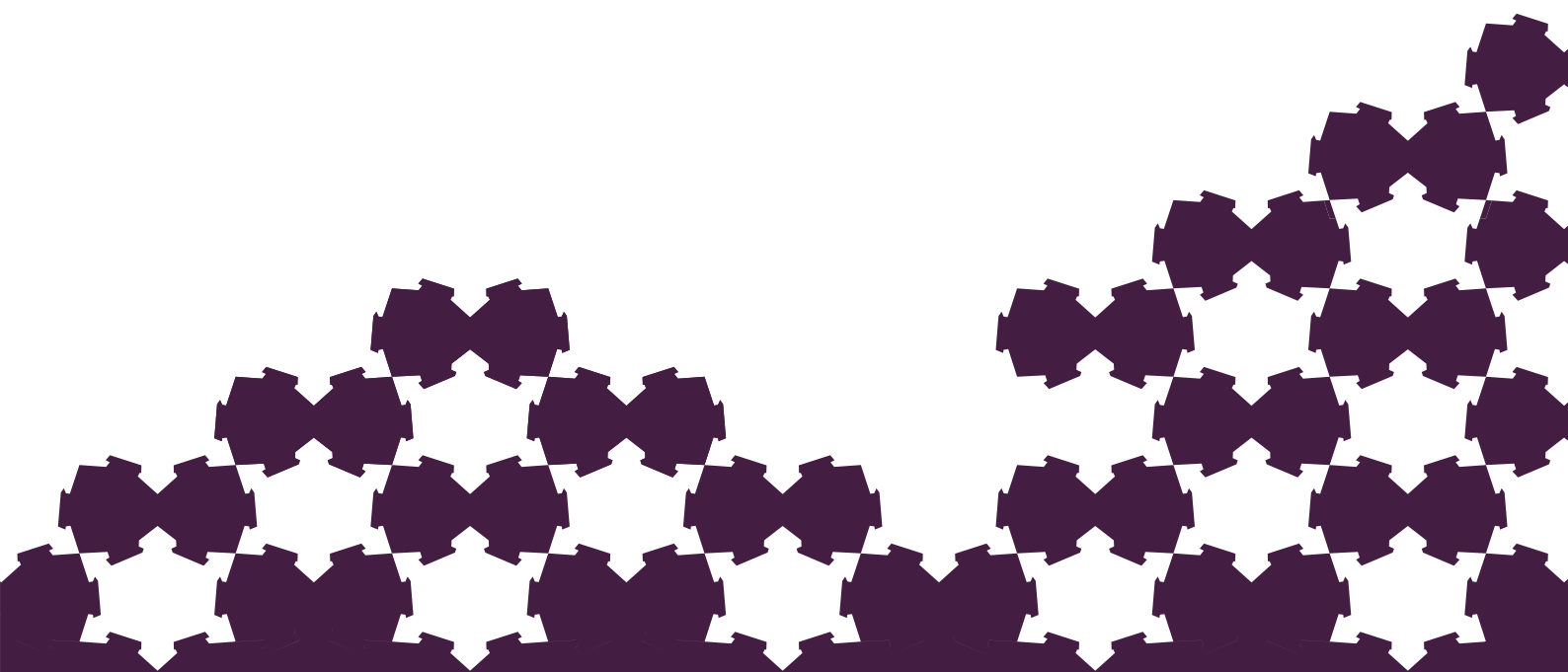

Programmabegroting Gooise Meren 2017-2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Hoofdpijnen	5
Programma's	8
Programma 1 Inwoners en Bestuur	10
Programma 3 Openbare ruimte en verkeer	21
Programma 4 Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	27
Programma 5 Duurzaamheid en Water	34
Programma 6 Werk en Inkomen	41
Programma 7 Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd	48
Programma 8 Sport, Cultuur en Recreatie	56
Programma 9 Algemene baten en lasten	63
Financiële recapitulatie en overzicht incidentele baten en lasten	68
Paragrafen	71
Paragraaf Lokale heffingen	72
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	78
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	84
Paragraaf Financiering	87
Paragraaf Bedrijfsvoering	91
Paragraaf Verbonden partijen	92
Paragraaf Grondbeleid	95
Bijlage 1 Overzicht Investerings	97
Bijlage 2 Reserves en voorzieningen	101
Bijlage 3 Verbonden partijen	103
Bijlage 4 Taakvelden	111
Bijlage 5 Overzicht GMiB	114

Voorwoord

Aan de Raad

College presenteert structureel sluitende Programmabegroting 2017-2020 voor een financieel gezond Gooise Meren

Ieder college van burgemeester en wethouders heeft de intentie om de Raad een structureel sluitende begroting te presenteren. Daar slaagt een college in de meeste gevallen ook in. Dat is mooi en goed voor de gemeente, maar in de meeste gevallen niet zo bijzonder. De vlag hoeft niet meteen te worden uitgestoken.

Bij het feit dat het college van Gooise Meren nu een sluitende Programmabegroting 2017-2020 weet voor te leggen, mag best iets langer worden stilgestaan. Het is immers geen sinecure om drie huishoudboekjes van drie verschillende gemeenten in elkaar te passen, een dreigend begrotingstekort weg te werken en tegelijkertijd ruimte te scheppen voor nieuw beleid.

Bijzonder is ook de wijze waarop deze exercitie tot stand is gekomen. Mede met de inbreng van de inwoners, die via het nieuwe inwonerpanel konden meepraten over bezuinigingen en prioriteiten, zijn in de Perspectiefnota 2017 de lijnen uitgezet die, na vaststelling door de Raad, in deze programmabegroting zijn uitgewerkt. Het is dan ook met enige trots dat het college nu een begroting voorlegt, die een belangrijke stap voorwaarts betekent naar een financieel gezond en vitaal Gooise Meren.

Bij de start van Gooise Meren was de financiële situatie van de gemeente nog belast met € 4 à 5 miljoen aan bezuinigingstaakstellingen voor de jaren 2016-2019. Daarnaast waren onttrekkingen aan de algemene reserve onvermijdelijk om de begroting sluitend te maken. Wij zijn verheugd een Programmabegroting 2017-2020 aan te bieden, die structureel sluitend is voor de komende jaren.

Bij de start van het jaar 2016 is de Programmabegroting 2016-2019 vastgesteld. Na deze 'beleidsarme' begroting is veel gebeurd. Het coalitieakkoord "Verbonden in verscheidenheid" is verschenen en uitgewerkt in een college uitvoeringsprogramma met vijf belangrijke thema's: Burgerparticipatie; Economie en Toerisme; Duurzaamheid; Preventie; en Regio.

Voor de uitvoering van deze thema's is een jaarlijks bedrag variërend van € 1.8 tot 1.2 miljoen aan nieuw beleid toegevoegd aan de Programmabegroting 2017-2020. Ter dekking van dit nieuwe beleid en eveneens om tot een sluitende begroting te komen is een groot pakket aan bezuinigingsmogelijkheden geïnventariseerd en via het nieuwe inwonerpanel Gooise Meren Spreekt voorgelegd aan de inwoners van Gooise Meren.

Mede op basis van de input van de inwoners en een benchmark met andere gemeenten, is in de Perspectiefnota 2017 een pakket aan bezuinigingen gepresenteerd, met een omvang variërend van € 2 tot 3.6 miljoen. Met het vaststellen van de Perspectiefnota 2017 zijn de gemaakte keuzes bekrachtigd. In de voorliggende begroting zijn al deze voorstellen uitgewerkt; met als resultaat een structureel sluitende begroting.

Met de acties die beschreven staan in de speerpunten van de Programmabegroting 2017-2020 werken wij verder aan een vitale en toekomstgerichte gemeente Gooise Meren.

College van Burgemeester en Wethouders

Hoofdpijnen

De weg naar een financieel gezonde gemeente Gooise Meren: van Programmabegroting 2016 via Perspectiefnota 2017 naar Programmabegroting 2017-2020

Na de 'beleidsarme' Programmabegroting 2016-2019 is het coalitieakkoord verschenen, wat vervolgens is uitgewerkt in een College Uitvoeringsprogramma (CUP).

Het college heeft de weg naar een financieel gezonde gemeente niet alleen afgelegd. Allereerst was er de gemeenteraad die via een OZB-amendement bij de Programmabegroting 2016 een enorme stap in de goede richting deed. Vervolgens is, samen met de inwoners, een pad ingeslagen om verdere noodzakelijke bezuinigingen te realiseren en tegelijkertijd ook financiële ruimte te creëren om de speerpunten van het eerste college van Gooise Meren te realiseren. In de Programmabegroting 2017-2020 is een bedrag van 1.8 tot 1.2 miljoen euro toegevoegd voor de speerpunten uit het CUP. Met de bezuinigingsvoorstellen van Gooise Meren in Balans is daarna een groot pakket aan bezuinigingsmogelijkheden geïnventariseerd en voorgelegd aan de inwoners van Gooise Meren. De input van de inwoners resulteerde in politieke keuzes die best wel pijn doen, maar ook besparingen opleveren met een omvang variërend van 2 tot 3.6 miljoen euro. De Raad heeft bij de Perspectiefnota 2017 deze voorstellen bekrachtigd. In de voorliggende begroting zijn al deze voorstellen nader uitgewerkt.

De uitwerking van alle voorstellen leidt tot het onderstaande financieel beeld.

Financieel beeld	2017	2018	2019	2020
(bedragen x € 1.000)				
Saldo begroting bij start fusie ¹⁾	-5.114	-4.805	-4.456	
Amendement PB16 OZB	2.650	2.650	2.650	
Saldo Programmabegroting 2016-2019	-2.464	-2.155	-1.806	-1.806
Gooise Meren in Balans ²⁾	2.344	3.254	3.707	3.964
College Uitvoeringsprogramma en nieuw beleid ^{2)/3)}	-1.746	-1.130	-1.102	-1.103
Overige (technische) mutaties	79	119	-813	-721
Saldo Perspectiefnota 2017	-1.787	88	-14	334
Technische mutaties programmabegroting	280	-124	-69	308
Saldo Programmabegroting 2017-2020	-1.507	-36	-83	642
Mutatie Algemene Reserve	1.507	36	83	-642
Programmabegroting 2017-2020	0	0	0	0

¹⁾ - staat voor begrotingstekort

²⁾ inclusief moties en amendementen

³⁾ inclusief incidentele uitgaven ad. € 800.000

Bovenstaande tabel laat de ontwikkeling zien van het begrotingstekort vanaf de start van Gooise Meren tot heden. Waar bij de start van Gooise Meren nog aanzienlijke begrotingstekorten bestonden is de afgelopen periode door ingrijpende, noodzakelijke maatregelen een vrijwel structureel sluitende begroting tot stand gebracht, waarin tevens ruimte is gecreëerd voor de uitvoering van nieuw beleid. In 2017 wordt onttrokken (€ 1.507.000) aan de algemene reserve om de begroting sluitend te maken. Wij verwachten met deze (nagenoeg) structureel sluitende meerjarenbegroting te voldoen aan de eisen van het toezicht van de provincie en in 2017 over te gaan van het preventieve naar het gebruikelijke repressieve toezichtregime.

Ook de ontwikkeling van de algemene reserve stemt positief. In onderstaande tabel ziet u de verwachte stand van de algemene reserve bij start van de fusie en hoe deze verwachte stand zich positief heeft ontwikkeld tot ruim 2 miljoen meer dan verwacht. Na 2017 stijgt de algemene reserve en herstelt naar een niveau van ruim € 4.500.000 boven de beginstand van Gooise Meren.

Ontwikkeling Algemene Reserve (bedragen x € 1.000)	2017	2018	2019	2020
Stand bij start fusie	12.014	12.977	14.340	
Stand 1-1	15.278	14.688	15.206	16.548
Stand 31-12	14.688	15.206	16.548	16.706

Leeswijzer

De indeling en inhoud van deze begroting is constant gehouden ten opzichte van de vorige begroting en conform de wensen van de raads werkgroep, die de inhoud van de P&C documenten heeft beschreven. In de programma's vindt u antwoord op de zogenaamde drie W-vragen. Wat willen we bereiken? Wat gaan we daar voor doen? En wat mag het kosten? Met behulp van speerpunten en doelenbomen (verbinding tussen doelen en acties) is een en ander inzichtelijk gemaakt.

De nieuwe BBV regeling verplicht gemeenten een lijst met 39 beleidsindicatoren in hun begroting en jaarrekening op te nemen. Deze indicatoren zijn bij het betreffende programma opgenomen, met peildatum juli 2016. De meest actuele gegevens zijn beschikbaar via www.waarstaatjegemeente.nl.

Financiële toelichting

Aan het einde van elk programma vindt u een tabel met de toelichting op de financiële verschillen tussen de Programmabegroting 2016 en 2017, zoals wettelijk vastgelegd in het BBV¹. Deze verschillen zijn voornamelijk technisch van aard. De financiële verschillen zijn onder te verdelen in een aantal clusters:

- Perspectiefnota 2017: hier staan de mutaties in de Programmabegroting 2017-2020 opgenomen, die het gevolg zijn van besluitvorming bij de perspectiefnota;
- Indexering: hier staan de mutaties die het gevolg zijn van loon- en prijsstijgingen;
- Personeel/overhead: de nieuwe BBV-wetgeving schrijft voor dat overheadkosten, zijnde de kosten van de leiding van de organisatie, alsook de kosten van de ondersteunende diensten, waaronder financiën, P&O, ICT en huisvesting, niet meer toegerekend mogen worden aan de programma's. Deze kosten moeten afzonderlijk zichtbaar worden gemaakt in een product overhead. Dat product is opgenomen in programma 9. Deze gewijzigde toerekening veroorzaakt mutaties in de begrotingsbedragen van 2017 ten opzichte van 2016; daar waar in 2016 overheadkosten in de budgetten voor zorg, welzijn, openbare ruimte, et cetera opgenomen waren, zijn deze lasten niet meer terug te vinden op de desbetreffende programma's. Als gevolg hiervan dalen de totale lasten op deze programma's;
- Kapitaallasten: deze lasten hebben te maken met de rente en afschrijvingen van investeringen. Deze uitgaven zijn gedaald, onder andere als gevolg van het gehanteerde rentepercentage, wat van 4% naar 3% is teruggebracht op basis van de nieuwe BBV wetgeving en door vertraging in uitvoering van investeringen;
- Andere verschillen: dit betreft grotendeels incidentele lasten die Gooise Meren in 2016 heeft gehad. Dit brengt automatisch een voordeel met zich mee voor 2017; immers, de last die Gooise Meren in 2016 had, komt niet terug in 2017;
- Overige verschillen: onder deze kopjes vindt u restposten.

¹ Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting , gezien vanuit een specifieke invalshoek. U vindt hier de informatie over lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

In bijlage 4 is de Programmabegroting 2017-2020 ingedeeld naar de verplichte taakvelden die de nieuwe BBV regeling voorschrijft, om vergelijkbaarheid tussen de gemeenten onderling te versterken.

In bijlage 5 zijn de bezuinigingen opgenomen zoals deze zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2017.

Uitgangspunten bij Programmabegroting 2017-2020

- De raming van de uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de Meicirculaire 2016. Deze uitkering is verwerkt conform de perspectiefnota.
- Voor het jaar 2017 is conform de landelijke richtlijnen uitgegaan van onderstaande indexatie:
 - een loonstijging conform cao afspraken en een indexatie van 1%;
 - voor goederen en diensten een prijsstijging van 0,9%;
 - tarieven en belastingen een inflatiepercentage 0,9%;
 - een rekenrente van 3%.

Voor de jaren na 2017 zijn alle kosten (loon en prijzen) gebaseerd op het basisjaar 2017 en is geen indexatie verwerkt.

- In de begroting is een raming voor onvoorzien van € 50.000 opgenomen, bedoeld voor onvoorzienbare, onvermijdbare en on-uitstelbare uitgaven.
- In bijlage 1 is in het overzicht investeringen het meerjaren investeringsplan opgenomen. Bij de begrotingsvoorbereiding zijn diverse, in de perspectiefnota genoemde, investeringen aangepast, met name als gevolg van wijziging in het tempo van uitvoering. In de toelichtingen bij de programma's zijn alleen de investeringen benoemd die starten in 2017.

Programma's

Inwoners en Bestuur

Programma 1

- 1.1 Het democratisch functioneren van de gemeente ten behoeve van de inwoners vergroten
- 1.2 Klantgerichte dienstverlening aan de inwoner
- 1.3 Verbindingen met de externe en interne omgeving

Programma 1 | Inwoners en Bestuur

Speerpunten

- Het verder ontwikkelen van het programma Doe-democratie (1.1)
- Doorontwikkelen van de digitale dienstverlening (1.2)
- Het versterken van Gooise Meren door samenwerking met (regio-)partners (1.3)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Inwoners en Bestuur (van totale begroting)

Lasten 4,66%

Baten 1,29%

Wat willen we bereiken?

1.1 Het democratisch functioneren van de gemeente ten behoeve van de inwoners vergroten

Door het bestuurlijke besluitvormingsproces en de communicatie over deze besluitvorming anders vorm te geven wil de gemeente Gooise Meren het democratisch functioneren van de gemeente vergroten. Wij willen als bestuur/organisatie 'dichtbij' de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties staan.

1.2 Klantgerichte dienstverlening aan de inwoner

De gemeente Gooise Meren staat voor het verlenen van een klantgerichte dienstverlening aan inwoners, waarbij – waar mogelijk – aan de wens van de inwoner tegemoet gekomen kan worden.

We willen bereiken dat inwoners de gemeente Gooise Meren ervaren als een betrouwbare, efficiënte, kostenbewuste en vraaggerichte gemeente.

1.3 Verbindingen met de externe en interne omgeving

Eén van de belangrijkste opgaven in de visie en de missie van gemeente Gooise Meren is het versterken van het contact met de omgeving en invulling geven aan het begrip 'vertrouwen'. We willen bereiken dat de gemeente Gooise Meren een communicatieve organisatie is; een organisatie die met beleid, dienstverlening en communicatie aansluit bij wat er leeft in de samenleving.

Doelenboom

1.1 Het democratisch functioneren van de gemeente ten behoeve van de inwoners vergroten

a. Het verder ontwikkelen van het programma Doe-democratie

1.2 Klantgerichte dienstverlening aan de inwoner

b. Doorontwikkelen van de digitale dienstverlening

1.3 Verbindingen met de externe en interne omgeving

c. Het versterken van Gooise Meren door samenwerking met (regio-) partners

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

1.1 Het democratisch functioneren van de gemeente ten behoeve van de inwoners vergroten

a. Het verder ontwikkelen van het programma Doe-democratie

Gooise Meren is een actieve gemeenschap waar allerlei initiatieven zich ontplooien. De gemeente werkt op een gelijkwaardige wijze samen met deze gemeenschap, ieder vanuit de eigen rol en eigenaarschap. Dit vraagt om vertrouwen. Om dit vertrouwen te versterken is het van belang om een relatie te onderhouden met elkaar. Hiervoor blijven we het volgende doen:

- inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties vroegtijdig betrekken bij projecten en beleid. Dat wil zeggen dat zij al aan de voorkant een rol hebben en dat we elkaar kunnen aanspreken op gemaakte afspraken en onderlinge verwachtingen. We besteden continu aandacht aan communicatie en participatie. De uitgangspunten zijn gebaseerd op de visie op burgerparticipatie en het programma Doe-democratie. Bij de afronding van projecten zullen standaard evaluaties plaatsvinden, om de wijze van betrekken van de samenleving te verbeteren;
- de gemeente waardeert initiatieven vanuit de samenleving. De initiatieventafel ondersteunt op velerlei manieren deze initiatieven zonder deze over te nemen. Gooise Meren ziet het ook als haar taak om zorg te dragen voor een vliegwieltje wat initiatieven aanjaagt en verder helpt. Dit krijgt onder meer vorm in het bij elkaar brengen van mensen en initiatieven. In 2017 zullen we met de samenleving verder werken aan het realiseren van inspirerende plekken van ontmoeting, zowel fysiek als digitaal;
- georganiseerde verbanden in de buurt, zoals wijk- en buurtplatforms vervullen een rol bij de verbinding tussen gemeente en samenleving. Het zijn goed georganiseerde bewoners die een klankbord zijn voor de gemeente, maar zelf ook actief in de wijken op het gebied van leefbaarheid. Wij zullen met regelmaat overleg voeren om te weten wat er speelt in wijken en buurten; het Burgerpanel wordt in 2017 gecontinueerd. Er zullen minimaal twee onderzoeken worden uitgezet onder de leden van het Burgerpanel, te weten: 1. de wijze waarop inwoners en ondernemers onze communicatie ervaren en welke communicatiemiddelen zij gebruiken; 2. de kwaliteit van de dienstverlening;
- gezamenlijk met de Raad en griffie doorontwikkelen van het vergadermodel en het vormgeven van de eigen raadscommunicatie (website en audiovisuele middelen).

1.2 Klantgerichte dienstverlening aan de inwoner

b. Doorontwikkelen van de digitale dienstverlening

In 2017 zal de ontwikkeling van de (digitale) dienstverlening verder worden doorgezet. De in 2016 in gebruik genomen nieuwe website zal verder worden doorontwikkeld. Steeds meer producten en diensten zullen online verkrijgbaar zijn. Het multichanneling concept (de inwoner kiest zelf het kanaal waarlangs hij in contact wil komen met de gemeente) wordt verder ontwikkeld; het digitale kanaal heeft daarbij sterk de voorkeur, ook met gebruik van social media.

De wens van de Rijksoverheid (programma Digitaal 2017) om inwoners en bedrijven zoveel mogelijk zaken digitaal af laten te handelen, sluit aan bij het traject voor doorontwikkeling van de website. Voor inwoners die geen toegang tot internet hebben of daarvoor de vaardigheden niet hebben, blijven de andere dienstverleningskanalen (telefoon en balies voor persoonlijk contact) toegankelijk.

1.3 Verbindingen met de externe en interne omgeving

c. Het versterken van Gooise Meren door samenwerking met (regio-)partners

De gemeente Gooise Meren heeft samenwerken hoog in het vaandel staan. Op tal van terreinen werkt Gooise Meren al samen met de gemeenten in de regio. Gooise Meren gaat actief het gesprek aan met gemeenten in de regio om te bezien of samenwerken op nieuwe terreinen kan leiden tot kwaliteitsverbetering en/of kostenreductie.

Beleidsindicatoren

Taakveld o. Bestuur en ondersteuning

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
1.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2017	6,27	6,43 ¹	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
2.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2016	5,52		Het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, incl. boventallige medewerkers op 1 januari van het vorige jaar.
3.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting		€ 806		Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, excl. griffie en bestuur.
4.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	2017	2,60% en € 631.731		Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever.
5.	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting		10,85%		Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

¹ rapport Berenschot benchmarkambtelijke organisatie gemeenten

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	Bestuur	1.839.822	1.902.354	1.908.553	1.910.136	1.910.136
	Bestuursondersteuning	5.163.748	1.141.781	894.058	359.895	359.851
	Burgerzaken	2.430.520	1.958.385	1.921.330	2.052.230	1.792.230
	Raadsondersteuning	799.282	527.727	506.899	506.899	506.899
Totaal Lasten		10.233.372	5.530.248	5.230.840	4.829.161	4.569.117
Baten	Bestuur	-	1.000	1.000	1.000	1.000
	Bestuursondersteuning	-246.908	-165.590	-168.090	-168.090	-168.090
	Burgerzaken	-1.292.175	-1.333.255	-1.338.410	-1.343.642	-1.343.642
Totaal Baten		-1.539.083	-1.497.845	-1.505.500	-1.510.732	-1.510.732
Resultaat voor bestemming		8.695.289	4.032.403	3.725.340	3.318.429	3.058.385
Programma 1 toevoegingen Reserves						
Programma 1 onttrekkingen Reserves						
Programma 1 reserves saldo		-	-	-	-	-
Resultaat na bestemming		8.695.289	4.032.403	3.725.340	3.318.429	3.058.385

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 1	V	4.663.000
Perspectiefnota 2017		
In 2017 en 2018 wordt voor organisatieontwikkeling een bedrag beschikbaar gesteld, waarmee bijvoorbeeld de bedrijfsvoering gemoderniseerd kan worden, het werk gedigitaliseerd en een lerende organisatie ontwikkeld kan worden.	N	500.000
Voor een aantal uitgaven ten behoeve van het programma DOE-democratie, zoals de initiatieventafel, wijknetwerken en de continuering van het Burgerpanel zijn structurele middelen opgenomen.	N	70.000
Voor het monitoren van het bereiken van het beoogde maatschappelijke effect van speerpunten uit het College Uitvoeringsprogramma zijn extra middelen gereserveerd.	N	20.000
Voor onderzoek naar vermindering van het aantal stembureaus worden extra middelen gereserveerd.	N	10.000
In Gooise Meren in balans zijn extra inkomsten aan huwelijksleges meegenomen.	V	-12.000
Indexering	N	8.000
Personeel/Overhead	V	-5.261.000
Overige verschillen	N	2.000

² V/N = voordeel/nadeel

Veiligheid

Programma 2

- 2.1 Een woon- en leefomgeving waarin de inwoners niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen
- 2.2 Bescherming van inwoners tegen risico's en het bieden van nazorg

Programma 2 | Veiligheid

Speerpunten

- Vaststellen en uitvoeren van het programma Preventie in samenwerking met in- en externe partners (2.1)
- Het lokaal implementeren van een crisis- en rampenplan (2.2)

Reguliere taken

- Tegengaan van polarisatie en voorkomen van radicalisering, alsmede aanpakken van georganiseerde criminaliteit (2.1)
- Tegengaan van overlast jeugd (2.1)
- Informatie verstrekken, vergunningverlening, toezicht en handhaving op bouwactiviteiten (2.1)

Lasten op programmaniveau

- Brandweer en rampen
- Handhaving

Baten op programmaniveau

- Handhaving

Aandeel Veiligheid (van totale begroting)

Lasten 4,30%

Baten 0,11%

Wat willen we bereiken?

2.1 Een woon- en leefomgeving waarin de inwoners niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen

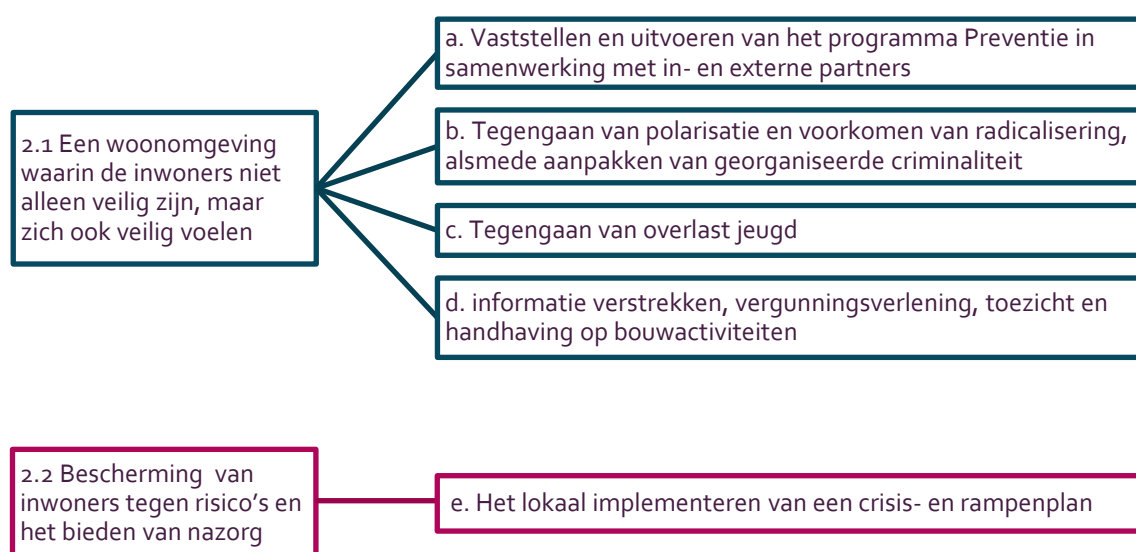
De gemeente Gooise Meren wil haar inwoners en ondernemers een veilige omgeving bieden om te wonen, werken en recreëren; een woon- en leefomgeving waarin de inwoners niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen.

2.2 Bescherming van inwoners tegen risico's en het bieden van nazorg

De gemeente Gooise Meren werkt samen met haar partners binnen het verband van de Veiligheidsregio met als doel inwoners beter te beschermen tegen risico's en betere hulpverlening en nazorg te bieden bij rampen en crises.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

2.1 Een woon- en leefomgeving waarin de inwoners niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen

a. Vaststellen en uitvoeren van het programma Preventie in samenwerking met in- en externe partners

In 2017 zal een integraal veiligheidsbeleid opgesteld worden, waarin de aanpak van overlast en onveiligheid in de alledaagse woon- en leefomgeving nadrukkelijk wordt verbreed naar preventie. Bewonersparticipatie en wijkgericht werken worden hierbij als belangrijke verbindingen gezien. Bij de uitwerking van het veiligheidsbeleid is het van belang het thema 'subjectieve veiligheid' (de overlast- en veiligheidsbeleving van onze inwoners) goed mee te nemen.

Als prestatie-indicator hanteren we het realiseren van een daling van de criminaliteit met 10% in 2017 ten opzichte van 2015 bij een gelijkblijvende aangiftebereidheid. Als effectindicator hanteren we een stijging van het veiligheidsgevoel in Gooise Meren en in de eigen buurt met 1% in 2017 ten opzichte van 2015.

2.2 Bescherming van inwoners tegen risico's en het bieden van nazorg

e. Het lokaal implementeren van een crisis en rampenplan

De veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek hebben in 2011 gezamenlijk één Regionaal Crisisplan vastgesteld. In het Organisatieplan Bevolkingszorg (2013) hebben de beide veiligheidsbesturen aangegeven één gezamenlijke kolom Bevolkingszorg in te richten, in de (warme) crisisorganisatie middels regionale bezetting van de kernfuncties op piket of vrije instroom en in de voorbereidende (koude) organisatie middels detachering voor invullingen van taken op het gebied van planvorming, interregionaal opleiden, trainen en oefenen van kernfunctionarissen, beleid et cetera.

Lokaal moeten de gemeenten zelf zorgen voor de bemensing en aansturing van de processen Bevolkingszorg. Dit moet (structureel) geregeld zijn en deze lokale functionarissen moeten opgeleid, getraind en geoefend zijn voor hun taak, waardoor de kennis en ervaring op dit gebied op niveau blijft of zelfs wordt verhoogd.

Ten tijde van een ramp, crisis of zwaar incident neemt het gemeentehuis een belangrijke plaats in binnen de rampenbestrijding. Het gemeentehuis verandert dan in het gemeentelijk Coördinatiecentrum (GCC). In het GCC functioneren het Gemeentelijk Beleidsteam en worden de gemeentelijke rampenbestrijdingsprocessen aangestuurd. Met het maken van een huisvestingsplan wordt inzichtelijk gemaakt hoe de gemeente Gooise Meren ten tijde van een ramp facilitair georganiseerd is.

Als prestatie-indicator hanteren we dat 90% van de medewerkers die een functie hebben in de lokale bevolkingszorg geoefend en/of getraind is.

Beleidsindicatoren

Taalveld 1. Veiligheid

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
6.	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	2014	135,6	146,5	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
7.	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	KLPD	2014	0,3	1,5	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
8.	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	1,2	2,3	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
9.	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	2,6	5,6	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
10.	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	5,6	3,9	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
11.	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	5,4	6,7	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
22.	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	2012	1,62	2,58	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	Brandweer en rampen	4.310.345	4.624.077	4.638.988	4.634.098	4.629.208
	Handhaving	914.574	486.608	490.880	490.880	490.880
Totaal Lasten		5.224.919	5.110.685	5.129.868	5.124.978	5.120.088
Baten	Handhaving	-113.727	-129.213	-129.707	-130.208	-130.208
Totaal Baten		-113.727	-129.213	-129.707	-130.208	-130.208
Resultaat voor bestemming		5.111.192	4.981.472	5.000.161	4.994.770	4.989.880
Programma 2 toevoegingen Reserves						
Programma 2 onttrekkingen Reserves						
Programma 2 reserves saldo						
Resultaat na bestemming		5.111.192	4.981.472	5.000.161	4.994.770	4.989.880

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Verschil</i>
Programma 2	N	130.000
Perspectiefnota 2017		
Gooise Meren is in 2017 op het terrein van preventie actief op diverse punten, zoals het opstellen van een strategische visie op preventie en een investeringsprogramma op publieke veiligheid.	N	65.000
Ten behoeve van de kostendekkendheid van een aantal vergunningen en diensten zijn de APV leges verhoogd.	V	-15.000
Andere verschillen		
In 2017 betaalt de gemeente een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio.	N	151.000
Indexering	N	3.000
Personeel/Overhead	V	-321.000
Kapitaallasten	V	-18.000
Overige verschillen	N	5.000

² V/N = voordeel/nadeel

Investerings

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2017 bedraagt € 32.000 (Tractie BOA's). Voor deze investering wordt bij de vaststelling van de begroting 2017 meteen instemming gevraagd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Openbare ruimte en verkeer

Programma 3

3.1 Voldoende bereikbaarheid en leefbaarheid

3.2 Voldoende en betaalbare parkeervoorzieningen

Programma 3 | Openbare ruimte en verkeer

Speerpunten

- Opstellen van kaders, beleid en meerjarige onderhoudsplannen voor de openbare ruimte (3.1)
- Uitvoeren van projecten in de openbare ruimte (3.1)
- Harmoniseren parkeerbeleid (3.2)
- Onderzoeken van verbetering kostendekkingsgraad parkeergarages (3.2)

Reguliere taken

- Adviseren bij en toetsen van inrichtings- en beheerplannen aan gemeentelijke beleidskaders openbare ruimte en beeldkwaliteitsplan (3.1)
- Overleggen en afstemmen over verkeer en vervoer op zowel (boven)provinciaal, regionaal als lokaal niveau en met bedrijvenverenigingen en wijk/buurtplatforms (3.1)
- Doorontwikkelen van wijkgericht werken in de openbare ruimte met aandacht voor bewonersparticipatie (3.1)
- Afhandelen van verzoeken aanpassing specifieke parkeersituaties (3.2)
- Verstrekken van parkeervergunningen/parkeerontheffingen (3.2)
- Beoordelen en doen uitvoeren gehandicaptenparkeerplaatsen (3.2)
- Uitvoeren van periodieke parkeeronderzoeken (3.2)
- Uitbreiden van fietsparkeervoorzieningen bij stations (3.2)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Openbare ruimte en verkeer (van totale begroting)

Lasten 7,81%

Baten 2,53%

Wat willen we bereiken?

3.1 Voldoende bereikbaarheid en leefbaarheid

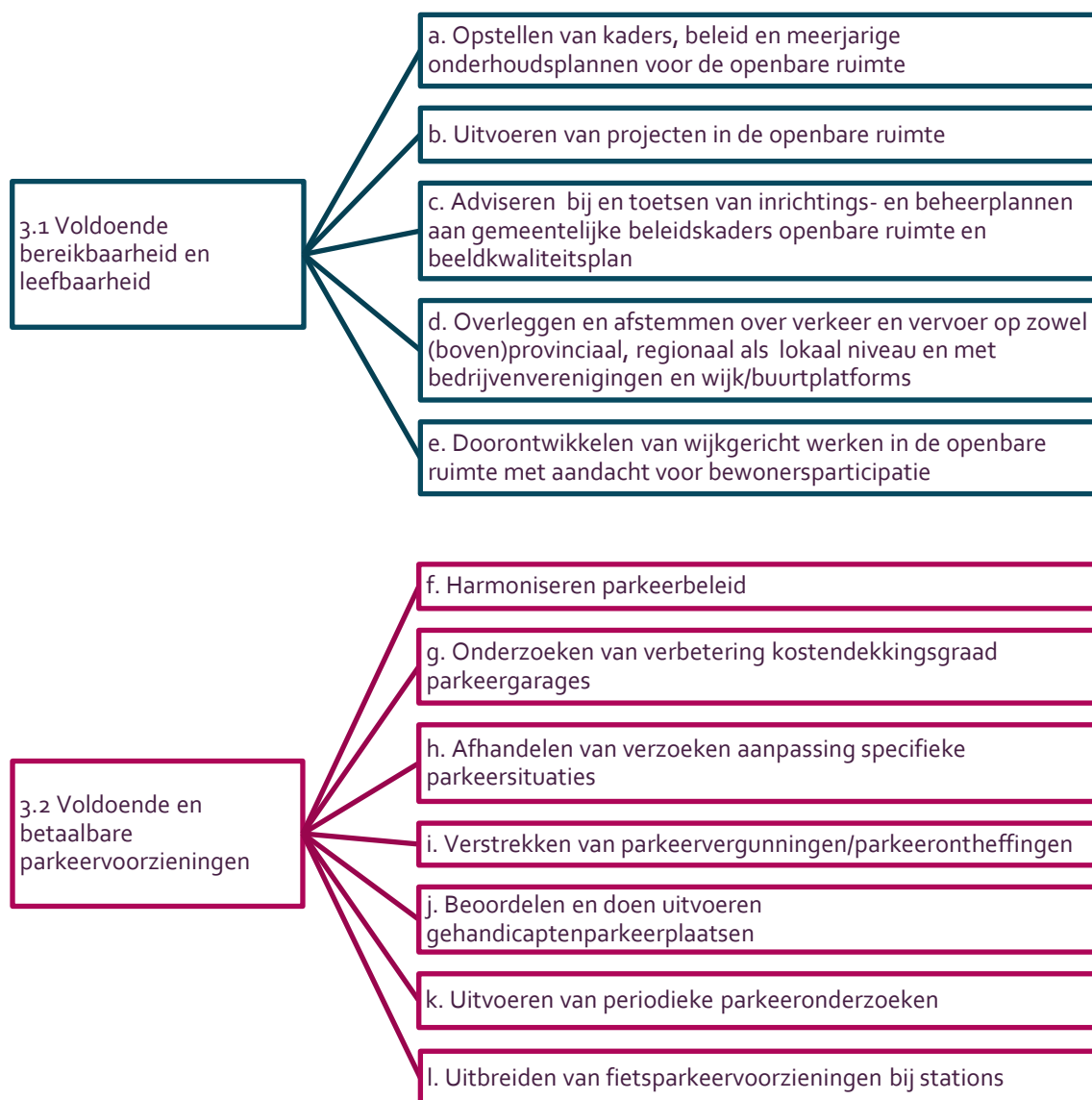
We zorgen voor een goede bereikbaarheid van onze kernen met aandacht voor de doorstroming van verkeer en de leefbaarheid in de kernen. Hierbij is veiligheid een belangrijk aandachtspunt. De gemeente zorgt er daarom voor dat het onderhoud van de weginfrastructuur op orde is en de inrichting voldoet aan de beleidskaders.

3.2 Voldoende en betaalbare parkeervoorzieningen

De gemeente wil de vraag naar parkeergelegenheid van inwoners, ondernemers en bezoekers faciliteren op zodanige wijze dat de kwaliteit van de openbare ruimte behouden blijft. In het nieuwe parkeerbeleid leggen wij het accent op optimale benutting van het bestaande parkeerareaal (voor auto en fiets), verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte en het behoud van de leefkwaliteit in de overige woongebieden.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

3.1 Voldoende bereikbaarheid en leefbaarheid

a. Opstellen van kaders, beleid en meerjarige onderhoudsplannen voor de openbare ruimte

Ten behoeve van alle kapitaalgoederen openbare ruimte stellen wij in de komende jaren heldere kaders en beleid op. Dit dient als basis om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen over de gewenste kwaliteit, uitstraling en het onderhoudsniveau van alle kapitaalgoederen. Het beleid draagt bij aan het wijkgericht werken en biedt ruimte voor inwonersinitiatieven in de openbare ruimte (the right to challenge). Het is noodzakelijk om zo spoedig mogelijk alle beheergegevens op orde te krijgen (o-situatie). Deze geven belangrijke informatie voor de beleidskeuzes die gemaakt moeten worden. Er dient uiteindelijk een integrale afweging te worden gemaakt over wat en wanneer met welke middelen wordt gerealiseerd.

b. Uitvoeren van projecten in de openbare ruimte

In 2017 voeren we diverse projecten in de openbare ruimte uit overeenkomstig het overzicht investeringen. Naast regulier onderhoud passen we de openbare ruimte ook aan bij (her)ontwikkelingsprojecten. We streven daarbij zoveel mogelijk gezamenlijke uitvoering na met bijvoorbeeld rioleringswerkzaamheden. Voorbeelden zijn de herinrichting van de wijk Muiden Noordwest en de ontwikkeling van een fietsersoversteek bij Stadszicht.

3.2 Voldoende en betaalbare parkeervoorzieningen

f. Harmoniseren parkeerbeleid

We harmoniseren het parkeerbeleid voor vergunningparkeren en straatparkeren in de verschillende kernen van Gooise Meren. Ook wordt een pilot gestart op het gebied van gratis parkeren in (aanloop-)straten.

g. Onderzoeken van verbetering kostendekkingsgraad parkeergarages

De kosten van een deel van de parkeergarages zijn jaarlijks hoger dan de inkomsten. Wij vinden het wenselijk om deze kostendekkingsgraad te verbeteren. Wij starten hiervoor een onderzoek. Uitbesteden van de exploitatie of privatisering van één, meerdere of alle garages nemen wij als optie mee in het onderzoek.

Beleidsindicatoren

Taakveld 2. Verkeer en vervoer

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
12.	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	2014	5	7	Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
13.	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNL	2014	5	9	Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	Wegen	7.267.007	6.665.735	6.403.440	5.737.570	5.908.967
	Verkeer	977.792	847.612	1.014.160	817.323	839.899
	Parkeren	2.054.916	1.762.625	1.738.292	1.673.602	1.642.456
Totaal Lasten		10.299.715	9.275.972	9.155.892	8.228.496	8.391.321
Baten	Wegen	-402.879	-366.609	-366.633	-366.657	-366.657
	Verkeer	-27.448	-27.518	-27.589	-27.661	-27.661
	Parkeren	-2.544.545	-2.544.545	-2.544.545	-2.544.545	-2.544.545
Totaal Baten		-2.974.872	-2.938.672	-2.938.767	-2.938.863	-2.938.863
Resultaat voor bestemming		7.324.843	6.337.301	6.217.125	5.289.633	5.452.458
Programma 3 toevoegingen Reserves		380.000	380.000	380.000	380.000	380.000
Programma 3 onttrekkingen Reserves		-306.000	-1.169.000	-845.000	-	-
Programma 3 reserves saldo		74.000	-789.000	-465.000	380.000	380.000
Resultaat na bestemming		7.398.843	5.548.301	5.752.125	5.669.633	5.832.458

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 3	V	1.850.500
Perspectiefnota 2017		
De gemeente zorgt voor beheer, onderhoud en handhaving van de fietsenstallingen.	N	70.000
In samenwerking met de regio en gemeenten worden goede busverbindingen tussen de kernen bevorderd.	N	10.000
Om een goed verkeersmodel te bouwen is structureel verkeersonderzoek nodig.	N	90.000
In 2017 wordt een beleidsplan openbare verlichting opgesteld, wat nodig is om de juiste keuzes te maken voor de vervanging en het onderhoud van de verlichtingssystemen.	N	40.000
In 2017 wordt het 'Handboek Inrichting Openbare Ruimte' opgesteld, wat voorziet in een beleidskader waar de belangen uit de domeinen beheer, inrichting en gebruik zijn vertegenwoordigd.	N	25.000
Andere verschillen		
In 2017 wordt uitvoering gegeven aan het wegenbeheerplan Muiden (vastgesteld in de gemeenteraad van Muiden op 25 juni 2015)	N	963.000
Hiertegenover staat een hogere onttrekking aan de reserve onderhoud wegen.	V	-863.000
Indexering	N	32.000
Personeel/Overhead	V	-1.950.000
Kapitaallasten	V	-218.000
Overige verschillen	V	-49.500

² V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2017 bedraagt €1.5 miljoen (Wegen, Openbare Verlichting, Verkeersregelininstallaties en Vervanging Parkeerautomaten). Er zullen voor deze voorgenomen investeringen in 2017 separate voorstellen aan u worden voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Programma 4

- 4.1. Een evenwichtig aanbod van voorzieningen voor de functies werken en recreëren in Gooise Meren
- 4.2 Een evenwichtige en duurzame woningvoorraad
- 4.3 Effectieve en doelmatige inzet van gemeentelijke gebouwen
- 4.4 Een omgeving met een hoge ruimtelijke kwaliteit die tegemoet komt aan de behoeften van onze inwoners

Programma 4 | Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Speerpunten

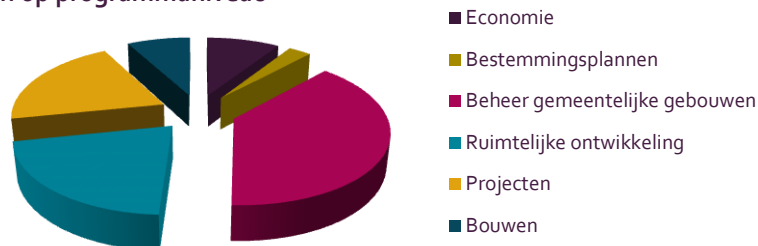
- Ontwikkelen van een strategische visie Gooise Meren en opstellen van een plan van aanpak op het gebied van economie en toerisme (4.1)
- Bevorderen van de samenwerking binnen het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) vanuit het lokale c.q. regionale belang (4.1)
- Investeren in verbetering van de verkeersdoorstroom en bereikbaarheid (4.1)
- Ontwikkelen van woonlocaties conform de uitgangspunten van de lokale woonvisie (4.2)
- Uitvoering geven aan het in 2016 vastgestelde vastgoed- en accommodatiebeleid (4.3)
- Voorbereiden van de invoering van de Omgevingswet (4.4)
- Opstellen strategisch grondbeleid (4.4)

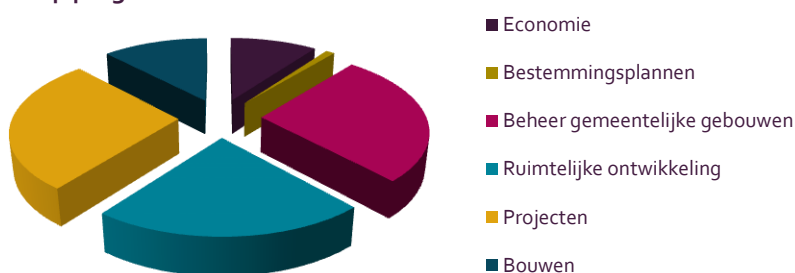
Reguliere taken

- Actualiseren van bestemmingsplannen en/of omgevingsplannen (4.4)
- Adviseren over en toetsen van bouwinitiatieven van derden of van de gemeente zelf (4.4)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme (van totale begroting)

Lasten 9,99%

Baten 5,99%

Wat willen we bereiken?

4.1 Een evenwichtig aanbod van voorzieningen voor de functies werken en recreëren in Gooise Meren

We willen dat Gooise Meren een aantrekkelijke gemeente is om te wonen, werken en te recreëren. We willen deze drie functies op een evenwichtige manier verder ontwikkelen zodanig dat de functies elkaar versterken.

4.2 Een evenwichtige en duurzame woningvoorraad

We stimuleren en faciliteren een evenwichtige en duurzame woningvoorraad voor alle doelgroepen. We streven naar meer keuzevrijheid en meer kansen voor doelgroepen die het lastig hebben op de woningmarkt.

4.3 Effectieve en doelmatige inzet van gemeentelijke gebouwen

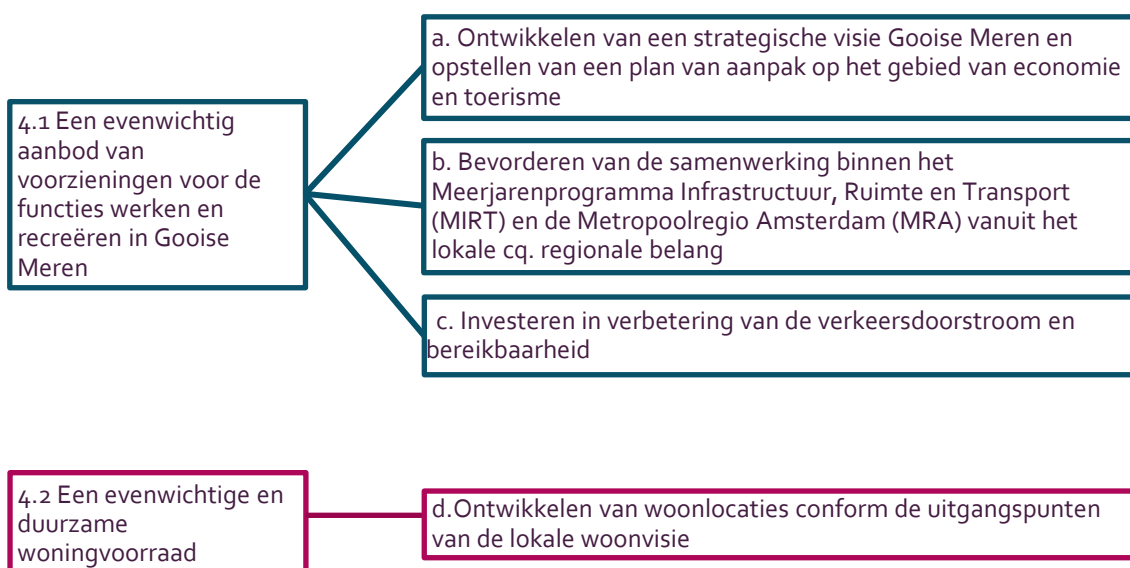
Accommodaties in gemeentelijk eigendom worden effectief en doelmatig ingezet voor maatschappelijke functies die voortkomen uit de gemeentelijke taken.

4.4 Een omgeving met een hoge ruimtelijke kwaliteit die tegemoet komt aan de behoeften van onze inwoners

We bevorderen het goed gebruik van de ruimte en komen in goed overleg met belanghebbenden en inwoners tegemoet aan de behoeften die leven in de samenleving.

Doelenboom

4.3 Effectieve en doelmatige inzet van gemeentelijke gebouwen

e. Uitvoering geven aan het in 2016 vastgestelde vastgoed- en accommodatiebeleid

4.4 Een omgeving met een hoge ruimtelijke kwaliteit die tegemoet komt aan de behoeften van onze inwoners

f. Voorbereiden van de invoering van de Omgevingswet

g. Opstellen strategisch grondbeleid

h. Actualiseren van bestemmingsplannen en/of omgevingsplannen

i. Adviseren over en toetsen van bouwinitiatieven van derden of van de gemeente zelf

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

4.1 Een evenwichtig aanbod van voorzieningen voor de functies werken en recreëren in Gooise Meren

a. Ontwikkelen van een strategische visie Gooise Meren en opstellen van een plan van aanpak op het gebied van economie en toerisme

We stellen een strategische visie op het gebied van economie en toerisme, die past bij de missie en visie van Gooise Meren. Wij vertalen dit in een plan van aanpak dat gericht is op het versterken van de economie (waaronder toerisme) en het realiseren van de randvoorwaarden hiertoe (mobiliteit, intergemeentelijke samenwerking et cetera).

b. Bevorderen van de samenwerking binnen het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) vanuit het lokale c.q. regionale belang

Samen met de Regio werken we aan een stevige positionering binnen het MIRT en de MRA zodat onze lokale en regionale vraagstukken goed op deze bovenregionale samenwerkingsagenda's staan. Binnen de MRA benutten we kansen om de circulaire economie te versterken, stimuleren we start ups en innovatie op het terrein van digitale media en kan door profilering van ons cultureel erfgoed recreatie en toerisme een extra stimulans krijgen. In het MIRT-onderzoek naar de bereikbaarheidsopgaven (in samenhang met onder andere economie en landschap) nemen we een voortrekkersrol op ons, door als regionaal bestuurlijk trekker op te treden in het lopende MIRT-onderzoek.

c. Investeren in verbetering van de verkeersdoorstroom en bereikbaarheid

We voeren herontwikkelingsprojecten uit om de verkeersdoorstroom en bereikbaarheid te verbeteren ter versterking van onze economische positie. Voorbeelden zijn de herontwikkeling van het stationsgebied, de Vlietlaan en het centrummanagement Bussum. In de historische kernen van Muiden en Naarden is aandacht voor de bereikbaarheid voor toeristen.

4.2 Een evenwichtige en duurzame woningvoorraad

d. Ontwikkelen van woonlocaties conform de uitgangspunten van de lokale woonvisie

Wij werken door aan alle actuele woningbouwontwikkelingen. In 2017 wordt onder andere gebouwd:

- Krijgsman
- Storklokatie
- Bensdorp
- Landgoed Nieuw Cruisbergen

Gemaakte afspraken in lopende projecten worden gerespecteerd. Daar waar mogelijk stimuleren en faciliteren we actief de mogelijkheden voor de ontwikkeling van woningen die bereikbaar zijn voor de doelgroepen die het lastig hebben op de woningmarkt. De lokale woonvisie Gooise Meren zal het handvat zijn dat hiervoor wordt gevolgd. Nieuwe initiatieven toetsen we op alle haalbaarheidsaspecten.

Als zich incidenteel kansen voordoen voor tijdelijke huisvesting sociale woning, maken we een afweging van de wenselijke en noodzakelijke snelheid ten opzichte van kosten en exploitatietermijn, ook afhankelijk van de actuele taakstelling statushouders.

Daarnaast wordt gewerkt aan ontwikkellocaties voor de langere termijn, bijvoorbeeld de BOR-gronden, Schoutenwerf en de locaties van het gemeentehuis Muiden en het stadskantoor Naarden.

4.3 Effectieve en doelmatige inzet van gemeentelijke gebouwen

e. Uitvoering geven aan het in 2016 vastgestelde vastgoed- en accommodatiebeleid

Het vastgestelde beleid gebruiken wij als werkwijze bij het opstellen van plannen, het verhuren en verkopen en het vrijkomen van vastgoed en accommodaties. Ieder vraagstuk over vastgoed- dan wel accommodatiebeleid wordt vanuit dezelfde basis bekeken. Bij het opstellen van deelplannen betrekken we ook het vastgoed- en accommodatiebeleid.

4.4 Een omgeving met een hoge ruimtelijke kwaliteit die tegemoet komt aan de behoeften van onze inwoners

f. Voorbereiden van de invoering van de Omgevingswet

We maken een plan van aanpak voor de voorbereiding van de invoering van de Omgevingswet. Daarbij zetten we in op drie sporen: betrekken van de Raad (verkennen nieuwe rol Raad bij omgevingswet), anticiperen op de verlangde nieuwe werkwijze in huidige projecten (integraal werken, participatie, pilot Omgevingsplan Bussum) en samenwerken met gemeenten in de regio.

g. Opstellen strategisch grondbeleid

We ontwikkelen een strategische visie met betrekking tot hoe om te willen gaan met gemeentelijke grond, zowel actief als faciliterend.

Beleidsindicatoren

Taakveld 3. Economie

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
14.	Funcziemenging	%	LISA	2015	43,9	50,4	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
15.	Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Atlas voor Gemeenten	2013	105	103	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.
16.	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	2015	161,1	109,5	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Taakveld 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
35.	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	2015	333	195	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
36.	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2013	0,5	6,5	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
37.	Demografische druk	%	CBS	2016	67	55,7	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
38.	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2015	632	652	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
39.	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2015	751	716	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	Economie	952.130	1.184.490	1.225.584	1.207.141	1.207.141
	Bestemmingsplannen	708.629	368.399	367.771	367.771	367.771
	Beheer gemeentelijke gebouwen	5.156.790	4.764.654	4.720.428	4.570.504	4.501.759
	Ruimtelijke ontwikkeling	2.685.898	2.723.286	2.638.139	1.104.387	1.104.387
	Projecten	4.232.791	1.799.004	1.791.986	1.262.265	1.262.265
	Bouwen	1.136.887	1.025.548	1.024.920	1.024.920	1.024.920
Totaal Lasten		14.873.125	11.865.381	11.768.829	9.536.989	9.468.244
Baten	Economie	-768.833	-869.442	-869.442	-869.442	-869.442
	Bestemmingsplannen	-56.271	-89.665	-90.065	-90.471	-90.471
	Beheer gemeentelijke gebouwen	-2.137.384	-2.165.017	-2.166.517	-2.166.517	-2.166.517
	Ruimtelijke ontwikkeling	-2.390.767	-1.946.800	-1.880.133	-255.439	-255.439
	Projecten	-3.563.948	-830.000	-950.000	-	-
	Bouwen	-1.161.664	-1.061.713	-1.061.913	-1.062.266	-1.062.266
Totaal Baten		-10.078.867	-6.962.637	-7.018.070	-4.444.135	-4.444.135
Resultaat voor bestemming		4.794.258	4.902.743	4.750.758	5.092.853	5.024.108
Programma 4 toevoegingen Reserves		5.565.682	1.086.216	1.406.216	256.216	256.216
Programma 4 onttrekkingen Reserves		-6.250.002	-1.805.065	-1.892.309	-1.451.951	-1.451.951
Programma 4 reserves saldo		-684.320	-718.849	-486.093	-1.195.735	-1.195.735
Resultaat na bestemming		4.109.938	4.183.894	4.264.665	3.897.118	3.828.373

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 4	V	74.000
Perspectiefnota 2017		
Er wordt uitvoering gegeven aan het College Uitvoeringsprogramma voor economie, toerisme, mobiliteit en ruimte, waaronder onder andere het promotieprogramma Gooise Meren en de positionering van de gemeente binnen het MIRT-project vallen. Ook wordt prioriteit gegeven aan bovenregionale ontwikkelingen op het snijvlak van bereikbaarheid, economie en toerisme.	N	425.000
Er worden prestatieafspraken gemaakt met de in de gemeente Gooise Meren actieve corporaties.	N	50.000
De leges voor bouwen worden kostendekkend gemaakt.	V	-100.000
Andere verschillen		
In 2016 zijn incidentele uitgaven geweest voor de promotie van Gooise Meren en vervalt in 2017.	V	-150.000
In 2016 zijn incidentele uitgaven geweest voor uitbestede werkzaamheden aan gebouwen, onder meer aan activiteitencentrum Jan Ligthart.	V	-304.000
Dit onderhoud aan het activiteitencentrum is incidenteel onttrokken aan de reserve.	N	230.000
In 2016 heeft een incidentele verrekening van het resultaat op complexen plaatsgevonden.	N	307.000
Hierdoor is er in 2016 ook een mutatie op de reserve grondexploitatie geweest.	V	-396.000
De kosten van de stuurgroep worden vanaf 2017 op het product Projecten verantwoord. De dekking vanuit de algemene reserve staat op programma 9.	N	200.000
In 2016 is vanuit de Jaarrekening 2015 van Bussum een reserve groot onderhoud gevormd voor de Zandzee, wat in een voordeel resulteert voor 2017.	V	-1.350.000
Er worden meer retributies geheven op gemakkelikheden met een regionale aantrekkingskracht.	V	-40.000
Activiteiten worden doorbelast aan de projecten.	V	-33.000
In 2016 zijn er incidentele baten geweest als gevolg van ontvangen leges voor de verbouwing van het gemeentehuis Gooise Meren.	N	200.000
In 2017 zijn de inkomsten op reclamebelasting hoger dan in 2016.	V	-60.000
In 2016 is de reserve Gewestkantoor vrijgevallen.	N	831.000
Voor de sanering van de Grondwal is er in 2016 onttrokken aan de reserve.	N	706.000
Indexering	N	18.000
Personeel/Overhead	V	-166.000
Kapitaallasten	V	-301.000
Overige verschillen	N	7.000

² V/N = voordeel/nadeel

Investerings

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2017 bedraagt €4 miljoen (Brediusgronden). Er zal voor deze voorgenomen investering in 2017 een separaat voorstel aan u worden voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Duurzaamheid en Water

Programma 5

- 5.1 Behoud en verbetering van het woon- en leefmilieu, water en natuurwaarden tegen zo laag mogelijke kosten
- 5.2 Behouden en creëren van een natuurlijke groene omgeving waar veel diversiteit is in flora en fauna
- 5.3 Behouden en optimaliseren van gemeentelijke begraafplaatsen
- 5.4 Een kwalitatief hoogwaardige woon-, leef- en werkmilieu in evenwicht met de economische en ecologische ontwikkelingen

Programma 5 | Duurzaamheid en Water

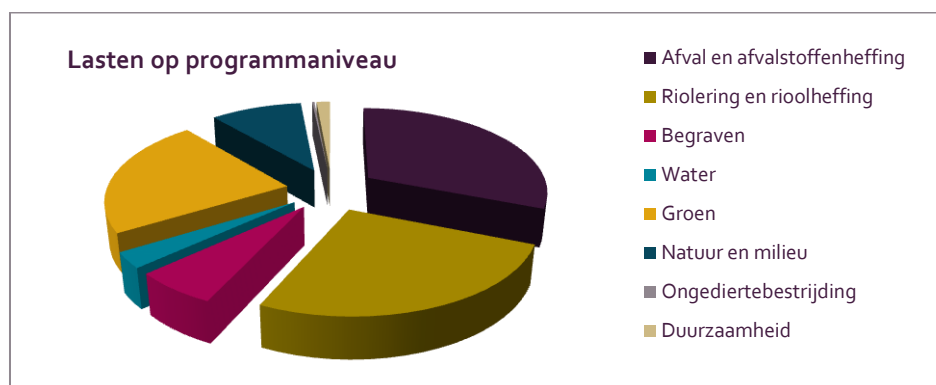
Speerpunten

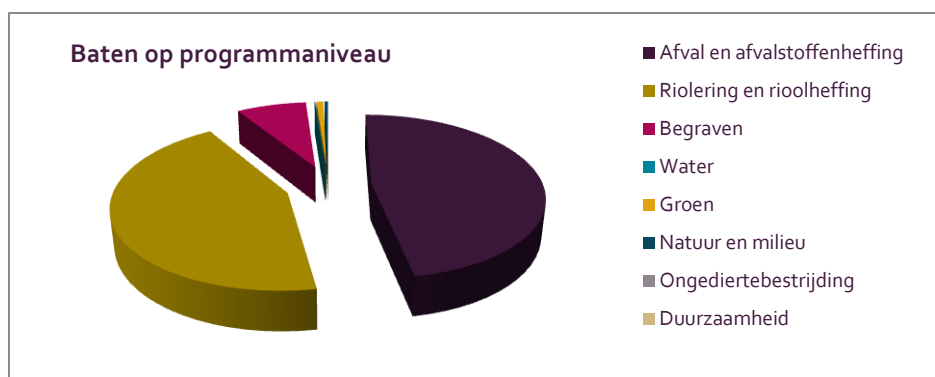
- Opstellen van kaders, beleid en meerjarige onderhoudsplannen voor groen, riolering en waterbouwkundige objecten (5.1)
- Stimuleren waterrecreatie (5.1)
- Versterken van de biodiversiteit (5.2)
- Herinrichten landschap naast de A1 (5.2)
- Uitwerken van de visie op Begraafplaatsen (5.3)
- Ontwikkelen van een integraal Duurzaamheidsbeleid (5.4)
- Opstellen van een plan voor verduurzaming van het wagenpark en het materieel (5.4)

Reguliere taken

- Uitvoering geven aan de gemeentelijke rioleringszorgplichten en het beheren en onderhouden van waterbouwkundige objecten, stranden, oevers en jachthavens. In het kader van de opgave uit het Bestuursakkoord Water wordt hierin de samenwerking gezocht met partners in de waterschap regio. (5.1)
- Beheren en verzorgen van groenvoorzieningen zoals bomen, gras, heesters et cetera. (5.2)
- Uitvoering geven volgens de Wet op de Lijkbezorging (5.3)
- Beheren, onderhouden en verzorgen van de gemeentelijke begraafplaatsen (5.3)
- Herstellen van monumentale c.q. waardevolle grafmonumenten waarvan de nabestaanden niet meer te achterhalen zijn (5.3)
- Voeren van een juiste en volledige begraafplaatsadministratie (5.3)
- Communiceren over en geven van voorlichting op het gebied van milieu en duurzaamheid (5.4)

Aandeel Duurzaamheid en Water (van totale begroting)

Lasten 13,33%

Baten 11,09%

Wat willen we bereiken?

5.1 Behoud en verbetering van het woon- en leefmilieu, water en natuurwaarden (tegen zo laag mogelijke kosten)

De gemeente wil een betrouwbare en (kosten)efficiënte (afval)waterketen waarmee zowel de volksgezondheid, de bodem en het grond- en oppervlaktewater wordt beschermd alsmede een bijdrage wordt geleverd aan een hoogwaardige klimaatbestendige woon- en leefomgeving met mogelijkheden tot recreatie op- en langs het water.

5.2 Behouden en creëren van een natuurlijke groene omgeving waar veel diversiteit is in flora en fauna

De gemeente wil de groene omgeving en de biodiversiteit van flora en fauna behouden en versterken omdat deze bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving en een belangrijke drijfveer is voor vestiging in de gemeente Gooise Meren.

5.3 Behouden en optimaliseren van gemeentelijke begraafplaatsen

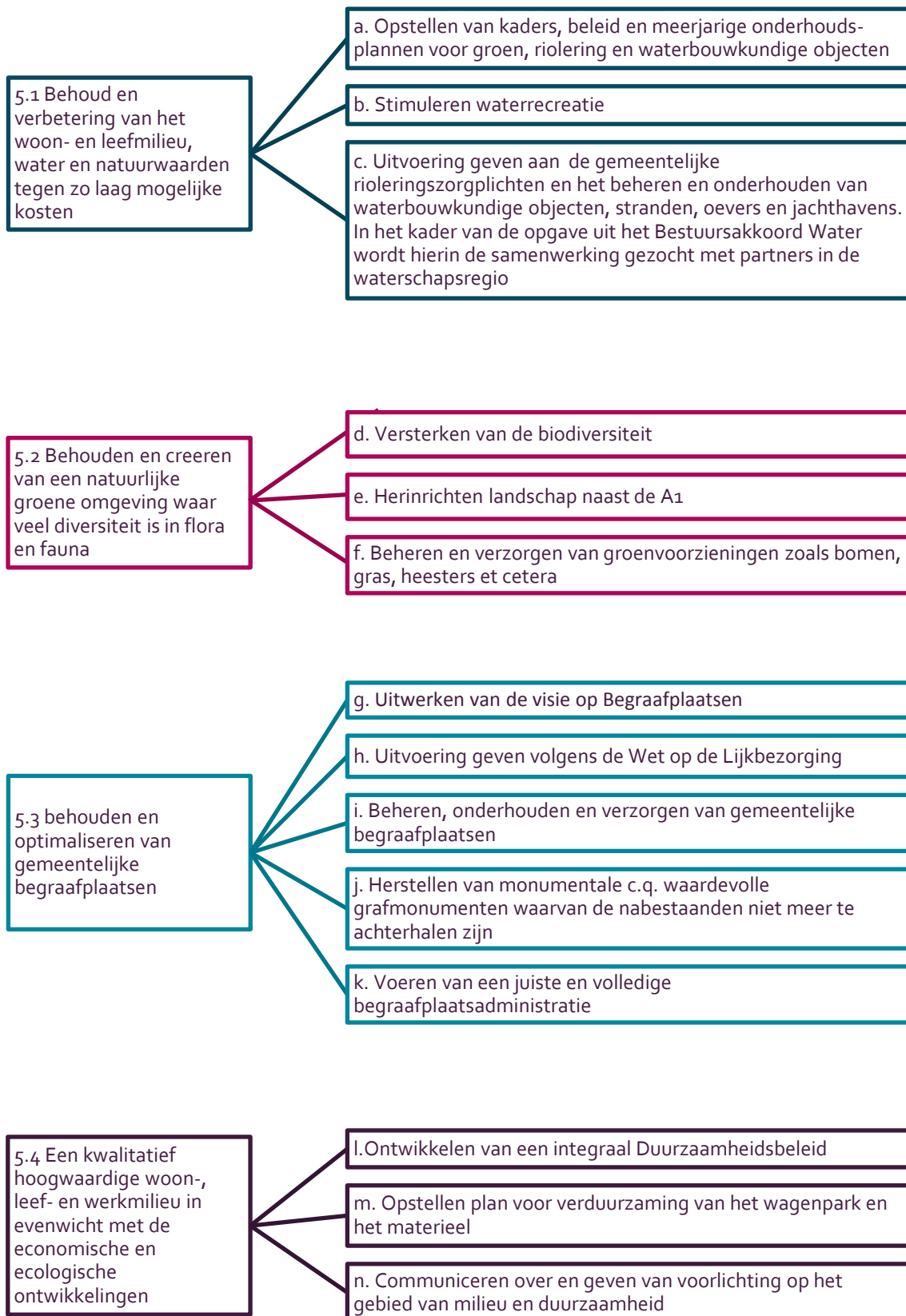
De gemeente draagt zorg voor een passende laatste rustplaats voor inwoners met aandacht voor en behoud van de cultuurhistorische, groene en funeraire betekenis van de begraafplaatsen.

5.4 Een kwalitatief hoogwaardige woon-, leef- en werkmilieu in evenwicht met de economische en ecologische ontwikkelingen

Gooise Meren streeft naar een kwalitatief hoogwaardig woon-, leef- en werkmilieu waar inwoners, bedrijven en organisaties zich kunnen ontplooiën en zelf (mede) vormgeven aan hun eigen leefomgeving. Dit met behoud van een goed evenwicht met de economische en ecologische ontwikkelingen (people, planet, profit).

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

5.1 Behoud en verbetering van het woon- en leefmilieu, water en natuurwaarden

a. Opstellen van kaders, beleid en meerjarige onderhoudsplannen voor groen, riolering en waterbouwkundige objecten

In 2017 starten wij met de harmonisatie van de beleidsplannen voor groen en riolering (Groenvisie en Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP)). Daarbij houden wij rekening met participatie, biodiversiteit, duurzaamheid en doelmatigheid. Op basis hiervan stellen wij de meerjarige onderhoudsplannen op.

b. Stimuleren waterrecreatie

We onderzoeken waar nieuwe kansen liggen voor waterrecreatie; dit zal worden opgenomen in de totstandkoming van de strategische visie Gooise Meren op het gebied van economie en toerisme (zie 4.1).

5.2 Behouden en creëren van een natuurlijke groene omgeving waar veel diversiteit is in flora en fauna

d. Versterken van de biodiversiteit

Wij versterken de biodiversiteit van Gooise Meren als volgt:

- we onderzoeken de huidige waarden en kansen voor vergroting van de biodiversiteit;
- samen met bewoners van Landgoed Nieuw Cruysbergen voeren we beheermaatregelen ter vergroting van de natuurwaarden uit;
- bij groenrenovaties of herinrichtingen, als dat vanuit ecologisch oogpunt wenselijk is, passen wij beplantingsoorten in het openbaar groen toe die van grote waarde zijn voor bijen, insecten en vogels;
- wij stimuleren inwoners van Gooise Meren om de tuinen te vergroenen door aan te sluiten bij de landelijke campagne Operatie Steenbreek;
- wij borgen de huidige natuurwaarden door de huidige Leidraad Flora en Fauna van de gemeente Naarden en Bussum aan te passen voor Gooise Meren.

e. Herinrichten landschap naast de A1

In het project Verder met de vesting wordt het landschap ten noorden van de nieuwe A1 heringericht met oog voor de cultuurhistorische waarden en de zichtlijnen op de vesting Muiden.

5.3 Behouden en optimaliseren van gemeentelijke begraafplaatsen

g. Uitwerken van de visie op Begraafplaatsen

Op basis van de beleidsnota begraafplaatsen wordt invulling gegeven aan diverse vormen voor een laatste rustplaats die aansluiten bij de wensen van onze inwoners.

5.4 Een kwalitatief hoogwaardige woon-, leef- en werkmilieu in evenwicht met de economische en ecologische ontwikkelingen

i. Ontwikkelen van een integraal duurzaamheidsbeleid

- In co-creatie met inwoners, (maatschappelijke) organisaties en bedrijven ontwikkelen wij een integraal duurzaamheidsbeleid;
- wij verbreden het (duurzaamheids-) bewustzijn in de gemeentelijke organisatie;
- wij stellen een routekaart gemeentelijk vastgoed energieneutraal 2030 op;
- om energiebesparing in de particuliere woningvoorraad te stimuleren, stellen wij een duurzaamheidslening in;
- wij sluiten aan bij regionale projecten rond het thema energietransitie, die bijdragen aan de doelstelling 'Gooise Meren energieneutraal in 2050';
- wij stimuleren en faciliteren milieu- en duurzaamheidsinitiatieven van inwoners, (maatschappelijke) organisaties en bedrijven;
- wij communiceren over en geven voorlichting op het gebied van milieu en duurzaamheid.

m. Opstellen van een plan voor verduurzaming van het wagenpark en materieel

In 2017 brengen we in beeld hoe verduurzaming van het wagenpark en materieel te realiseren is en welke financiële consequenties hieraan verbonden zijn. Verduurzaming van het wagenpark en het materieel realiseren we met name bij aankoop. De aanpak verduurzaming integreren we vervolgens in het inkoopproces.

Beleidsindicatoren

Taakveld 7. Volksgezondheid en Milieu

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
33.	Omvang huis-houdelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	2014	212	201	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
34.	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	2014	0,4	7,8	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	Afval en afvalstoffenheffing	6.107.026	4.912.483	4.974.234	5.045.350	5.044.852
	Riolering en rioolheffing	4.659.788	4.115.613	4.306.495	4.381.930	4.417.322
	Begraven	1.066.924	983.557	953.697	954.551	953.441
	Water	1.426.934	465.765	368.790	367.103	365.417
	Groen	3.860.858	3.568.409	3.437.938	3.447.406	3.468.435
	Natuur en milieu	1.968.743	1.526.801	1.504.363	1.506.363	1.507.363
	Ongediertebestrijding	141.322	39.898	39.270	39.270	39.270
	Duurzaamheid	72.354	223.809	223.181	223.181	223.181
Totaal Lasten		19.303.949	15.836.335	15.807.968	15.965.155	16.019.281
Baten	Afval en afvalstoffenheffing	-7.314.858	-6.103.595	-6.163.247	-6.249.236	-6.249.236
	Riolering en rioolheffing	-5.558.301	-5.679.398	-5.680.043	-5.660.762	-5.660.762
	Begraven	-935.830	-968.910	-962.079	-964.808	-964.808
	Water	-10.500	-10.500	-10.500	-10.500	-10.500
	Groen	-96.000	-100.191	-146.191	-126.191	-113.191
	Natuur en milieu	-26.200	-26.200	-11.200	-11.200	-11.200
	Ongediertebestrijding	-800	-800	-800	-800	-800
	Duurzaamheid	-	-	-	-	-
Totaal Baten		-13.942.489	-12.889.594	-12.974.060	-13.023.497	-13.010.497
Resultaat voor bestemming		5.361.460	2.946.741	2.833.908	2.941.658	3.008.784
Programma 5 toevoegingen Reserves		18.974	25.021	41.711	51.822	51.822
Programma 5 onttrekkingen Reserves		-66.148	-51.975	-21.400	-21.400	-21.400
Programma 5 reserves saldo		-47.174	-26.954	20.311	30.422	30.422
Resultaat na bestemming		5.314.286	2.919.787	2.854.219	2.972.080	3.039.206

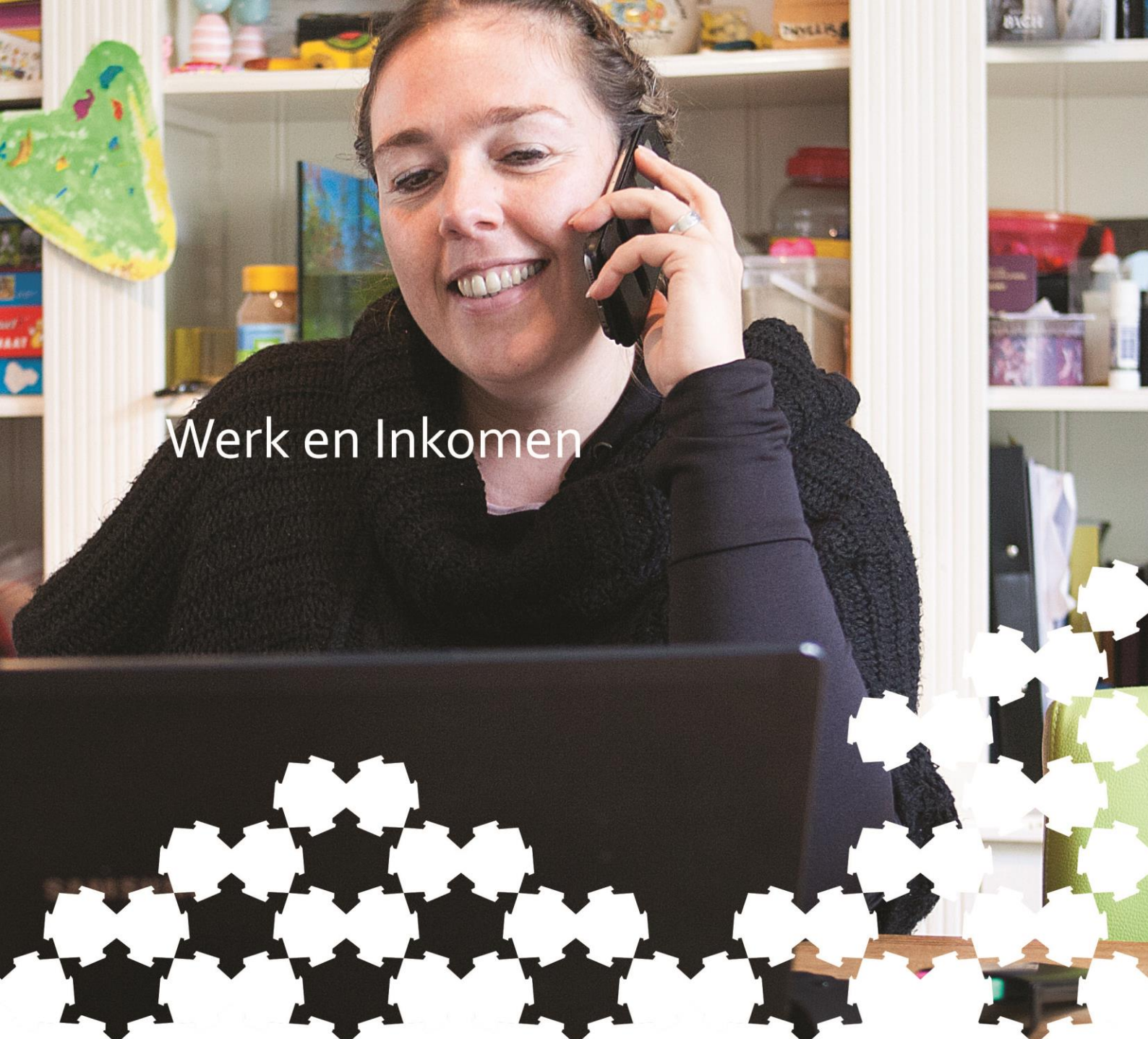
<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 5	V	2.395.000
Perspectiefnota 2017		
De uitvoeringstaak asbest in het kader van de Wabo wordt ondergebracht bij de OFGV.	N	70.000
Er wordt een gemeentelijk rioleringsplan opgesteld.	N	50.000
De kosten voor het opstellen van het gemeentelijk rioleringsplan worden onttrokken aan de egalisatievoorziening riolering.	V	-50.000
Er wordt een Groenvisie voor Gooise Meren opgesteld en de uitvoering van het herstelplan Echobos wordt onderzocht.	N	100.000
Er wordt een ligplaatsverordening en een beleidsplan Onderhoud waterbouwkundige objecten en civieltechnische kunstwerken opgesteld.	N	75.000
De leges grafrechten worden geharmoniseerd en er wordt gekeken naar de kostendekkendheid.	V	-38.000
Voor de opstelling van het applicatiedocument Geopark Gooi en Vechtsteek wordt financiële ondersteuning geleverd.	N	18.000
Andere verschillen		
In 2017 wordt in samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties een uitvoeringprogramma duurzaamheid opgezet en er wordt een duurzaamheidslening ingesteld.	N	132.000
In 2016 is incidenteel budget toegekend voor sanering Grondwal.	V	-706.000
De kosten voor het beheer en onderhoud van groenvoorzieningen zijn hoger, met name door het beheer en onderhoud van het KNSF-terrein.	N	320.000
Als gevolg van gewijzigde boekhoudkundige voorschriften (BBV) komen lasten eerder gerelateerd aan overhead rechtstreeks ten laste van producten.	N	446.000
In 2017 is er een lagere gemeentelijke bijdrage aan de GAD.	V	-150.000
In 2016 is eenmalig € 1.000.000 ontvangen inzake de terugbetaling van commanditair kapitaal Attero.	N	1.000.000
Dit ontvangen bedrag van Attero is in de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing gestort.	V	-1.018.000
Op het product Afval wordt in 2017 een lager bedrag onttrokken aan de voorziening.	N	211.000
In 2017 lagere storting in de egalisatievoorziening riolering.	V	-293.000
In 2016 is voor Bussum de OZB gecompenseerd door de rioolheffing te verlagen.	V	-3.005.000
In 2016 heeft als compensatie voor de OZB een onttrekking plaatsgevonden aan de egalisatievoorziening riolering.	N	2.834.000
Indexering	N	36.000
Personeel/Overhead	V	-2.187.000
Kapitaallasten	V	-219.000
Overige verschillen	V	-21.000

² V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2017 bedraagt €1.5 miljoen (Riolering, Begraafplaatsen en Groen). Er zullen voor deze voorgenomen investeringen in 2017 separate voorstellen aan u worden voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Werk en Inkomen

Programma 6

- 6.1 Inwoners ondersteunen met wettelijke inkomensvoorzieningen, indien ze daarvoor in aanmerking komen
- 6.2 Inwoners die niet op eigen kracht kunnen participeren op de arbeidsmarkt ondersteunen met een werkvoorziening
- 6.3 Armoede en sociaal isolement tegengaan

Programma 6 | Werk en Inkomen

Speerpunten

- Verminderen van het aantal inwoners dat geheel of gedeeltelijk afhankelijk is van een inkomensvoorziening (6.1)
- Invoeren van de nieuwe fraudewetgeving (6.1)
- Optimaliseren procesgang en organisatie USD (6.1)
- Uitvoeren van het intensiveringsprogramma om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen (6.2)
- Invoeren van nieuwe aanvullende regels voor beschut werk (6.2)
- Bijdragen aan de Wet banenafpraak (6.2)
- Breder inzetten van social media in het kader van armoedebestrijding (6.3)

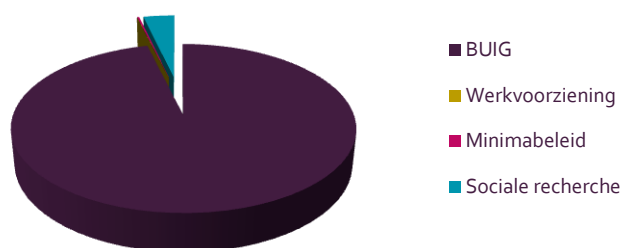
Reguliere taken

- Verstrekken van inkomensvoorzieningen op het gebied van de Participatiewet, IOAW/IOAZ en WsW (6.1)
- Voorzien in arbeidstoeleiding, re-integratie en werkgevers dienstverlening (6.2)
- Uitvoeren van minimabeleid en armoedebestrijding (6.3)
- Uitvoeren van (preventieve) schuldhulpverlening (6.3)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Werk en Inkomen (van totale begroting)

Lasten 16,36%

Baten 9,90%

Wat willen we bereiken?

6.1 We ondersteunen inwoners met wettelijke inkomensvoorzieningen, indien ze daarvoor in aanmerking komen

De uitgaven uit het BUIG budget overstijgen de inkomsten. Hierdoor is er een noodzaak om het aantal van een bijstandsuitkering afhankelijke inwoners te laten dalen en zo de uitgaven te laten afnemen. Het uitkeringsbestand moet op basis van huidige budgetprognoses dalen met ongeveer 40% om in 2019 uit te komen met het Rijksbudget. Dit vraagt een enorme extra inzet. Door de verhoging van de taakstelling statushouders wordt bovendien een extra instroom verwacht van meer dan 100 uitkeringsgerechtigden. Om de afname van het aantal uitkeringen inzichtelijk te maken wordt de indicator percentage huishoudens met een Participatiewetuitkering gehanteerd. Dit percentage moet afnemen.

6.2 We ondersteunen inwoners die niet op eigen kracht kunnen participeren op de arbeidsmarkt met een werkvoorziening

De gemeente Gooise Meren streeft er naar dat zoveel mogelijk inwoners economisch en sociaal zelfredzaam zijn. Hierdoor zijn de inwoners in staat om mee te doen en bij te dragen aan de samenleving. Om dit te bereiken worden inwoners ondersteund met voorzieningen die bijdragen aan hun economische of sociale zelfredzaamheid, zoals re-integratie- of activeringstrajecten.

De deelname aan de reguliere arbeidsmarkt monitoren we met de netto participatiegraad als indicator. Deze ligt in Gooise Meren ongeveer op het landelijk gemiddelde. Het doel is om de netto participatiegraad te laten stijgen zodat minder inwoners een beroep doen op een uitkering.

6.3 Armoede en sociaal isolement tegengaan

De gemeente ondersteunt inwoners met een laag inkomen met minimaregelingen waardoor armoede bestreden wordt en minimahuishoudens beter kunnen participeren. Naar aanleiding van onderzoek door het Nibud hebben wij vorig jaar de doelgroep van het Doe-budget verruimd en beleid voorbereid voor een tegemoetkoming in de kosten voor een aanvullende ziektekostenverzekering. Hiermee is het minimale beleid versterkt. Daarnaast geeft de gemeente hulp en advies aan inwoners bij (dreigende) schuldproblemen. Het blijkt van belang om voortdurend bekendheid te geven aan deze voorzieningen opdat inwoners er ook daadwerkelijk gebruik van maken. Wijzer geeft hier via de gemeentelijke website, folders en de digitale nieuwsbrief al invulling aan. De ontwikkelingen binnen social media bieden mogelijk extra kansen.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

6.1 We ondersteunen inwoners met wettelijke inkomensvoorzieningen, indien ze daarvoor in aanmerking komen

a) Verminderen van het aantal inwoners dat geheel of gedeeltelijk afhankelijk is van een Inkomensvoorziening

Om uitgaven op de inkomensvoorzieningen te verminderen moeten we de instroom beperken en de uitstroom richting arbeidsmarkt bevorderen. We continueren de extra inspanningen die we in 2016 hebben ingezet. Om de instroom te beperken is voor alle personen die zich melden voor een uitkering de inspanningsverplichting ingevoerd. Dat betekent dat men, voordat een aanvraag kan worden ingenomen, eerst gedurende vier weken zelf actief moet zoeken naar werk. Bovendien wordt aan de poort direct het gesprek aangegaan over werk en worden ter voorkoming van fraude alle aanvragen op juistheid gecontroleerd door de unit handhaving. Om de uitstroom naar arbeid te bevorderen is het intensiveringsprogramma opgesteld (zie 6.2).

b) Invoeren van de nieuwe fraudewetgeving

Fraude mag niet lonen. Per 1 januari 2017 wordt de gewijzigde Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid ingevoerd. Vooruitlopend op deze nieuwe wet zijn de beleidsregels bestuurlijke boete Participatiewet, IOAW/IOAZ en Bbz vastgesteld. Dat betekent dat, als er sprake is schending van de inlichtingenplicht, er een waarschuwing of een boete kan worden opgelegd en dat de ten onrechte verstrekte uitkering moet worden teruggevorderd. In de gewijzigde wet is onder andere opgenomen dat de gemeente rekening moet houden met de mate van verwijtbaarheid en is de hoogte van de boetes gemaximeerd. Een goede voorlichting moet een preventieve werking hebben.

c) Optimaliseren procesgang en organisatie uitvoeringsdienst Sociaal domein

In 2017 moet de definitieve processtructuur en formatie van de uitvoeringsdienst Sociaal domein bepaald worden. De ervaringen van de afgelopen twee jaar worden betrokken in een evaluatie, die gestart is in 2016. Tot op heden werkt de uitvoeringsdienst voor een deel met een incidenteel begrote flexibele formatieschil. In 2017 wordt duidelijk hoeveel formatie er structureel nodig is, na toepassing van procesverbeteringen.

6.2 We ondersteunen inwoners die niet op eigen kracht kunnen participeren op de arbeidsmarkt

e) Uitvoeren van het intensiveringsprogramma om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen

Om te komen tot een doeltreffend arbeidsmarktbeleid zal er meer samenhang en programmatische afstemming moeten komen tussen het werkgelegenheidsbeleid (economie) en het arbeidsmarktbeleid (sociale zaken). Daartoe wordt een publiek-privaat netwerk opgericht, 'MVO Gooise Meren'.

Het doel is het initiëren, ontwikkelen en uitvoeren van een horizontale publiek-private samenwerking (convenant MVO Gooise Meren) om:

- 50 werkzoekenden met een participatiewet-uitkering te laten participeren naar betaald (parttime) werk;
- samen met de partners van MVO Gooise Meren te investeren in 40 werk-leer-trajecten om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen;
- maatschappelijke participatie via 'eigenkracht-arrangementen' te stimuleren, welke in co-creatie en coproductie worden ontwikkeld en uitgevoerd met partners uit het maatschappelijk middenveld, waardoor de zelfredzaamheid voor 40 inwoners aanmerkelijk stijgt.

f) Invoeren van nieuwe aanvullende regels voor beschut werk

Doordat vanaf 2015 de instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is beëindigd, moeten gemeenten een 'passend aanbod' creëren voor mensen die alleen onder beschutte omstandigheden kunnen werken. Via de nieuwe voorziening 'beschut werk' biedt de gemeente de mogelijkheid om deze doelgroep 'op maat' te bedienen en te laten participeren in de samenleving. Het Kabinet zal in het najaar van 2016 met nieuwe aanvullende regels komen voor beschut werk, die consequenties kunnen hebben voor beleid en financiën.

g) Bijdragen aan de Wet banenafpraak

De Wet banenafpraak is bedoeld voor mensen die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. Deze banen worden gecreëerd bij het lokale en bovenlokale bedrijfsleven en bij lokale overheden, zoals de gemeente Gooise Meren. In het 'doelgroepenregister' (UWV) worden alle potentiële kandidaten die in aanmerking komen voor een baanafpraak geregistreerd. De gemeente Gooise Meren en lokale werkgevers kunnen via dit register zicht krijgen op deze doelgroep. Via het intensiveringsprogramma ('MVO Gooise Meren') draagt de gemeente bij als werkgever en als partner.

6.3 Armoede en sociaal isolement tegengaan

i) Breder inzetten van social media in het kader van armoedebestrijding

In 2017 onderzoeken wij of en zo ja, op welke wijze social media (breder) ingezet kunnen worden om de bekendheid bij inwoners over minimaregelingen en (preventieve) schuldhulpverleningen te vergroten.

Beleidsindicatoren

Taakveld 6. Sociaal domein

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
21.	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	2015	606,2	710,2	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
23.	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	2012	2,47	5,26	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
24.	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2015	65,9	65	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
26.	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	2012	0,81	1,34	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
27.	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	2015	252,8	392,1	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
28.	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	2015	47,6	305,7	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	BUIG	15.683.336	13.108.508	11.681.854	10.369.785	10.369.785
	Werkvoorziening	3.773.847	3.632.880	3.018.408	2.892.724	2.893.724
	Minimabeleid	2.691.451	2.191.824	2.170.865	2.161.436	2.161.436
	Sociale recherche	494.130	502.737	487.476	482.591	482.591
Totaal Lasten		22.642.764	19.435.950	17.358.603	15.906.537	15.907.537
Baten	BUIG	-11.766.439	-11.066.439	-9.666.439	-8.366.439	-8.366.439
	Werkvoorziening	-125.640	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
	Minimabeleid	-27.500	-27.500	-27.500	-27.500	-27.500
	Sociale recherche	-409.467	-413.467	-409.467	-409.467	-409.467
Totaal Baten		-12.329.046	-11.508.406	-10.104.406	-8.804.406	-8.804.406
Resultaat voor bestemming		10.313.718	7.927.544	7.254.197	7.102.131	7.103.131
Programma 6 toevoegingen Reserves						
Programma 6 onttrekkingen Reserves						
Programma 6 reserves saldo		-	-	-	-	-
Resultaat na bestemming		10.313.718	7.927.544	7.254.197	7.102.131	7.103.131

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 6	V	2.386.000
Perspectiefnota 2017		
Een gedeelte van het gedecentraliseerde budget voor tegemoetkoming in de ziektekosten kan vrijvallen.	V	-400.000
Voor een goede integratie van statushouders zijn extra middelen gereserveerd.	N	10.000
Andere verschillen		
Middels de Meicirculaire is de Integratie-uitkering Sociaal domein bijgesteld, ter dekking van de hogere lasten op Participatie.	N	109.000
De Rijksbijdrage voor inkomensvoorzieningen is naar beneden bijgesteld met € 700.000. Tegelijkertijd zullen ook de lasten afnemen, waardoor het effect budgettair neutraal is.		
In 2017 zijn er, net als in 2016, incidenteel extra middelen opgenomen ter dekking van de in te zetten flexibele schil (extra uitvoeringskosten).	N	350.000
Als gevolg van de taakstelling die vanuit het Rijk middels de verlaging van de integratie uitkering Sociaal domein wordt gerealiseerd, houdt Gooise Meren rekening met een daling van de uitgaven op re-integratie.	V	-120.000
De bijdrage aan Tomin vermindert, omdat het aantal WSW-ers daalt.	V	-160.000
In 2015 en 2016 is er incidenteel dividend uitgekeerd door Tomin, waardoor er lagere inkomsten zijn in 2017 ten opzichte van 2016.	N	125.000
Indexering	N	32.400
Personeel/Overhead	V	-2.372.000
Overige verschillen	N	39.600

² V/N = voordeel/nadeel

Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Programma 7

- 7.1 We ondersteunen inwoners met individuele voorzieningen als dit nodig is om zelfstandig aan de samenleving te kunnen deelnemen
- 7.2 Een zo gunstig mogelijke Ausgangssituatie voor onze inwoners in alle levensfasen om deel te nemen aan de samenleving
- 7.3 Een optimale gezondheid van onze inwoners zodat zij in staat zijn om mee te doen aan de samenleving
- 7.4 Het realiseren en in stand houden van voldoende en adequate huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs
- 7.5 Het bieden van aanvullende en aansluitende voorzieningen op het onderwijsaanbod om de talenten van leerlingen zo optimaal mogelijk te ontplooiën

Programma 7 | Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Speerpunten

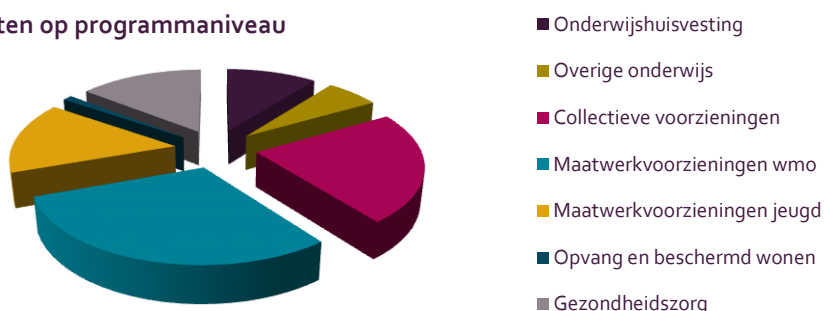
- Doorontwikkelen van de collectieve voorzieningen waarmee we ook het beroep op de individuele maatwerkvoorzieningen verminderen (7.1)
- Herijken van het subsidiebeleid waarin een verschuiving naar een meer participatieve invulling centraal staat (7.2)
- Zorgdragen voor een goede integratie van statushouders op het gebied van onderwijs, werk en zorg (7.2)
- Opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Gooise Meren met een meerjarig investeringsschema (7.4)
- Realiseren van huisvesting voor onderwijs (7.4)
- Harmoniseren peuterspeelzaalwerk en onderwijsachterstandenbeleid (7.5)

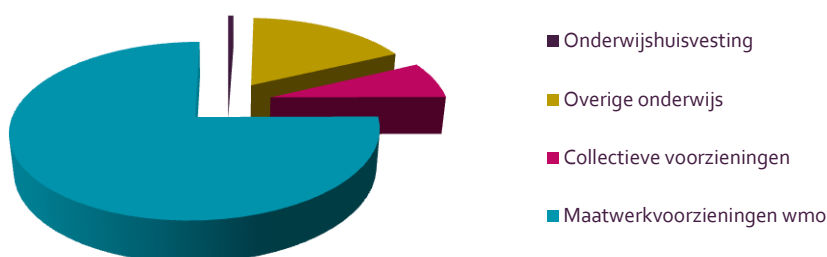
Reguliere taken

- Uitvoeren bewustwordingscampagnes met betrekking tot gezonde leefstijl in afstemming met de GGD en netwerkpartners, zoals het onderwijs en eerstelijns zorg (7.3)
- Beheren van accommodaties bewegingsonderwijs (7.4)
- Uitvoeren van onderwijsachterstandenbeleid (7.5)
- Tegengaan van schoolverzuim en schooluitval vanuit het regionaal bureau leerlingzaken (7.5)
- Afstemmen van het aanbod volwassenenonderwijs met het ROC en andere partijen (7.5)
- Uitvoering geven aan de ontwikkelagenda passend onderwijs (7.5)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd (van totale begroting)

Lasten 26,78%

Baten 1,92%

Wat willen we bereiken?

7.1 We ondersteunen inwoners met individuele voorzieningen als dit nodig is om zelfstandig aan de samenleving te kunnen deelnemen

Met de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat inwoners zo zelfstandig mogelijk aan de samenleving deelnemen. Wanneer inwoners niet op eigen kracht kunnen meedoen en de hulp vanuit het sociale netwerk niet toereikend is, biedt de gemeente ondersteuning, aansluitend bij de behoefte van het individu.

7.2 Een zo gunstig mogelijke Ausgangssituatie voor onze inwoners in alle levensfasen om deel te nemen aan de samenleving

Met een samenhangend en wijkgericht aanbod van collectieve voorzieningen voor onze inwoners van jong tot oud, creëren we een zo gunstig mogelijke Ausgangspositie om veilig en gezond te leven; om op te groeien, talenten te ontwikkelen en zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen; om deel te nemen aan de samenleving en hier een passende bijdrage aan te leveren.

7.3 Een optimale gezondheid van onze inwoners zodat zij in staat zijn om mee te doen aan de samenleving

De gemeente wil bijdragen aan een optimale gezondheid van alle inwoners. Een gezonde levensstijl, een gezonde omgeving, een sluitend zorgaanbod en een goede toegankelijkheid van het zorgaanbod voor iedereen dragen hieraan bij. Informatie en advies en preventieve activiteiten kunnen bijdragen aan de keuze voor een gezond en veilig leven.

7.4 Het realiseren en in stand houden van voldoende en adequate huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs

We willen een stelsel van huisvestingsvoorzieningen van goede kwaliteit dat zoveel mogelijk aansluit bij de eisen en wensen van de gebruikers in het onderwijs. Waar mogelijk faciliteren we het combineren van onderwijs met overige functies in brede scholen.

7.5 Het bieden van aanvullende en aansluitende voorzieningen op het onderwijsaanbod om de talenten van leerlingen zo optimaal mogelijk te ontplooien

We bevorderen een doorgaande ontwikkelingslijn voor het (jonge) kind waarbij school, opvang en andere activiteiten voor kinderen op elkaar aansluiten en elkaar versterken en bij voorkeur ook in samenhang met elkaar worden aangeboden met extra aandacht voor kinderen met een achterstand.

Doelenboom

7.1 We ondersteunen inwoners met individuele voorzieningen als dit nodig is om zelfstandig aan de samenleving te kunnen deelnemen

a. Doorontwikkelen van de collectieve voorzieningen waarmee we ook het beroep op de individuele maatwerkvoorzieningen verminderen

7.2 Een zo gunstig mogelijke uitgangssituatie voor onze inwoners in alle levensfasen om deel te nemen aan de samenleving

b. Herijken van het subsidiebeleid waarin een verschuiving naar een meer participatieve invulling centraal staat

c. Zorgdragen voor een goede integratie van statushouders op het gebied van onderwijs, werk en zorg

7.3 Een optimale gezondheid van onze inwoners zodat zij in staat zijn om mee te doen aan de samenleving

d. Uitvoeren bewustwordingscampagnes met betrekking tot gezonde leefstijl in afstemming met de GGD en netwerkpartners, zoals het onderwijs en eerstelijns zorg

7.4 Het realiseren en in stand houden van voldoende en adequate huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs

e. Opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Gooise Meren met een meerjarig investeringschema

f. Realiseren van huisvesting voor onderwijs

g. Beheren accommodaties bewegingsonderwijs

7.5 Het bieden van aanvullende en aansluitende voorzieningen op het onderwijsaanbod om de talenten van leerlingen zo optimaal mogelijk te ontplooiën

h. Harmoniseren peuterspeelzaalwerk en onderwijsachterstanden

i. Uitvoeren van onderwijsachterstandenbeleid

j. Tegengaan van schoolverzuim en schooluitval vanuit het regionaal bureau leerlingzaken

k. Afstemmen aanbod volwassenenonderwijs met het ROC en andere partijen

l. Uitvoering geven aan de ontwikkelagenda passend onderwijs

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

7.1 We ondersteunen inwoners met individuele voorzieningen als dit nodig is om zelfstandig aan de samenleving te kunnen deelnemen

a. Doorontwikkelen van de collectieve voorzieningen waarmee we ook het beroep op de individuele maatwerkvoorzieningen verminderen

We creëren laagdrempelige voorzieningen voor kwetsbare inwoners zoals mensen met dementie. We organiseren deze voorzieningen dichtbij, zoveel mogelijk in de maatschappij en in aanwezigheid van de benodigde (ervaring) deskundigheid. Duurdere maatwerkvoorzieningen zoals individuele begeleiding en dagactiviteiten zijn hierdoor minder snel nodig.

7.2 Een zo gunstig mogelijke uitgangssituatie voor onze inwoners in alle levensfasen om deel te nemen aan de samenleving

b. Herijken van het subsidiebeleid waarin een verschuiving naar een meer participatieve invulling centraal staat

In 2017 stellen we een subsidiebeleidskader op voor 2018 en de jaren daarna. Met het nieuwe subsidiebeleidskader willen we een beweging maken naar meer marktwerking en meer ruimte voor inwonersinitiatieven. Hierbij betrekken we ontwikkelingen die zijn uitgezet op het gebied van inwonerparticipatie, input vanuit organisaties en de gekantelde werkwijze in het Sociaal domein (van aanbod- naar vraaggericht werken). We sluiten met het nieuwe subsidiebeleidskader aan op het Uitvoeringsprogramma Sociaal domein, het programma Doe-democratie, de Wijkteams en op ontwikkelingen en harmonisaties op het gebied van sport en cultuur.

c. Zorgdragen voor een goede integratie van statushouders op het gebied van onderwijs, werk en zorg

Als gevolg van de toename van het aantal statushouders in Gooise meren, zal er extra worden ingezet op eerste opvangonderwijs. Ook zal meer worden ingezet op parallelle trajecten inburgering en toeleiding naar werk, zodat de nieuwkomers sneller financieel onafhankelijk zijn. We ondersteunen initiatieven die de integratie van nieuwkomers bevorderen.

7.3 Een optimale gezondheid van onze inwoners zodat zij in staat zijn om mee te doen aan de samenleving

Geen speerpunten geformuleerd

7.4 Het realiseren en in stand houden van voldoende en adequate huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs

e. Opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Gooise Meren met een meerjarig investeringsschema

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) brengen we de staat van onderhoud van de onderwijsgebouwen in beeld. Ook toetsen we, aan de hand van prognoses, de huisvestingsbehoefte voor de komende jaren ten opzichte van de bestaande huisvesting. Zo maken we inzichtelijk welke stappen en/of investeringen nodig zijn om goede huisvesting te realiseren dan wel in stand te houden.

f. Realiseren van huisvesting voor onderwijs

In 2017 realiseren we de volgende huisvestingsprojecten onderwijs:

- nieuwe huisvesting Emmaschool in Bussum, door verbouwing en uitbreiding van een bestaand gebouw aan de Graaf Florislaan;
- uitbreiding Godelindeschool in Naarden, in samenhang met het Storkproject, op één locatie. Na realisatie zijn de noodlokalen niet meer nodig;
- uitbreiding en deels vervangende nieuwbouw Sint Vituscollege in Bussum; hierbij wordt een semipermanent bijgebouw vervangen door duurzame huisvesting met een stukje uitbreiding.

7.5 Het bieden van aanvullende en aansluitende voorzieningen op het onderwijsaanbod om de talenten van leerlingen zo optimaal mogelijk te ontplooiën

h. Harmoniseren peuterspeelzaalwerk en onderwijsachterstandenbeleid

Voor peuterspeelzaalwerk en onderwijsachterstandenbeleid komen in 2018 nieuwe financieringsstelsels. Ter voorbereiding daarop actualiseren en harmoniseren we het peuterspeelzaalwerk met de kinderopvang zodat het aan de nieuwe kwaliteitseisen voldoet. We ontwikkelen in overleg met de betrokken partijen een nieuw plan voor het onderwijsachterstandenbeleid.

Beleidsindicatoren

Taakveld 4. Onderwijs

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
17.	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2014	0	7	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
18.	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2014	31	63	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
19.	Vroegtijdig schoolverlaters zonder start-kwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	2014	1,2	2	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Taakveld 6. Sociaal domein

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
25.	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	2012	3,44	11,62	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
29.	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2015	7,8	10,6	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
30.	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2015	0	1,4	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
31.	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	2015	-	0,5	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
32.	Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	2015	?	664	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 137 deelnemende gemeenten.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	Onderwijshuisvesting	3.541.497	3.355.643	3.362.218	3.516.827	3.526.356
	Overige onderwijs	2.594.284	1.974.329	1.986.508	2.018.141	2.049.141
	Collectieve voorzieningen	9.445.490	7.217.400	7.182.367	7.182.342	7.136.315
	Maatwerkvoorzieningen wmo	9.941.241	9.565.506	9.374.746	9.327.456	9.357.456
	Maatwerkvoorzieningen jeugd	4.321.552	4.759.631	4.806.275	4.792.763	4.793.763
	Opvang en beschermd wonen	4.311	360.624	350.268	345.756	345.756
	Gezondheidszorg	4.847.407	4.578.967	4.684.439	4.740.576	4.740.576
Totaal Lasten		34.695.782	31.812.101	31.746.822	31.923.862	31.949.364
Baten	Onderwijshuisvesting	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000
	Overige onderwijs	-422.039	-388.039	-388.039	-388.039	-388.039
	Collectieve voorzieningen	-132.997	-132.997	-132.997	-132.997	-132.997
	Maatwerkvoorzieningen wmo	-1.697.315	-1.697.315	-1.697.315	-1.697.315	-1.697.315
Totaal Baten		-2.265.351	-2.231.351	-2.231.351	-2.231.351	-2.231.351
Resultaat voor bestemming		32.430.431	29.580.750	29.515.471	29.692.511	29.718.013
Programma 7 toevoegingen Reserves		4.922.550	37.550	37.550	37.550	37.550
Programma 7 onttrekkingen Reserves		-3.983.434	-28.808	-22.902	-22.902	-22.902
Programma 7 reserves saldo		939.116	8.742	14.648	14.648	14.648
Resultaat na bestemming		33.369.547	29.589.492	29.530.119	29.707.159	29.732.661

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 7	V	3.780.000
Perspectiefnota 2017		
In 2017 zal een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs opgesteld worden voor Gooise Meren.	N	20.000
In 2016 heeft de technische harmonisatie van het subsidiebeleid plaatsgevonden, waardoor invulling gegeven kan worden aan het realiseren van de bezuinigingstaakstelling op subsidies (PN2017).	V	-200.000
In 2017 zullen leges in rekening worden gebracht voor het handhaven van kinderopvang (PN2017).	V	-18.000
Andere verschillen		
Gooise Meren ontvangt extra middelen om daarmee alle peuters de mogelijkheid te bieden om naar een voorschoolse voorziening te gaan.	N	64.000
De geraamde Rijksinkomsten vanuit de Wet OKE zijn (middels PN2015 in Bussum) vanaf 2017 naar beneden bijgesteld.	N	52.000
In 2015 en 2016 hebben gemeenten extra middelen ontvangen voor het stimuleren van de vraag naar huishoudelijke hulp, teneinde zoveel mogelijk volwaardige werkgelegenheid te behouden, wat resulteerde in incidentele lasten voor deze jaren.	V	-861.000
Middels de Meicirculaire is de Integratie Uitkering WMO toegenomen, omdat deze middelen ter stimulering van de werkgelegenheid nu structureel worden toegevoegd.	N	201.000
Middels de Meicirculaire is de Integratie uitkering Sociaal domein bijgesteld, ter dekking van de hogere lasten op Wmo en Jeugd.	N	22.000
In 2016 zijn er incidenteel kosten opgenomen voor de Lokale Transitie Agenda 2016, voor de doorontwikkeling van de transities in het Sociaal domein.	V	-275.000
De integratie uitkering Sociaal domein is met een taakstelling naar gemeenten gedecentraliseerd, wat zich vertaalt in dalende kosten, om deze taakstelling te kunnen realiseren.	V	-490.000
Reserves		
In de jaarstukken 2015 van de gemeenten Naarden, Muiden en Bussum is besloten tot het toevoegen aan de reserve Sociaal domein van € 4.780.000 wat een voordeel betekent voor 2017. Daartegenover staan in 2016 geplande onttrekkingen van € 295.000 voor de LTA2016 en de vrijval van de reserve van € 3.585.000. Tezamen met de toevoeging aan de Reserve Onderwijsachterstandenbeleid, resulteert dit in een gesaldeerde storting in de reserve van € 1.005.000, een hogere last in 2016.	V	-1.005.000
Personeel/Overhead	V	-1.062.000
Kapitaallasten	V	-266.000
Overige verschillen	N	38.000

² V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2017 bedraagt €3.7 miljoen (Onderwijshuisvesting). Er zullen voor deze voorgenomen investeringen in 2017 separate voorstellen aan u worden voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

A photograph of two children sitting on the edge of a fountain. The child on the left is a girl with long brown hair, wearing a dark jacket and grey pants. The child on the right is a boy with blonde hair, wearing a blue shirt and grey pants, holding a small white cup. A large grey dog is standing on the right side of the fountain. In the background, there is a large brick building with arched windows and a fountain with water spraying upwards. The text 'Sport, Cultuur en Recreatie' is overlaid in white on the image.

Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 8

- 8.1 Een breed aanbod van kunst- en culturele voorzieningen
- 8.2 Het behoud van cultuurhistorisch erfgoed
- 8.3 Voldoende en betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie, voor jong en oud uit alle bevolkingsgroepen
- 8.4 De openbare recreatieve ruimte biedt gelegenheid en stimuleert inwoners en bezoekers om te bewegen en zich te vermaken in de openbare ruimte

Programma 8 | Sport, Cultuur en Recreatie

Speerpunten

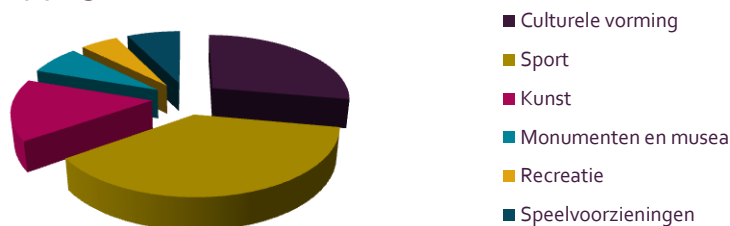
- Bijdragen aan het opstellen van een regionale cultuurvisie (8.1)
- Onderzoeken van het gemeentelijke historische vastgoed, met een mogelijke overdracht naar Stichting Goois Erfgoed (8.2)
- Ontwikkelen van het herstelplan Echobos met participatie van inwoners en belanghebbenden (8.2)
- Opstellen van een lange termijnvisie sport (8.3)
- Uitvoeren van projecten ten behoeve van sportbeoefening (8.3)
- Onderzoek doen naar een meer effectieve exploitatie van de zwembaden in Gooise Meren (8.3)
- Stimuleren bewegen in de openbare ruimte (8.4)

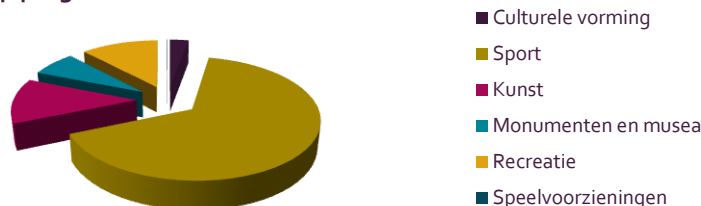
Reguliere taken

- Verstrekken van subsidies voor culturele voorzieningen en activiteiten (8.1)
- Beheer, onderhoud en herstel van cultuurhistorisch landschappelijk erfgoed, waaronder het Echobos (8.1)
- Het uitvoeren van de sport- en cultuurcarroussel (8.1)
- Het bieden van gelegenheid voor het vieren of herdenken van nationale (feest)dagen en het stimuleren van activiteiten ten behoeve van de integratie van groepen met verschillende culturele achtergronden (8.1)
- Het creëren en onderhouden van kunst in de openbare ruimte (8.1)
- Het beheren van een aantal gemeentelijke openluchtaccommodaties door het uitvoeren van dagelijks- en groot onderhoud (8.3)
- Ondersteunen van sportactiviteiten door subsidie of anderszins voor inwoners met een beperking (8.3)
- Beheer en onderhoud van speelplaatsen, speeltoestellen en recreatieterreinen (8.4)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Sport, Cultuur en Recreatie (van totale begroting)

Lasten 4,80%

Baten 0,66%

Wat willen we bereiken?

8.1 Een breed aanbod van kunst- en culturele voorzieningen

We investeren in een gevarieerd cultuuraanbod door partijen met elkaar te verbinden, evenementen te faciliteren en culturele voorzieningen en activiteiten te ondersteunen met subsidie of anderszins.

8.2 Het behoud van cultuurhistorisch erfgoed

De gemeente investeert in het in stand houden van het cultureel erfgoed met als doel het behoud van onze monumenten en vestingwerken voor de lange termijn. Daarbij willen we de belangstelling van inwoners en bezoekers wekken voor de cultuurhistorische waarde van het cultureel erfgoed om de waardering en het draagvlak voor het behoud van het erfgoed te vergroten.

8.3 Voldoende en betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie, voor jong en oud uit alle bevolkingsgroepen

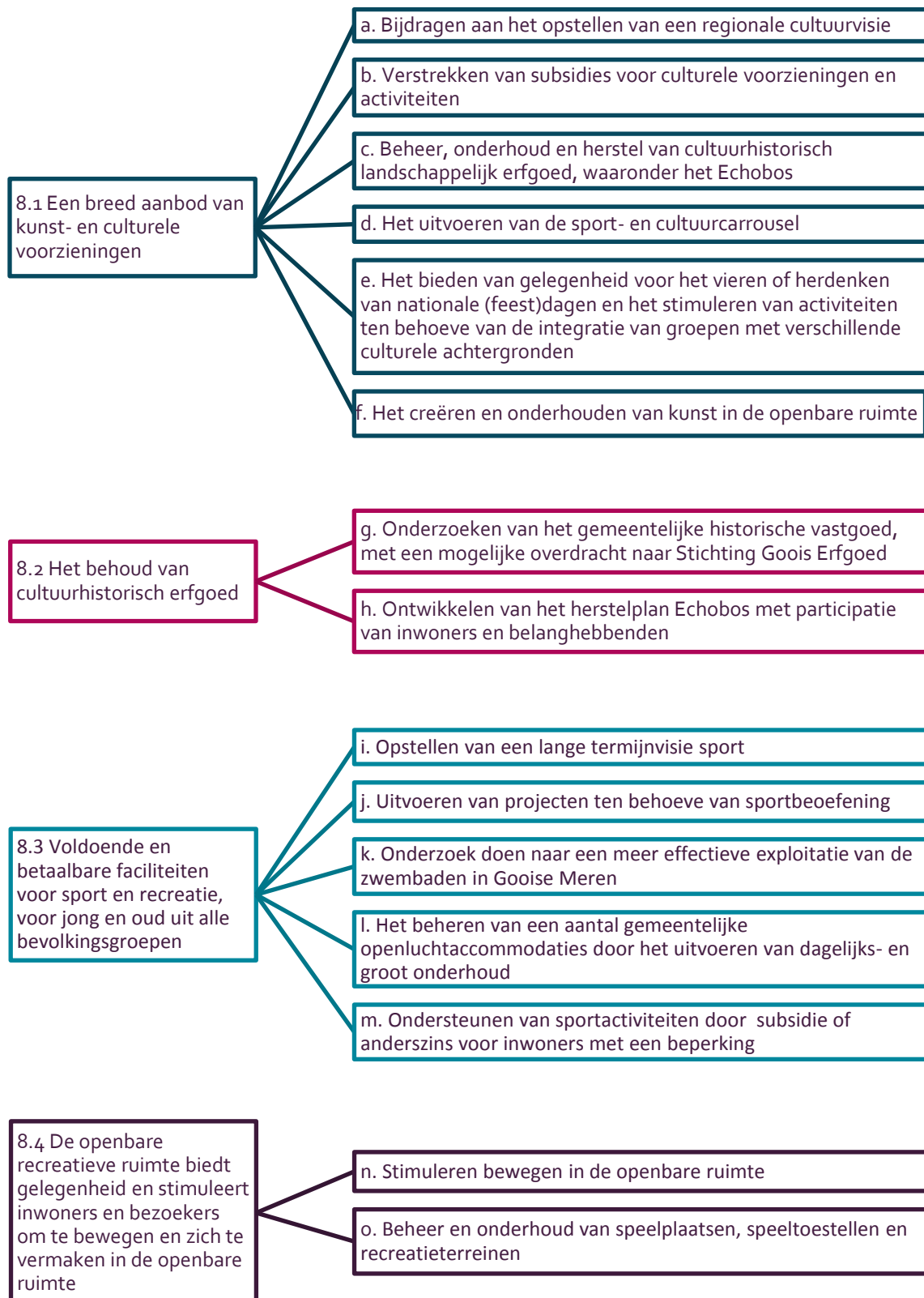
We stimuleren sportbeoefening door alle inwoners vanwege het positieve effect op gezondheid en sociale ontwikkeling. Dit doen we door te zorgen voor voldoende accommodaties voor een verscheidenheid aan sporten en door sporten ook toegankelijk te maken voor inwoners met een belemmering.

8.4 De openbare recreatieve ruimte biedt gelegenheid en stimuleert inwoners en bezoekers om te bewegen en zich te vermaken in de openbare ruimte

We bieden inwoners en bezoekers van jong tot oud mogelijkheden om te recreëren in de openbare ruimte. Dit doen we door de instandhouding van parken en speelplaatsen en door het creëren van doorgaande wandel- en fietsroutes.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

8.1 Een breed aanbod van kunst- en culturele voorzieningen

a. Bijdragen aan het opstellen van een regionale cultuurvisie

Samen met zes andere gemeenten uit de Gooi en Vechtstreek en de Regio stellen wij een regionale cultuurvisie op. Hierbij wordt het Goois Erfgoed op een dusdanige manier gepresenteerd dat zij voor het toerisme aantrekkelijk wordt. We streven ernaar een regionale cultuurconservator aan te stellen en inventariseren de kunstcollectie van de regiogemeenten.

8.2 Het behoud van cultuurhistorisch erfgoed

g. Onderzoeken van het gemeentelijke historische vastgoed, met een mogelijke overdracht naar Stichting Goois Erfgoed

We geven opdracht om een aantal beschermde monumenten dat eigendom is van de gemeente te laten onderzoeken (de waarde, restauratiekosten en onderhouds-, beheers- en gebruiksmogelijkheden). We onderzoeken of het voor de gemeente aantrekkelijk is om een aantal beschermde monumenten in eigendom over te dragen aan Stichting Goois Erfgoed.

h. Ontwikkelen van het herstelplan Echobos met participatie van inwoners en belanghebbenden

Een werkgroep van inwoners en belanghebbenden adviseert het gemeentebestuur over de ontwikkelrichting en het ruimtelijk ontwerp voor het Echobos.

8.3 Voldoende en betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie, voor jong en oud uit alle bevolkingsgroepen

i. Opstellen van een lange termijnvisie sport

We stellen een integrale sportvisie op om de toegankelijkheid en beschikbaarheid van sportvoorzieningen te borgen en te optimaliseren. Hierbij harmoniseren we beleid en uitvoering in de voormalige gemeenten Naarden, Muiden en Bussum, zodat ongelijke behandeling van maatschappelijke partijen in de verschillende kernen vervalst.

Een van de belangrijkste stappen bij het komen tot de sportvisie is het betrekken van onze stakeholders. Kennis en ervaring op het gebied van sport worden op deze manier optimaal benut. Onze stakeholders zijn verenigingen, beleidssectoren, sportorganisaties, sportaanbieders en inwoners.

j. Uitvoeren van projecten ten behoeve van sportbeoefening

In 2017 zal een tweede voetbalveld aangelegd worden voor SC Muiden. Afhankelijk van de uitkomsten van een locatieonderzoek, leggen wij voor de Hockeyvereniging Muiderberg op een nog nader te bepalen plaats een tweede hockeyveld aan. Op Sportpark Zuid renoveren wij, conform het meerjarenonderhoudsplan, de accommodatie

k. Onderzoek doen naar een meer effectieve exploitatie van de zwembaden in Gooise Meren

De gemeente kijkt in welke mate er efficiencyvoordelen te behalen zijn door de samenvoeging van Sportfondsen Naarden en Sportfondsen Bussum. Dit wordt reeds met Sportfondsen Naarden, Bussum en Nederland uitgezocht. De uitkomsten van dit onderzoek worden betrokken bij de visie rondom het gewenste toekomstige zwembaden-aanbod in Gooise Meren.

8.4 De openbare recreatieve ruimte biedt gelegenheid en stimuleert inwoners en bezoekers om te bewegen en zich te vermaken in de openbare ruimte

n. Stimuleren bewegen in de openbare ruimte

Bij de inrichting van de openbare ruimte kijken hoe we dit zo kunnen doen dat het uitnodigt tot bewegen.

8.5 Voldoende en betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie, voor jong en oud uit alle bevolkingsgroepen

Geen speerpunten geformuleerd

Beleidsindicatoren

Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000-100.000 inwoners	Beschrijving
20.	Niet sporters	%	RIVM	2014	43,4	50,8	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	Culturele vorming	1.532.798	1.586.293	1.335.666	1.335.666	1.335.666
	Sport	2.689.166	2.133.767	2.193.173	2.170.156	2.146.426
	Kunst	891.294	854.657	814.982	793.934	772.886
	Monumenten en musea	644.172	407.573	393.704	393.467	494.737
	Recreatie	348.089	298.671	307.793	324.516	337.023
	Speelvoorzieningen	308.390	418.372	413.503	412.114	412.080
Totaal Lasten		6.413.909	5.699.334	5.458.820	5.429.852	5.498.818
Baten	Culturele vorming	-27.466	-27.466	-27.466	-27.466	-27.466
	Sport	-445.824	-448.022	-450.323	-450.323	-450.323
	Kunst	-116.511	-116.511	-116.511	-116.511	-116.511
	Monumenten en musea	-65.925	-65.925	-65.925	-65.925	-65.925
	Recreatie	-96.612	-112.612	-112.612	-112.612	-112.612
	Speelvoorzieningen	-	-551	-551	-551	-551
Totaal Baten		-752.338	-771.087	-773.388	-773.388	-773.388
Resultaat voor bestemming		5.661.571	4.928.246	4.685.431	4.656.464	4.725.430
Programma 8 toevoegingen Reserves		228.000				
Programma 8 onttrekkingen Reserves		-176.885	-172.588	-168.291	-163.994	-163.994
Programma 8 reserves saldo		51.115	-172.588	-168.291	-163.994	-163.994
Resultaat na bestemming		5.712.686	4.755.658	4.517.140	4.492.470	4.561.436

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 8	V	957.000
Perspectiefnota 2017		
Voor het opstellen van een lange termijnvisie Sport zijn middelen gereserveerd.	N	40.000
Voor de ontwikkeling van een regionaal cultuurbeleid zijn extra middelen beschikbaar in 2017. Er zal daarbij ook onderzoek gedaan worden naar het gemeentelijk historisch vastgoed.	N	35.000
Voor de restauratie van diverse monumenten ontvangt Gooise Meren subsidie (BRIM gelden). Zelf dragen wij zorg voor de cofinanciering hiervan.	N	30.000
Kosten ten aanzien van bijvoorbeeld evenementen worden maximaal aan inwoners doorberekend.	V	-16.000
Andere verschillen		
In 2016 is een incidentele bijdrage gegeven voor de vernieuwing van het sportpark van GHC.	V	-500.000
In verband met de overdracht van de Vestingwerken zijn er begin 2016 incidenteel juridische kosten geweest.	V	-50.000
Reserves		
Vanuit de Jaarstukken 2015 van Naarden en Muiden heeft in 2016 een storting plaatsgevonden in de Reserve Buurtsportcoaches.	V	-228.000
Personeel/Overhead	V	-300.000
Indexering	N	30.700
Kapitaallasten	V	-27.000
Overige verschillen	N	28.300

² V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2017 bedraagt €3.1 miljoen (Sport, Speelvoorzieningen en Groencompensatie Echobos). Er zullen voor deze voorgenomen investeringen in 2017 separate voorstellen aan u worden voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Algemene baten en lasten

Programma 9

- 9.1 Een financieel gezonde gemeente
- 9.2 Juiste en volledige belastinginkomsten
- 9.3 Vastgestelde regelingen op gebied van financieel beheer en beleid en implementatie daarvan in de organisatie

Programma 9 | Algemene baten en lasten

Speerpunten

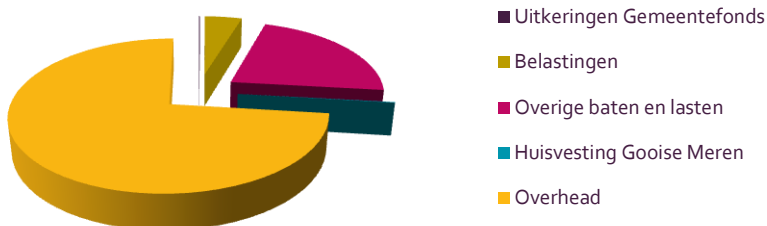
- Monitoren en tot uitvoering brengen van de besparingen uit Gooise Meren in Balans (GMiB) (9.1)
- Verhogen van het financieel bewustzijn (9.1)
- Harmoniseren van de belastingverordeningen (9.2)
- Uitwerken van de financiële verordeningen en de nadere spelregels die bijdragen aan een financieel gezond Gooise Meren (9.3)

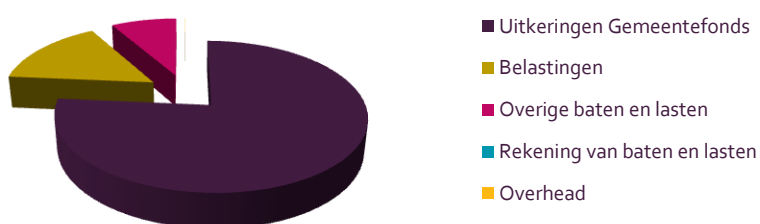
Reguliere taken

- Realiseren van de Planning en Control producten, tijdig en van betrouwbare kwaliteit (9.1)
- Treasury (9.1)
- Adviseren over financiële consequenties van beleidsvoorstellen (9.1)
- Jaarlijks bepalen van de waarde van woningen en niet-woningen (9.2)
- Uitvoeren van een analyse op het 100% kostendekkend zijn van de leges en tarieven (9.2)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Algemene baten en lasten (van totale begroting)

Lasten 11,96%

Baten 66,50%

Wat willen we bereiken?

9.1 Een financieel gezonde gemeente

Een gezonde begroting is een structureel sluitende begroting, waarin de structurele uitgaven gedekt worden door structurele inkomsten. Bij een financieel gezonde gemeente hoort ook een gezond weerstandsvermogen dat ons in staat stelt om tegenvallers op te vangen zonder direct ingrijpende beleidswijzigingen te hoeven ondernemen, zoals belastingverhoging of snijden in voorzieningen.

9.2 Juiste en volledige belastinginkomsten

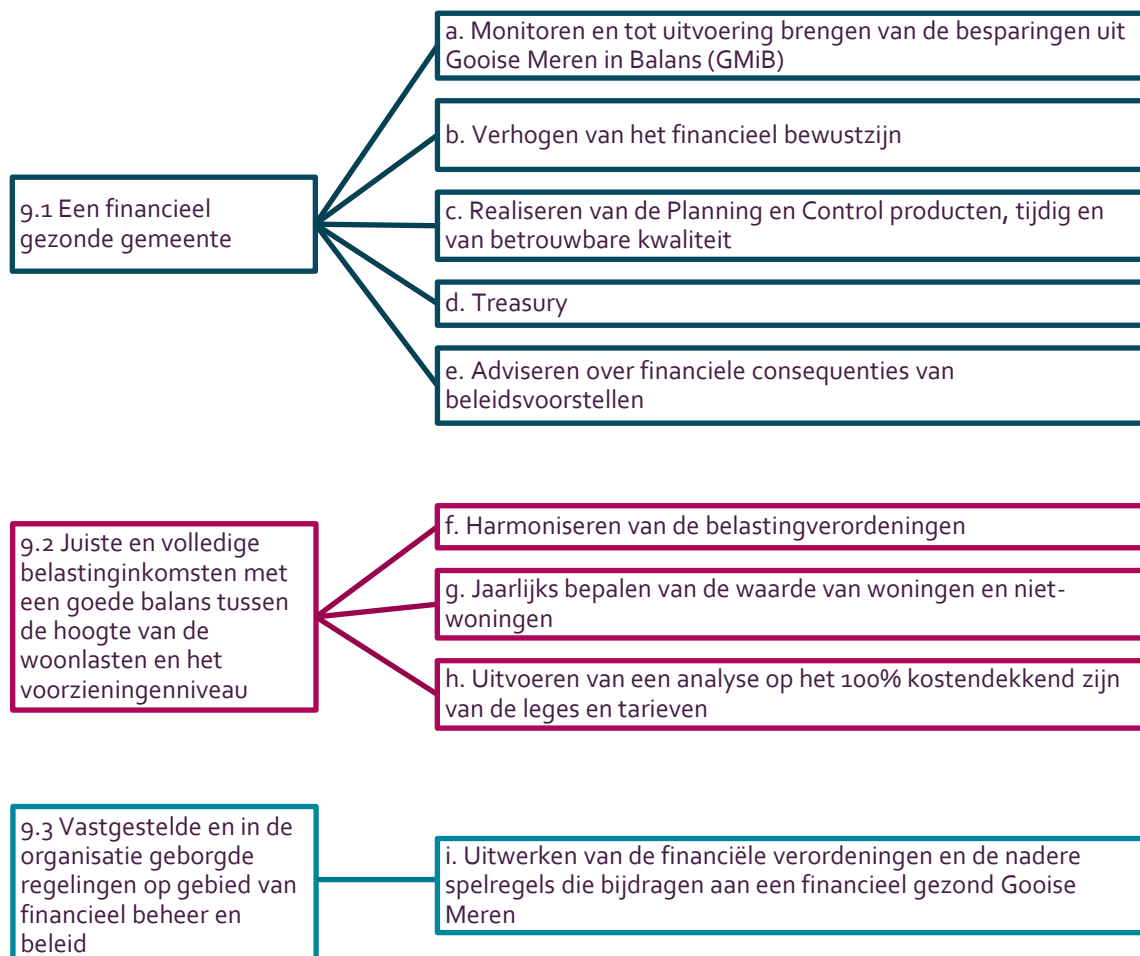
De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente met een goede balans tussen de hoogte van de woonlasten en het voorzieningenniveau. Het beleid van de lokale heffingen is vastgelegd in verschillende verordeningen. Alle belastingverordeningen zijn eind 2017 geharmoniseerd. We streven 100% kostendekkende leges en tarieven.

9.3 Vastgestelde en in de organisatie geborgde regelingen op gebied van financieel beheer en beleid

Het beleid is in de voorbereiding van de fusie zoveel mogelijk geharmoniseerd en vastgesteld door de fusieraad. Desondanks moet er nog een aantal regelingen op financieel gebied worden geharmoniseerd en door de Raad worden vastgesteld. Deze regelingen zijn nodig om de gemeente financieel gezond te maken en te houden.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen? (speerpunten uitgewerkt)

9.1 Een financieel gezonde gemeente

a. Monitoren en tot uitvoering brengen van de besparingen uit Gooise Meren in Balans (GMiB)

Door het periodiek monitoren van de vastgestelde taakstellingen wordt zicht gehouden op de daadwerkelijke realisatie van de opgelegde besparingen. Hierdoor is sturing mogelijk en kan tijdige informatievoorziening plaatsvinden. Rapportage over de monitor Gooise Meren in Balans zal plaatsvinden in de reguliere planning en controlcyclus.

b. Verhogen van het financieel bewustzijn

Het project Verbeteren planning en controlcyclus is in 2016 gestart en zal grotendeels in 2017 worden uitgevoerd. De activiteiten zijn gericht op de ambtelijke organisatie en beogen meerdere resultaten. Het verhogen van het kennisniveau op het gebied van Planning & Control en Financiën en het wegnemen van knelpunten voor een goed budgetbeheer zijn de belangrijkste doelen.

9.2 Juiste en volledige belastinginkomsten

f. Het harmoniseren van de belastingverordeningen

Enkele belastingverordeningen moeten nog worden geharmoniseerd, waaronder:

- rioolheffing (2016 in voorbereiding);
- precariobelasting;
- parkeerbelasting;
- reclamebelasting;
- passanten liggeldbelasting;
- gemakkelikheden retributie;
- onderdelen van legesverordening (2016 in voorbereiding).

Voor 1 januari 2018 moeten alle verordeningen geharmoniseerd zijn.

9.3 Vastgestelde en in de organisatie geborgde regelingen op gebied van financieel beheer en beleid

i. Uitwerken van de financiële verordeningen en de nadere spelregels die bijdragen aan een financieel gezond Gooise Meren

Voor 2017 staat de nota Reserves en Voorzieningen en het beleid rondom investeren, afschrijven en financieren op de agenda.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	Uitkeringen Gemeentefonds	50.274	18.755	18.127	18.127	18.127
	Belastingen	1.252.148	810.226	809.598	734.598	734.598
	Overige baten en lasten	2.378.561	446.537	-32.117	7.385	184.340
	Huisvesting Gooise Meren	1.453.261	18.755	18.127	18.127	18.127
	Overhead	-	12.908.459	13.098.755	13.018.023	12.868.546
Totaal Lasten		5.134.244	14.202.733	13.912.492	13.796.261	13.823.739
Baten	Uitkeringen Gemeentefonds	-64.690.717	-62.339.410	-62.591.542	-62.469.159	-62.663.159
	Belastingen	-11.608.157	-12.475.030	-12.476.097	-12.476.097	-12.476.097
	Overige baten en lasten	-4.419.331	-2.432.378	-2.339.326	-2.370.239	-2.543.458
	Rekening van baten en lasten	-47.026				
	Overhead	-	-23.997	-44.997	-44.997	-44.997
Totaal Baten		-80.765.231	-77.270.815	-77.451.962	-77.360.492	-77.727.711
Resultaat voor bestemming		-75.630.987	-63.068.082	-63.539.470	-63.564.231	-63.903.972
Programma 9 toevoegingen Reserves		3.089.105	3.452.822	1.859.649	1.908.447	1.908.447
Programma 9 onttrekkingen Reserves		-7.483.617	-4.323.290	-1.218.145	-498.005	-150.005
Programma 9 reserves saldo		-4.394.512	-870.468	641.504	1.410.442	1.758.442
Resultaat na bestemming		-80.025.499	-63.938.550	-62.897.966	-62.153.789	-62.145.530

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2017 ten opzichte van 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 9	N	16.100.000
Perspectiefnota 2017		
Een aantal bezuinigingen uit Perspectiefnota 2017, zoals verbonden partijen, inkoop, afschrijven en energie, is nog niet toegedeeld.	V	-750.000
De frictiekosten (€ 300.000) die gemaakt worden voor het realiseren van bezuinigingen uit de Perspectiefnota 2017 zijn nog niet toebedeeld. Hier tegenover staat een onttrekking aan de Algemene Reserve. Per saldo is dit budgettair neutraal.		
Besloten is tot een verhoging van de OZB en gemakkelikhedenretributie.	V	-750.000
Aan de Algemene Reserve wordt ter dekking van de kosten organisatieontwikkeling onttrokken (zie Programma 1). Per saldo is dit budgettair neutraal.	V	-500.000
Andere verschillen		
In 2016 zijn er incidentele kosten gemaakt voor tijdelijke huisvesting (€ 1.450.000), welke werden gedekt door een onttrekking aan de Algemene Reserve. Per saldo is dit budgettair neutraal.		
In 2016 zijn er incidentele kostenplaatsverschillen geweest.	V	-1.300.000
Op de bespaarde rente wordt een lagere opbrengst gerealiseerd door de gewijzigde BBV-regeling (de rente gaat van 4 naar 3%). Door de begroting heen is dit effect budgettair neutraal door voordelen die op de producten ontstaan.	N	1.450.000
De uitkering uit het gemeentefonds is gedaald, onder andere door een afname van de herindelingsuitkering van het Rijk, het vervallen van de Huishoudelijke Hulp Toelage en een vermindering van de integratie uitkering Sociaal domein.	N	2.350.000
In 2016 is het jaarrekeningresultaat uit 2015 van voormalige gemeenten Naarden, Muiden en Bussum en van de bijdrage aan de Gooische Hockeyclub ten laste van Algemene Reserve 2016 verwerkt.	N	3.400.000
Personeel/Overhead		
Op grond van de gewijzigde BBV-regels wordt de overhead vanaf 2017 centraal begroot. Door de begroting heen is dit effect budgettair neutraal door voordelen die op de producten ontstaan.	N	12.450.000
Indexering		
De stelpost indexering uit 2016 is in dit programma in 2017 verdeeld over de betreffende budgetten.	V	-300.000
Overige verschillen	N	50.000

² V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2017 bedraagt €1 miljoen (Tractie en Automatisering (hard- en software)). Voor deze investeringen wordt bij de vaststelling van de begroting 2017 meteen instemming gevraagd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Financiële recapitulatie en overzicht incidentele baten en lasten

Totaal	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Inwoners en Bestuur	10.233.372	5.530.248	5.230.840	4.829.161	4.569.117
Veiligheid	5.224.919	5.110.685	5.129.868	5.124.978	5.120.088
Openbare ruimte en verkeer	10.299.715	9.275.972	9.155.892	8.228.496	8.391.321
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	14.873.125	11.865.381	11.768.829	9.536.989	9.468.244
Duurzaamheid en water	19.303.949	15.836.335	15.807.968	15.965.155	16.019.281
Werk en inkomen	22.642.764	19.435.950	17.358.603	15.906.537	15.907.537
Zorg en welzijn, onderwijs en jeugd	34.695.782	31.812.101	31.746.822	31.923.862	31.949.364
Sport, Cultuur en Recreatie	6.413.909	5.699.334	5.458.820	5.429.852	5.498.818
Algemene baten en lasten	5.134.244	14.202.733	13.912.492	13.796.261	13.823.739
Totaal Lasten	128.821.779	118.768.738	115.570.133	110.741.290	110.747.509
Inwoners en Bestuur	-1.538.083	-1.497.845	-1.505.500	-1.510.732	-1.510.732
Veiligheid	-113.727	-129.213	-129.707	-130.208	-130.208
Openbare ruimte en verkeer	-2.974.872	-2.938.672	-2.938.767	-2.938.863	-2.938.863
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	-10.078.867	-6.962.637	-7.018.070	-4.444.135	-4.444.135
Duurzaamheid en water	-13.942.489	-12.889.594	-12.974.060	-13.023.497	-13.010.497
Werk en inkomen	-12.329.046	-11.508.406	-10.104.406	-8.804.406	-8.804.406
Zorg en welzijn, onderwijs en jeugd	-2.265.351	-2.231.351	-2.231.351	-2.231.351	-2.231.351
Sport, Cultuur en Recreatie	-752.338	-771.087	-773.388	-773.388	-773.388
Algemene baten en lasten	-80.718.205	-77.270.815	-77.451.962	-77.360.492	-77.727.711
Totaal Baten	-124.712.978	-116.199.621	-115.127.212	-111.217.073	-111.571.292
Resultaat voor bestemming	4.108.801	2.569.117	442.921	-475.783	-823.783
Totaal toevoegingen reserves	7.675.000	4.981.609	3.725.126	2.634.035	2.634.035
Totaal onttrekkingen reserves	-11.783.801	-7.550.726	-4.168.047	-2.158.252	-1.810.252
Totaal reserves saldo	-4.108.801	-2.569.117	-442.921	475.783	823.783
Lasten inclusief reserves	136.496.779	123.750.347	119.295.259	113.375.325	113.381.544
Baten inclusief reserves	-136.496.779	-123.750.347	-119.295.259	-113.375.325	-113.381.544
Resultaat na bestemming	-	-	-	-	-

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor het begrotingsjaar 2017 bedraagt €14.8 miljoen aan nieuwe investeringen (zie bijlage 1 Overzicht investeringen). Er zullen voor deze voorgenomen investeringen in 2017 separate voorstellen aan u worden voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt. De meeste betreffen voorgenomen investeringen waarvoor in 2017 nog separate voorstellen aan u worden voorgelegd.

Voor de volgende investeringen (totaal € 1.0 miljoen) wordt nu bij de vaststelling van deze begroting akkoord gevraagd. Dit betreffen:

- Tractie BOA's (Programma 2: € 32.000);
- Overige tractie (Programma 9: € 671.000);
- Automatisering; hard- en software (Programma 9: € 317.000).

Na vaststelling van de begroting zullen wij tot uitvoering overgaan van deze investeringen.

De kapitaallasten van alle voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting en dus in principe afgedekt binnen die begroting.

Overzicht incidentele lasten en baten

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Programma 1				
Lasten				
Budget bovenformatieven	261.000	32.000		
Organisatieontwikkeling	500.000	500.000		
Totaal incidentele lasten	761.000	532.000	-	-
Baten				
Dekking organisatieontwikkeling uit algemene reserve	-500.000	-500.000		
Totaal incidentele baten	-500.000	-500.000	-	-
<i>Saldo programma 1</i>	<i>261.000</i>	<i>32.000</i>	-	-
Programma 2				
Strategische visie/kader opstellen preventie	10.000			
Totaal incidentele lasten	10.000	-	-	-
<i>Saldo programma 2</i>	<i>10.000</i>	-	-	-
Programma 3				
Lasten				
Uitvoeren van verkeersonderzoeken	40.000			
Opstellen beleidsplan Openbare verlichting	40.000			
Opstellen handboek inrichting Openbare ruimte	25.000			
Opstellen gemeentelijk verkeers- en vervoersplan		200.000		
Totaal incidentele lasten	105.000	200.000	-	-
Baten				
Dekking VVP uit Algemene reserve		-200.000		
Totaal incidentele baten	-	-200.000	-	-
<i>Saldo programma 3</i>	<i>105.000</i>	-		
Programma 4				
Lasten				
Opstelling lokale woonvisie	50.000			
Instellen van een regelluwe zone ten behoeve van innovatie		20.000		
Totaal incidentele lasten	50.000	20.000	-	-
<i>Saldo programma 4</i>	<i>50.000</i>	<i>20.000</i>		

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Programma 5				
Lasten				
Opstellen visie groen en biodiversiteit	70.000			
Opstellen ligplaatsverordening en opstellen beleid onderhoud waterbouwkundige objecten en civiele kunstwerken	75.000			
Onderzoek/renovatie Echobos	30.000			
Totaal incidentele lasten	175.000	-	-	-
<i>Saldo programma 5</i>	<i>350.000</i>	-		
Programma 6				
Flexibele schil Sociaal domein	350.000			
Totaal incidentele lasten	350.000	-	-	-
<i>Saldo programma 6</i>	<i>350.000</i>			
Programma 7				
Lasten				
Integraal Huisvestingplan Onderwijs	20.000			
Totaal incidentele lasten	20.000	-	-	-
<i>Saldo programma 7</i>	<i>20.000</i>			
Programma 8				
Lasten				
Strategisch kader cultuur	10.000			
Onderzoek naar gemeentelijk historisch vastgoed	15.000			
Aanstelling regioconservator cultuur	10.000			
Lange termijnvisie Sport	40.000			
Totaal incidentele lasten	75.000	-	-	-
<i>Saldo programma 8</i>	<i>75.000</i>	-	-	-
Programma 9				
Lasten				
Nieuw Intranet	35.000			
Papierloos vergaderen via Petear (vergaderen.gooisemeren.nl)	10.000			
Dienstverleningswebsite www.gooisemeren.nl	20.000	10.000		
Frictiekosten i.v.m. realisatie bezuinigingen	300.000	300.000	200.000	200.000
Storting incidentele herindelingsbijdrage in de Algemene Reserve	1.643.000	1.643.000	1.643.000	
Totaal incidentele lasten	2.008.000	1.953.000	1.843.000	200.000
Baten				
Dekking frictiekosten vanuit Algemene Reserve	-300.000	-300.000	-200.000	-200.000
Incidentele herindelingsbijdrage	-1.643.000	-1.643.000	-1.643.000	
Totaal incidentele baten	-1.943.000	-1.943.000	-1.843.000	-200.000
<i>Saldo programma 9</i>	<i>65.000</i>	<i>10.000</i>	-	-

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Overzicht lokale heffingen

Lokale heffingen zijn algemeen of hebben betrekking op een bestemming.

Algemene heffingen

- Onroerendezaakbelasting (OZB)
- Roerendezaakbelasting (RZB)
- Hondenbelasting
- Precariobelasting buizen, kabels en leidingen
- Precariobelasting overige zaken
- Toeristenbelasting
- Watertoeristenbelasting
- Passantenliggeldbelasting
- Reclamebelasting
- Parkeerbelasting

Bestemmingsheffingen

- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Lijkbezorgingsrechten
- Liggelden
- Marktgelden
- Vermakelijkhedenretributie
- Bouwleges
- Overige leges

Voor bestemmingsheffingen geldt dat de vast te stellen tarieven niet mogen leiden tot geraamde opbrengsten die hoger zijn dan de geraamde kosten (maximaal kostendekkende tarieven).

Het doel van deze paragraaf lokale heffingen is om op één centrale plaats in de begroting alle zaken met betrekking tot de lokale heffingen te groeperen en inzicht te geven in:

- het gemeentelijk beleid (in hoofdlijnen) dat voor de lokale heffingen geldt;
- de tariefvoorstellen 2017;
- de lastendruk.

Beleid lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Het beleid van de lokale heffingen is vastgelegd in verschillende verordeningen. Het beleid is in de voorbereiding van de fusie zoveel mogelijk geüniformeerd en vastgelegd in verordeningen die in 2016 zijn vastgesteld door de gemeenteraad. Op 13 juli 2016 heeft de Raad de Perspectiefnota 2017 vastgesteld en daarmee als uitgangspunt genomen voor de Programmabegroting 2017, waaronder de indexering van tarieven.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen die de belastingschuld niet kunnen voldoen door het ontbreken van (voldoende) vermogen of inkomen kunnen kwijtschelding aanvragen. Het beleid dat hierbij gehanteerd wordt, ligt vast in de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2016. Voor de afvalstoffenheffing wordt in 2017

kwijtschelding verleend tot maximaal het tarief behorende bij een meerpersoons huishouden. Voor hondenbelasting wordt in 2017 kwijtschelding verleend voor maximaal één hond. Voor andere gemeentelijke belastingen wordt geen kwijtschelding verleend.

Belastingen op onroerende zaakbelastingen Gooise Meren 2017 (OZB)

Gelet op de bij de perspectiefnota gemaakte afspraken, is de berekening en de vaststelling van de OZB tarieven 2017 feitelijk een reken technische aangelegenheid.

Met gebruikmaking van de gecorrigeerde WOZ waarde per 1 januari 2015 (2016 nog niet bekend) en de geraamde OZB opbrengst 2017 komen de OZB tarieven voor 2017 voor de gemeente Gooise Meren uit op de volgende percentages:

Tariefgroepen	Geraamde		Percentage
	OZB opbrengst	WOZ waarde	
Woningen eigenaar	7.581.064	8.642.453.000	0,0877%
Niet-woningen eigenaar	1.347.144	1.021.002.600	0,1319%
Niet-woningen gebruiker	989.542	880.327.800	0,1124%
Totaal	9.917.500		

Met deze OZB tarieven zal de in de begroting van Gooise Meren geraamde netto OZB opbrengst 2017 van € 9.917.500 worden gerealiseerd.

Effect voor inwoners

Deze nieuwe ozb tarieven hebben bij een WOZ waarde van € 350.000 voor de eigenaren van woningen de volgende effecten:

Gemeente	Gemiddelde OZB aanslag 2016	Gemiddelde OZB aanslag 2017	Verhoging
Gooise Meren	278	297	19

Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten Gooise Meren 2017 (RZB)

Naast de onroerende zaakbelastingen biedt de Gemeentewet de mogelijkheid om ook voor roerende zaken een belasting te heffen. Deze belastingen worden de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB) genoemd. De totaal geraamde opbrengst voor deze belastingen in 2017 bedraagt afgerond € 35.500.

In artikel 221 (derde lid) van de Gemeentewet is voorgeschreven dat de tarieven voor de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten gelijk zijn aan die van de OZB. Daarom stellen wij u voor de hiervoor genoemde OZB tarieven 2017 ook te hanteren voor de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten in de Gooise Meren 2017.

Om de heffing van de onroerende zaakbelastingen en de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten in 2017 mogelijk te maken is het noodzakelijk om twee nieuwe belastingverordeningen voor 1 december 2016 vast te stellen.

Rioolheffing Gooise Meren 2017

In het kader van de harmonisatie van de verordening rioolheffing 2017 worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- hanteren van één rioolheffing. Hiermee wordt de structuur van de huidige rioolheffing gehandhaafd;
- bij de belastingplichtige bedrijven (grootverbruikers respectievelijk met beperkte waterafvoer) een gebruikersheffing hanteren;
- een bedrijf als grootverbruiker te definiëren bij een jaarlijks waterverbruik dat meer is dan 1000 m³.
- bij de belastingplichtige woningen een eigenarenheffing te hanteren;
- als maatstaf voor bij de belastingplichtige woningen een vast bedrag per pand te hanteren;
- voor de opstelling van de verordening rioolheffing in casu de bepaling van de tarieven onder andere de navolgende uitgangspunten te hanteren:
 - o 100% kostendekking nastreven;
 - o De percentuele lastendrukverdeling 2016 tussen woningen en niet-woningen aanhouden;
 - o Bij grootverbruikers de navolgende staffeling aanhouden:

Waterverbruik met aantal bedrijfsobjecten

▪ 0 – 1.000 m ³	2.177
▪ 1.000 – 2.000 m ³	32
▪ 2.000 – 5.000 m ³	23
▪ 5.000 – 10.000 m ³	10
▪ Meer dan 10.000 m ³	4

Totaal aantal bedrijfsobjecten: 2.246

Tarieven Gooise Meren 2017

In onderstaande tabel worden de tarieven voor het jaar 2017 weergegeven.

Heffing	Grondslag	Tarief 2017
<i>algemene heffingen</i>		
OZB woning eigenaar	% WOZ-waarde woning	0,0877%
OZB niet-woning eigenaar	% WOZ-waarde niet-woning	0,1319%
OZB niet-woning gebruiker	% WOZ-waarde niet-woning	0,1124%
RZB	Zie OZB	Zie OZB
Hondenbelasting	Eerste hond	€ 76,44
Hondenbelasting	Twee of meer honden; per hond	€ 132,12
Hondenbelasting	Kennel	€ 387,00
Precariobelasting	Buizen, kabels, draden of leidingen per strekkende m	€ 2,50
Toeristenbelasting	Per overnachting	€ 1,60
Watertoeristenbelasting	Per etmaal	€ 1,60
Passantenliggeldbelasting	Lengte vaartuig	€ 1,25

Heffing	Grondslag	Tarief 2017
<i>Bestemmingsheffingen</i>		
Rioolheffing woning eigenaar	Per aansluiting op de riolering	€ 191,95
Rioolheffing niet-woning gebruiker ²	Niet meer afgevoerd dan 1.000 m ³	€ 189,72
Rioolheffing niet-woning gebruiker	1.001-2.000 m ³	€ 569,16
Rioolheffing niet-woning gebruiker	2.001-5.000 m ³	€ 1.328,03
Rioolheffing niet-woning gebruiker	5.001-10.000 m ³	€ 2.845,78
Rioolheffing niet-woning gebruiker	> 10.000 m ³	€ 5.691,57
Afvalstoffenheffing gezinnen	Eénpersoonshuishouden	€ 170,10
Afvalstoffenheffing gezinnen	Meerpersoonshuishouden	€ 267,34

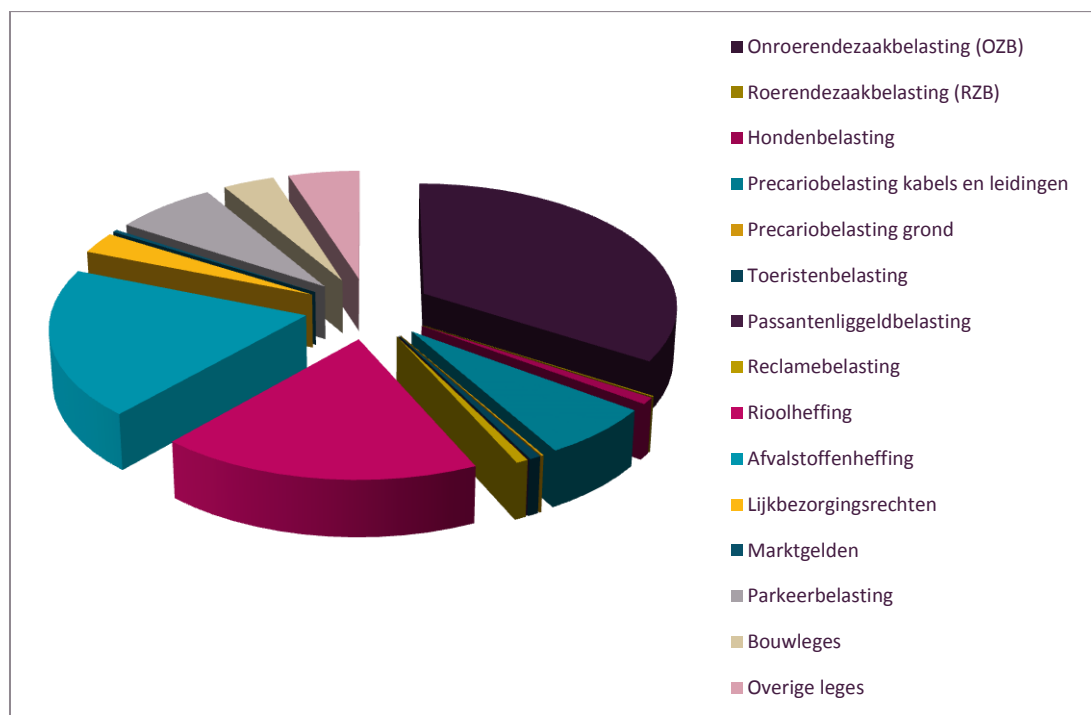
² Gebaseerd op gemiddeld verbruik

Opbrengsten en tarieven lokale heffingen

Op basis van het beleid, de tarieven en volumeontwikkelingen is in de begroting 2017 een totale belastingopbrengst geraamd van circa € 29.1 miljoen. De samenstelling van de voor 2017 geraamde opbrengst zien er als volgt uit:

Heffing	% aandeel	opbrengst 2017
Onroerendezaakbelasting (OZB)	34,05%	€ 9.917.750
Roerendezaakbelasting (RZB)	0,12%	€ 35.552
Hondenbelasting	0,88%	€ 257.500
Precariobelasting kabels en leidingen	6,65%	€ 1.936.289
Precariobelasting grond	0,13%	€ 37.700
Toeristenbelasting	0,65%	€ 188.839
Passantenliggeldbelasting	0,01%	€ 1.500
Reclamebelasting	0,70%	€ 204.100
Rioolheffing	18,41%	€ 5.362.500
Afvalstoffenheffing	19,43%	€ 5.660.000
Lijkbezorgingsrechten	2,79%	€ 812.882
Marktgelden	0,36%	€ 104.039
Parkeerbelasting	7,19%	€ 2.093.070
Bouwleges	3,64%	€ 1.061.713
Overige leges	4,99%	€ 1.454.721
Totaal	100,00%	€ 29.128.155

Grafiek: verdeling opbrengst gemeentelijke heffingen

Lokale belastingdruk voor huishoudens

De lokale belastingdruk voor huishoudens is gerelateerd aan het wonen. Dit betekent berekeningen van de belastingdruk per huishouden aan de hand van de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor gebruikers en eigenaren van woningen. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de lokale belastingdruk, gerelateerd aan de waarde van de woning. Deze berekeningen zijn indicaties. De gemiddelde (WOZ)-waarde van een woning in Gooise Meren is circa € 350.000.

waarde woning	€ 350.000
<i>Woonlasten</i>	
afvalstoffenheffing	€ 267,34
rioolheffing	€ 191,95
onroerendezaakbelasting	€ 297,08
totaal	€ 756,37

Op basis van de gemiddelde WOZ-woningwaarde per gemeente en de gegevens van **2016** zijn voor de gemeente de woonlasten per huishouden van de gemeenten in de regio in beeld gebracht (bron Coelo).

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	Tarief OZB	OZB bedrag	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal woonlasten
Blaricum	€ 531.336	0,1316%	€ 699	€ 214	€ 302	€ 1.215
Gooise Meren	€ 350.126	0,0794%	€ 278	€ 190	€ 265	€ 733
Hilversum	€ 249.936	0,0996%	€ 249	€ 208	€ 271	€ 728
Huizen	€ 261.870	0,0588%	€ 154	€ 224	€ 265	€ 643
Laren	€ 544.456	0,1192%	€ 649	€ 187	€ 272	€ 1.108
Weesp	€ 225.199	0,0999%	€ 225	€ 238	€ 253	€ 716
Wijdmeren	€ 326.720	0,1383%	€ 452	€ 301	€ 270	€ 1.023

Kostendekkende heffingen

De harmonisatie van de verschillende tarieven wordt naar verwachting in 2017 afgerond. Daarnaast worden de nieuwe rente- en overheadregels van de BBV van toepassing. Het streven is om in 2017 te komen tot onderbouwde kostendekkende tabellen voor alle relevante heffingen.

Op basis van voorlopige gegevens zien deze tabellen er voor riolering en afval voor 2017 als volgt uit, waarbij het bedrag van de overhead is bepaald naar rato van het aandeel in de totale salarislasteren van riolering respectievelijk afval.

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	2017 (in € x 1.000)
Kosten taakveld afval	4.337
Inkomsten taakveld afval, excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	4.337
Toe te rekenen kosten kwijtschelding	233
Overhead	89
BTW op exploitatie en investeringen	1.001
Totale kosten	5.660
Opbrengst heffingen	5.660
Dekkingspercentage	100

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing	2017
	(in € x 1.000)
Kosten taakveld riolering	4.336
Inkomsten taakveld riolering, excl. heffingen	-27
Netto kosten taakveld	4.309
Toe te rekenen kosten kwijtschelding	0
Overhead	249
BTW op exploitatie en investeringen	805
Totale kosten	5.363
Opbrengst heffingen	5.363
Dekkingspercentage	100

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

De gemeente Gooise Meren acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige activiteiten in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

De gemeente is bezig met de verdere ontwikkeling van het integraal risicomanagement en de inbedding van risicomanagement binnen de organisatie.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente Gooise Meren in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart zijn gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn in totaal 64 risico's in beeld gebracht.

De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd.

Financieel

$x > € 1.000.000$		1	2	1	
$€ 500.000 < x < € 1.000.000$	1	1	1	5	4
$€ 100.000 < x < € 500.000$	3	2	4	9	1
$€ 10.000 < x < € 100.000$	1	10	4	3	5
$x < € 10.000$		1		1	
Geen financiële gevolgen		1	2	1	
Kans	1%	10%	25%	50%	75%

Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft. Met de invulling van het risicomanagement in de nieuwe organisatie worden deze kleuren gebruikt bij het stellen van prioriteiten.

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde weerstandscapaciteit. In deze tabel leest u een korte omschrijving van het risico, een beschrijving van het verwachte financiële gevolg en het bijbehorende invloed percentage. Dit percentage geeft aan hoeveel procent dit risico bijdraagt bij het verwachte totale financiële gevolg. Dit zijn de tien risico's die de grootste verwachte financiële impact hebben.

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Invloed
1	BUIG: ontwikkelingen van het BUIG-budget door nieuwe verdeelstelsel en fusie-ontwikkeling	Financieel tekort maximaal 2 miljoen euro. Op basis van vangnetregeling BUIG is het verwacht risico maximaal € 725.000	9.63%
2	De Krijgsman: er zijn bij partijen verschillende interpretaties over afspraken uit de VOK. Op 6 september 2016 zijn er tussen partijen KNSF en de gemeente afspraken gemaakt die leiden tot een verdere beheersing van de risico's van het project. De gemeenteraad is hierover in een brief van de stuurgroep geïnformeerd. In deze brief zijn onder meer afspraken gemaakt over: - de betalingsmomenten van de sport, de leges voor het tijdelijke zanddepot, de bomenkap en de 1 miljoen bijdrage voor de sport; - de locatie en grondprijs voor de vestiging van de school. Het belangrijkste onderdeel waar op dit moment nog geen overeenstemming is bereikt is de financiering van de entreebrug de Krijgsman. Partijen hebben afgesproken hier nog nader overleg te voeren en afspraken te maken en indien noodzakelijk hierover arbitrage in te roepen.	Mogelijke financiële risico's voor de gemeente	9.35%
3	Wabo: een sterke vermindering van het aantal bouwvergunningen.	Verminderde legesinkomsten ten opzichte van kosten draaiende houden afdeling Wabo	8.36%
4	Integraal Kindcentrum Muiden: aanbesteding van het werk / te realiseren voorziening onderwijshuisvesting.	Budget ontoereikend voor de realisatie van een kwalitatieve huisvestingsvoorziening die voldoet aan de wettelijke eisen	6.60%
5	Garantie- en vaststellingsovereenkomsten Gooiberg: eigenaren van woningen op Gooiberg doen bij verkoop van hun woning een beroep op deze overeenkomst met de gemeente.	Financieel - de gemeente dient per woning het verschil tussen de marktwaarde (onvervuild) en de verkoopprijs bij te passen incl. taxatie en veilingkosten	6.13%
6	WMO: in verband met het gestegen uurtarief en een eventueel toenemende zorgvraag leidt dit tot een stijging van Wmo uitgaven.	Budgetoverschrijding	5.22%
7	Onderhoud: onvoldoende middelen om het noodzakelijke onderhoud van infrastructuur en accommodaties uit te voeren.	Tekort op de begroting	4.98%
8	Toerit: het budget Toerit A1 Muiden blijkt niet voldoende op grond van de raming van het Voorlopig ontwerp.	Extra belasting van de bestemmingsreserve grote projecten	4.66%
9	Bloemendalerpolder: slecht akkoord met Weesp over vergoeding plankosten en bovenwijkse kosten Bloemendalerpolder tot 31-12-2015. Weesp is de gemeente die dit zou moeten vergoeden aangezien zij, na de grenscorrectie bij de herindeling, de revenuen van het gehele gebied gaat ontvangen.	Gooise Meren krijgt te weinig vergoeding voor gemaakte plankosten, (areaaloverdracht, grondeigendomsoverdracht) en bovenwijkse voorzieningen	4.36%
10	Bezuinigingstaakstelling Gooise Meren in Balans wordt (deels) niet gerealiseerd.	Onttrekking aan de algemene reserve om de begroting sluitend te krijgen	4.34%

Risico-simulatie

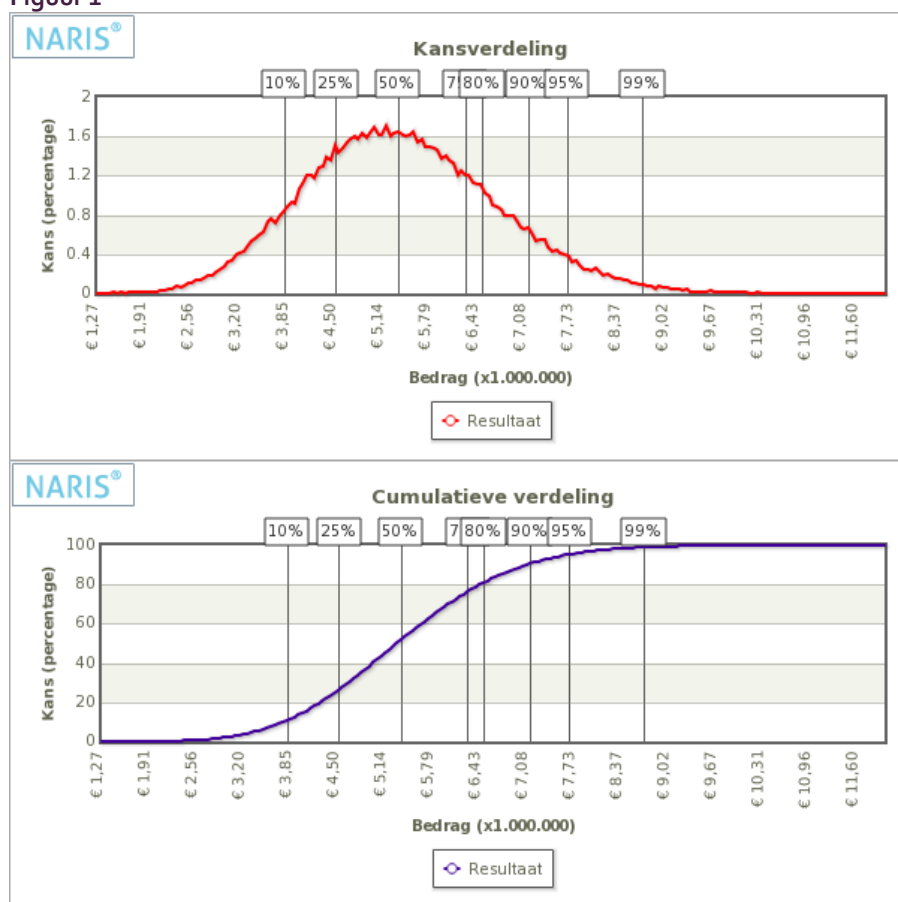
Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte-Carlo risico-simulatie uitgevoerd. De risico-simulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risico-simulatie.

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 3.748.450
25%	€ 4.457.767
50%	€ 5.302.869
75%	€ 6.213.468
80%	€ 6.444.425
90%	€ 7.078.094
95%	€ 7.608.051
99%	€ 8.632.167

In bovenstaande tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. De grafiek 'kansverdeling' (zie hierna) toont de verdeling van de kansen en totale financiële gevolgen.

Uit bovenstaande tabel volgt dat met een zekerheid van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 7.078.094. Dit is grafisch terug te vinden in de grafiek 'cumulatieve verdeling'.

Figuur 1

Beschikbare weerstandscapaciteit

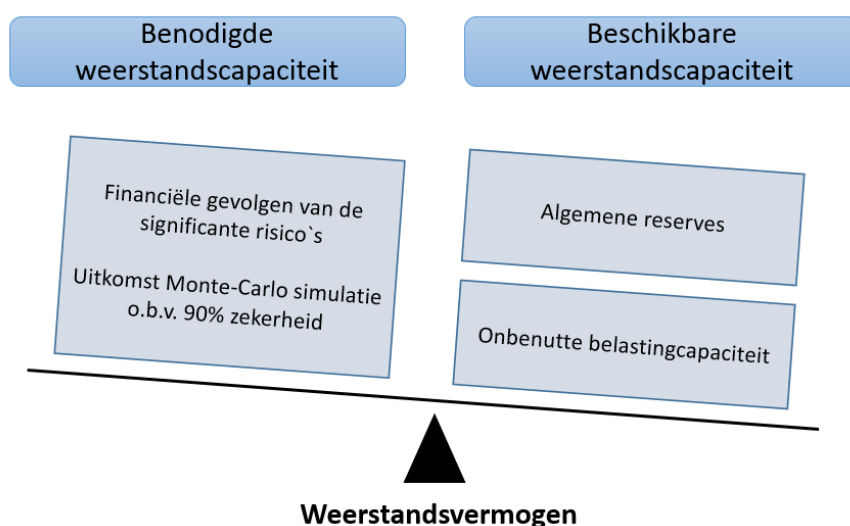
De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Gooise Meren bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in de onderstaande tabel opgenomen.

Naast de Algemene reserve is er binnen de gemeente Gooise Meren een aantal reserves dat (ten dele) herbestemd kan worden. Het betreft een totaal bedrag van € 15.509.000.

Weerstandscapaciteit	
Algemene reserve per 1 januari 2017	€ 15.278.000
Onbenutte belastingcapaciteit 2017	PM
Stelpost onvoorzien	€ 50.000
Vrij besteedbare bestemmingsreserves	€ 15.509.000
Totale weerstandscapaciteit (vooralsnog excl. onbenutte belastingcapaciteit)	€ 30.837.000

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}^3}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 30.837.000}{€ 7.078.094} = 4.36$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

³ Exclusief onbenutte belastingcapaciteit

Tabel: Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De ratio van Gooise Meren valt in klasse A ($4.36 > 2.0$). Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Kengetallen

Netto gecorrigeerde schuldquote

Netto gecorrigeerde schuldquote (= schuldlast ten opzichte van eigen middelen). De netto schuld betreft de totale schuldlast (aangegane leningen). De schuldlast verminderd met alle doorgeleende/verstrekte leningen leidt tot een gecorrigeerde netto schuld.

	Bussum	Muiden	Naarden	Totaal	Gooise Meren	
Bij begroting jaar (x€ 1.000)	Rekening 2015				Begroting 2016	Begroting 2017
A vaste schulden art 46 BBV	62.469	21.038	22.016	103.784	97.913	119.952
B netto vlottende schuld art 48 BBV	12.303	1.499	2.602	14.488		
C overlopende passiva art 49 BBV	5.700	4.101	6.729	18.923		
D financiële activa art 36 lid b, c, d, e en f	1.806	11.682	396	16.279		
E uitzettingen kleiner dan 1 jaar art 39 BBV	1.955	17.914	376	18.873		
F liquide middelen art 40 BBV	418	191	18	596		
G overlopende activa art 40a BBV	13.911	556	2497	7.269		
H gecorrigeerde netto schuld (A+B+C-D-E-F-G)	62.382	-3.705	28.060	94.178	97.913	119.952
I totale baten art 17 lid c (ex.mutaties reserves)	86.663	30.595	38.348	111.159	122.798	116.200
Netto schuldquote H/I x100%	71,98%	-12,11%	73,17%	84,72%	79,73%	103,23%

Vanuit de stresstest voor 100.000+ gemeenten is voor elk kengetal een indeling gemaakt voor de interpretatie van voor het betreffende kengetal. Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol, B = 90-130% matig risico en C = groter dan 130% zeer risicovol. Gooise Meren heeft met 103% een matig risico.

Solvabiliteit

Solvabiliteitsratio (= in hoeverre in staat om aan financiële verplichtingen te voldoen).

	Bussum	Muiden	Naarden	Totaal	Gooise Meren	
Bij begroting jaar (x€ 1.000)	Rekening 2015				Begroting 2016	Begroting 2017
A eigen vermogen art 42 BBV	23.160	6.882	23.153	42.168	48.084	49.015
B balanstotaal*	124.567	38.401	58.859	210.105		229.764
Solvabiliteit (A/B)	19%	18%	39%	20%		21%

* Totale boekwaarde van de materiële- en financiële vaste activa, vorderingen, voorraden (incl. onderhanden werk) en liquide middelen

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol, B = 20-50% matig risico en C = kleiner dan 20% zeer risicovol. Met 21% valt het net binnen de categorie 'matig risico', maar omdat het dicht bij de 20% grens ligt kenmerken wij het als 'risicovol'. Dit risico is te beheersen door, indien nodig, bezittingen te verkopen en zo het balanstotaal te verminderen en tegelijkertijd het eigen vermogen te vergroten.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (= welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen).

	Bussum	Muiden	Naarden	Totaal	Gooise Meren	
Bij begroting jaar (x€1.000)	Rekening 2015				Begroting 2016	Begroting 2017
A totale structurele lasten	77.641	13.250	34.437	105.643	127.592	114.458
B totale structurele baten	76.203	13.950	32.420	104.037	122.798	114.507
C totale structurele toevoegingen aan reserves		43	0	19.523	5.732	4.982
D totale structurele onttrekkingen aan reserves		200	800	20.493	10.527	6.250
E totale baten	86.663	30.595	38.348	132.851	122.798	116.200
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E*100%	-1,66%	2,80%	-3,17%	-0,48%	0,00%	1,13%

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol, B = 0% matig risico en C = kleiner dan 0% zeer risicovol. Met 1.13% structurele exploitatieruimte valt Gooise Meren onder categorie A.

Grondexploitatie

Grondexploitatie (= hoe verhoudt de waarde van de grond zich tot de totale (geraamde) baten)

	Bussum	Muiden	Naarden	Totaal	Gooise Meren	
Bij begroting ultimo jaar (x€1.000)	Rekening 2015				Begroting 2016	Begroting 2017
A niet in exploitatie genomen bouwgronden art 38 lid 8 punt 1 BBV	700	-	9	708	700	700
B bouwgronden in exploitatie	2.973	-	375	2.899	1.169	1.508
C totale baten art. 17 lid c (excl. Mutaties reserves)	86.663	-	38.348	104.957	122.798	114.507
Grondexploitatie (A+B)/C*100%	4,24%	-	1,00%	3,44%	1,52%	1,93%

Categorie A = kleiner dan 20% het minst risicovol, B = 20-35% matig risico en C = groter dan 35% zeer risicovol. Het risico voor Gooise Meren valt onder A en is dus zeer beperkt.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (= hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

	Bussum	Muiden	Naarden	Gooise Meren	
Bij begroting ultimo jaar (x€ 1.000)	Rekening 2015			Begroting 2016	Begroting 2017
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	190	484	403	182	297
B rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	181	191	212	183	192
C afvalstoffenheffing per gezin	262	338	280	284	267
D eventuele heffingskorting					
E totale woonlasten gezin (A+B+C+D)	633	1013	895	649	756
F Woonlasten landelijk gemiddelde gezin voorgaand jaar	718	718	718	716	723
Belastingcapaciteit (E/F)*100%	88%	141%	125%	91%	104%

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol, B = 95-105% matig risico en C = groter dan 105% zeer risicovol. Het risico voor Gooise Meren valt onder A en is dus een matig risico.

Paragraaf Onderhoud kapitaal-goederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten die daarmee gepaard gaan. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

1. Riolering
2. Wegen
3. Kunstwerken
4. Openbare verlichting
5. Speelvoorzieningen
6. Gebouwen
7. Groen en natuur
8. Sportvelden en accommodaties
9. Waterwegen
10. Exploitatie onroerende zaken
11. Sportfondsen Naarden
12. MFA De Zandzee

Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

1. Het beleidskader
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
3. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het beleid, beheer en de financiële gegevens met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen zijn in het volgende schema samengevat

Nr.	Kapitaalgoed	Beheerplannen	Voormalig gemeente	Door de Raad vastgesteld in	Looptijd t/m	Achterstallig onderhoud	Begrote exploitatielasten 2017 ²	Begrote boekwaarde 1-jan- 2017 ²
1	Riolering	GRP 2013-2016	Bussum	2013	2016	Nee	4,116	48,663
1	Riolering	GRP 2013-2016	Naarden	2013	2016	Nee		
1	Riolering	GRP 2012	Muiden	2012	2017	Nee		
2	Wegen	Wegenbeheerplan 2010-2014	Bussum	2010	2014	Ja*	4,964	21,685
2	Wegen	MJOP	Naarden	2014	2020	Nee		
2	Wegen	Wegenbeheerplan	Muiden	2015	2019	Ja**		
3	Kunstwerken	MJOP	Bussum	2014		Nee	0,375	1,225
3	Kunstwerken	MJOP	Naarden	2014	2020	Nee		
3	Kunstwerken	MJOP	Muiden	2014		Ja**		
4	Openbare verlichting	Duurzame openbare verlichting 2011-2016	Bussum	2011	2016	Nee	0,719	2,597
4	Openbare verlichting	Beleidsnota openbare verlichting 2004-2013	Naarden	2004	2013	Nee		
4	Openbare verlichting	Openbaar verlichtingsplan 2009	Muiden	2009	2013	Ja**		
5	Speelvoorzieningen	Nota Speelruimte 2013-2020	Bussum	2013	2020	Nee	0,418	0,487
5	Speelvoorzieningen	Speelruimteplan 2007-2016	Naarden	2007	2016	Nee		
6	Gebouwen	MJOP	Bussum	2015	2018	Nee	1,469	20,232
6	Gebouwen	MJOP	Naarden	2014	2022	Nee		
6	Gebouwen	MJOP 2013	Muiden	2013	2022	Nee		
7	Groen	Groen 2005	Bussum	2005	N.v.t.	Nee	3,538	2,905
7	Groen	Nota Bomen 2014	Bussum	2014	2019	Nee		
7	Groen	IBOR	Bussum	2013	2018	Nee		
7	Groen	Beheerkwaliteitsplan 2013-2018	Bussum en Naarden	2013	2018	Nee		
7	Groen	Groenstuctuurplan Naarden	Naarden	2009	2024	Nee		
7	Groen	Bomenbeleidsplan Naarden	Naarden	2009	2024	Nee		
7	Groen	Beheerkwaliteitsplan 2015-2018	Muiden	2015	2018	Ja*		
7	Groen (incl. sportfaciliteiten)	Groenbeheerplan	Muiden	2009	2014	Ja*		
8	Sportvelden en accommodaties	Sportnota 2012-2016	Bussum	2012	2016	Nee	1,677	9,093
8	Sportvelden en accommodaties	Voorzieningennota 2012-2020	Naarden	2012	2020	Nee		
8	Sportvelden en accommodaties	Sportnota 2015	Muiden	2015	2027	Nee		
8	Gymnastieklokalen	MJOP	Bussum	2015	2018	Nee		

Nr.	Kapitaalgoed	Beheerplannen	Voormalig gemeente	Door de Raad vastgesteld in	Looptijd t/m	Achterstallig onderhoud	Begrote exploitatielasten 2017 ²	Begrote boekwaarde 1-jan- 2017 ²
9	Waterwegen	Waterplan Naarden-Bussum 2008-2014	Bussum	2008	2014	Nee	0,466	1,241
9	Waterwegen	Waterplan Naarden-Bussum 2008-2014	Naarden	2008	2014	Nee		
9	Water (incl. beschoeiing en baggeren)	Geen	Muiden	N.v.t.	N.v.t.	Ja*		
10	Exploitatie onroerende zaken	MJOP	Naarden	2014	2024	Nee	1,113	8,721
11	Sportfondsen Naarden	MJOP	Naarden	2014	2021	Nee	0,413	2,120
12	MFA De Zandzee	MJOP	Bussum	N.v.t.	2031	Nee	1,343	8,202
Totaal							20,611	127,171

* Enig achterstallig onderhoud

** Er is in deze begroting budget gereserveerd om de achterstand in Muiden weg te werken

² Begrote bedragen 2017 voor Gooise Meren x € 1 miljoen

Ontwikkelingen:

De gemeente moet nog veel beleid voor de kapitaalgoederen ontwikkelen. De belangrijkste beleidsharmonisatie staan gepland voor 2017. Ook zal de informatievoorziening beter op orde worden gebracht om te zorgen dat er actuele meerjaren-onderhoudsplannen beschikbaar zijn. Dat betekent dan ook dat er vooralsnog onzekerheid is over de vraag of de huidige budgetten en voorzieningen voldoende zijn om de kapitaalgoederen op het wettelijk vereiste c.q. gewenste kwaliteitsniveau langjarig in stand te houden. De eerste signalen zijn dat er met name op het punt van het beheer van wegen substantiële tekorten zijn. Omdat de gemeente op dit moment niet voldoende en betrouwbare gegevens heeft om dit concreet te kunnen onderbouwen, beperken wij ons in dit verslag met melding te maken van deze situatie.

Ondertussen hebben wij een project op gestart om onze informatie op orde te krijgen en om daarmee meerjaren-onderhoudsplanningen te maken. De huidige planning is dat we in Q2 van 2017 hier voldoende stappen in hebben gezet om het probleem te kunnen kwantificeren.

Paragraaf Financiering

Algemene ontwikkelingen

De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen waarin aangegeven wordt op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. Het uitgangspunt hierbij is het beheersen van risico's, met name het renterisico. Bij een hoog renterisico zijn de gevolgen van een stijgende rente groot voor de financiële resultaten in een bepaald jaar. Daarnaast zijn er risico's op kredieten, liquiditeiten en koersen.

Financieringsbeleid

De beleidsdoelstelling van het Financieringsbeleid van de gemeente Gooise Meren kan als volgt worden omschreven:

De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend financieringsbeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico's.

Renterisico's

Een hoofddoel van financiering is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden. Met behulp van het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continu geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte termijn financieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Voor 2017 ziet de kasgeldlimiet er als volgt uit.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	Begroting 2017
1 Begrotingstotaal (grondslag 1 jan 2017)	123.750
2 Percentage regeling	8,5%
3 (1*2) Kasgeldlimiet	10.519

Deze ruimte zal zoveel mogelijk worden benut omdat bij een normale rentestructuur kortlopende geldleningen goedkoper zijn dan langlopende geldleningen of de roodstandfaciliteit bij onze huisbankier.

Renterisiconorm

In de wet FIDO is door het Rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Met de invoering van deze renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. De renterisiconorm houdt in dat het totaal aan renteherzieningen en aflossingen in een jaar niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal van dat jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2017 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	8.145	8.907	8.857	9.132
3 (1+2) Renterisico	8.145	8.907	8.857	9.132
4a Begrotingstotaal (grondslag 1 jan 2017)	122.099			
4b Percentage regeling	20%			
4 (4ax4b/100) Renterisiconorm	24.750	24.750	24.750	24.750
5a (4>3) Ruimte onder renterisiconorm	16.605	15.843	15.893	15.618
5b (3>4) Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0

Aangezien het bedrag aan aflossingen lager is dan de renterisiconorm kan gesteld worden dat er voldaan wordt aan de eisen in de wet FIDO.

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Gooise Meren heeft voor totaal € 13.410.771 aan leningen verstrekt.

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Gooise Meren zullen per begin 2017 als volgt gefinancierd worden:

Omschrijving	Bedrag
Boekwaarde vaste activa	186.264.000
<i>vaste financieringsmiddelen</i>	
Reserves	48.795.000
Voorzieningen	29.805.000
Langlopende leningen	119.952.000
Totaal vaste financieringsmiddelen	198.552.000
Overfinanciering vaste financieringsmiddelen	12.288.000

Prognose financieringsbehoefte

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille voor begrotingsjaar 2017 weergegeven:

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2017	119.952.000	2,92%
Nieuwe leningen	20.600.000	
Reguliere aflossingen	8.145.452	
Vervroegde aflossingen		
Stand per 31 december 2017	132.406.548	

Voor het aantrekken van nieuwe leningen wordt rekening gehouden met een percentage van 2,5%.

De bepaling van de rekenrente is vanaf 2017 veranderd op grond van de nieuwe BBV-regels. De rekenrente wordt bepaald aan de hand van het feitelijke rentepercentage van de aangegane leningen. Voor grondexploitaties wordt daarbij ook de verhouding eigen/vreemd vermogen toegepast. In de tabel hieronder is te zien hoe de berekening tot stand komt.

Renteberekening		2017
Externe rentelasten over korte en lange financiering		3.510
Externe rentebaten		-
Totaal door te rekenen externe rente		3.510
Rente door te berekenen aan grondexploitaties	18	
Rente projectfinanciering toe te rekenen aan taakvelden	-	
		18
Saldo door te rekenen externe rente		3.492
Rente over eigen vermogen		1.375
Rente over contante waarde voorzieningen		-
De aan taakvelden toe te rekenen rente	2,63%	4.867
Aan taakvelden toe te rekenen rente (afgerond op 0,5%)	3,00%	5.781
Renteresultaat		2.289

De rekenrente is, na toegestane afronding, bepaald op 3% voor de vaste activa. De grondexploitaties worden tegen 2% belast.

EMU-saldo

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting en de jaarrekening van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is gebaseerd op het kasstelsel en bestaat uit het saldo van alle inkomsten en uitgaven op kasbasis, ongeacht of dit ten behoeve van bedrijfsvoering of investering is. Het belangrijkste verschil tussen het door de gemeente gehanteerde stelsel van lasten en baten met het door het Rijk gehanteerde kasstelsel is dat de gemeente door middel van afschrijvingen de investeringen over meerdere jaren ten laste brengt van de exploitatie, daar waar het Rijk deze investeringen in één keer ten laste brengt van het investeringsjaar.

EMU-berekening

no.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2017	2018	2019
		Volgens begroting 2017	Volgens meerjarenraming in begroting 2017	Volgens meerjarenraming in begroting 2017
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.569	443	- 476
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	7.515	8.278	8.491
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.840	2.048	2.048
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	18.594	9.881	9.769
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	-	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op de exploitatie verantwoord	-	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	852	934	1.001
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
	Berekend EMU-saldo	-7.523	-47	-707

Paragraaf Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

De organisatie Gooise Meren wil een moderne, professionele, lokale overheidsorganisatie zijn die de krachten in de samenleving mobiliseert met het oog op het verder ontwikkelen en versterken van de kwaliteit van wonen en (samen)leven in Gooise Meren. De organisatie is er om inwoners en bestuurders een goede dienstverlening te bieden op die uitgestippelde koers en heeft daarbij ook een grote verantwoordelijkheid om als organisatie en personeel zelf te groeien in die richting. De kaders voor de doorontwikkeling van de organisatie, richting een netwerkorganisatie met intern en extern goede verbindingen, zijn vastgelegd in de Kadernota Organisatieontwikkeling Gooise Meren: Groei Mee.

In 2017 ligt het accent op de modernisering van de bedrijfsvoering, het flexibel en activiteitgericht werken, het digitaliseren van het werk, het project-, proces- en programmatisch werken en de verdere ontwikkeling van een lerende organisatie (continu verbeteren, competentieontwikkeling, houding/gedrag medewerkers ten aanzien van burgerinitiatieven).

Voor de doorontwikkeling van de organisatie is een meerjarig incidenteel budget van € 500.000 ingesteld. Dit budget maakt mede mogelijk dat de organisatie zich kan ontwikkelen tot de netwerkorganisatie die zij wil zijn met een meer beperkte formatie (ten opzichte van referentiegemeenten volgens het rapport Gooise Meren in Balans) en met oog voor kwaliteit, diversiteit en welzijn van de medewerkers.

Control

Control is het geheel van activiteiten dat in het teken staat van het stellen van normen en het verschaffen van kaders waarbinnen gehandeld wordt, het signaleren van afwijkingen en het adviseren over bijstellingen en het rapporteren over de bereikte resultaten ten opzichte van de normen. Simpel gezegd: 'control is beheersing'.

Doel is een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende totstandkoming en uitvoering van beleid.

In 2017 zal de unit control de volgende zaken oppakken:

- monitoring van de realisatie van taakstellingen uit het traject Gooise Meren in Balans;
- uitvoering geven aan het intern controleplan door middel van het periodieke uitvoeren van interne controles;
- starten met het uitvoeren van doelmatigheids- en doeltreffendheid onderzoeken conform artikel 213a van de Gemeentewet (start 2e kwartaal 2017);
- het verder uitbouwen van het in 2016 gestarte traject 'projecten in control';
- de verdere ontwikkeling van het integraal risicomanagement.

Huisvesting

Medio 2017 wordt het gemeentehuis in gebruik genomen door de organisatie en de inwoners van Gooise Meren. Het nieuwe huisvestingsconcept zorgt ervoor dat we activiteitgericht aan de slag kunnen op basis van de afgesproken 0,7 fte/werkplek. Het gemeentehuis wordt een plek van ontmoeting en van samen- en zelfredzaamheid.

Naar verwachting heeft het aanhouden van één werklocatie een positief effect op de huisvestingskosten vanaf het jaar 2018; mooie vooruitzichten, betere werkomgeving en lagere lasten.

Informatisering & Automatisering

In 2017 wordt er onderzoek gedaan naar intergemeentelijke samenwerking op I&A gebied. Het doel is om te kijken of we gezamenlijk een kwaliteitsimpuls kunnen geven aan de werkzaamheden.

De benchmark van Berenschot geeft aan dat de gemeente Gooise Meren op dit onderdeel substantieel lagere materiele kosten heeft dan referentiegemeenten. Dit nemen we uiteraard mee in het onderzoek.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een rechtspersoon waarin de gemeente zowel bestuurlijk, als financieel een belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of een stemrecht.

Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen beschikbaar stelt, die zij mogelijk kwijt is, in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente.

In praktijk is deelname in NV's, BV's, VOF's, CV's en Gemeenschappelijke Regelingen (per definitie) een verbonden partij.

Ook stichtingen en (coöperatieve) verenigingen kunnen onder verbonden partijen vallen, indien de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt.

Voor de Raad is inzicht in de verbonden partijen belangrijk aangezien het gaat om afwegingen met betrekking tot de taken en activiteiten waartoe u de kaders uitzet. Voor het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is het van belang om af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren, welke beste manier de garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd op een manier zoals de gemeente voor ogen staat en op welke manier voldoende inhoudelijk en financieel inzicht in het uitvoeren van een taak. Deze en andere voorwaarden en uitgangspunten zijn beschreven in de nota verbonden partijen van de gemeente Naarden, Muiden en Bussum.

In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van de belangrijkste ontwikkelingen die zich binnen verbonden partijen voordoen.

Voor een volledig overzicht van verbonden partijen, wordt verwezen naar de bijlage 3 Verbonden partijen van de begroting. Dit is op basis van de BBV vanaf 2014 verplicht. De volgende gegevens moeten worden weergegeven:

1. de naam en de vestigingsplaats;
2. het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;
3. de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente onderscheidenlijk provincie in de verbonden partij heeft;
4. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
5. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

Ontwikkelingen

Regio Gooi en Vechtstreek

Per 1 januari 2016 is de nieuwe gemeenschappelijke regeling ingegaan. In deze regeling is het opgaan van Regionaal Bureau Leerlingzaken geregeld, evenals de uitvoering van Veilig Thuis en Beschermd wonen door de Regio. De nieuwe gemeenschappelijk regeling maakt het mogelijk dat gemeente partieel kunnen toe- en uittreden. De gemeente Eemnes is vanaf 1 januari 2016 met terugwerkend kracht toegetreden voor het takenpakket beschermd wonen, leerplichtwet en regelingen vroegtijdig schoolverlaten en de inkoop Wmo en participatiewet. Tenslotte zal medio 2017 de samenvoeging CJG en JGZ onder de regio worden geëffectueerd.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Per 1 april 2016 is de gemeenschappelijke regeling van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek aangepast. Deze aanpassing was nodig door de fusie van de gemeenten Bussum, Muiden en Naarden naar de nieuwe gemeente Gooise Meren. Door deze fusie is het aantal leden in het veiligheidsbestuur van 9 naar 7 gemeenten gegaan en is de verdeling van de bijdragen aan de Veiligheidsregio ook veranderd.

In 2016 zou de inrichting van het interregionaal oefencentrum Crailo plaats gaan vinden. In juni 2016 heeft de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek bekend gemaakt dat zij afziet van de voorgenomen aankoop van een gedeelte van Crailo voor een permanent regionaal oefencentrum voor hulpverleningsdiensten. De veiligheidsregio en de provincie Noord-Holland gaan kijken onder welke voorwaarden het huidige tijdelijke oefencentrum voorlopig op haar huidige locatie kan blijven.

Stichting Goois Natuurreservaat

In een arrest van 15 april 2016 heeft de Hoge Raad zich uitgesproken over de eventuele uittreding van gemeente Amsterdam uit het GNR. De Hoge Raad oordeelt dat GNR en de overige participanten aannemelijk hebben gemaakt dat de participatie naar de bedoeling van de partijen onopzegbaar is door de samenhang tussen de participantenovereenkomst en (art. 3 van) de statuten. Kortom, Amsterdam blijft in het GNR.

Overeenkomstig het uitvoeringsprogramma van het Transitieplan 2016 heeft het GNR begin 2016 besluit genomen op een aantal belangrijke onderwerpen: een nieuw besturingsmodel, een beleidsplan met uitvoeringsprogramma, verdienmodellen, een marketingplan om derdengelden te genereren, een samenwerkingsagenda met onder andere Regio Gooi- en Vechtstreek en de BTW compensatie. Een en ander resulteert in statutenwijziging en een aangepaste samenwerkingsovereenkomst (SOK). In 2017 neemt het GNR een besluit over de consequenties van het beleidsplan op de werkorganisatie: is deze voldoende toegerust voor de verwezenlijking van het beleidsplan? In het kader van het Transitieplan draagt Gooise Meren in 2017 extra bij met € 1,- per inwoner; dit is conform het raadsbesluit op 9 maart 2016.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

In het kader van de kostprijsystematiek is in 2016 ervaring opgedaan. Begin 2017 zal dit geëvalueerd worden, waarna uiteindelijk een besluit genomen zal moeten worden in hoeverre dit daadwerkelijk doorgevoerd gaat worden. Voor 2017 heeft dit nog geen gevolgen.

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.

Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband voor de Randmeren in de vorm van een coöperatieve vereniging. Van uit deze coöperatie zorgen de gemeenten gelegen aan deze Randmeren voor het recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren. Naast deze taak streeft de Coöperatie naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en zet het gebied op de recreatieve kaart via gebiedspromotie.

Als gevolg van een verbeterde waterkwaliteit in het Gooimeer neemt de hoeveelheid waterplanten toe. Op een aantal locaties wordt daardoor het recreatief gebruik van het water gehinderd. In 2017 worden daarom in opdracht van de Coöperatie Gastvrije Randmeren, waterplanten gemaaid om de recreatieve mogelijkheden beter te kunnen benutten. In 2017 heeft de coöperatie het voornemen het te maaien areaal in de maaivergunning uit te breiden. Op deze manier kunnen lokale verzoeken voor incidentele- en structurele maaierwerkzaamheden eenvoudiger worden ingewilligd. Naast deze onderhoudstaak richt de Coöperatie zich in 2017 op de verdere uitwerking van de (inter-)nationale gebiedspositionering van de Randmeren.

Werkvoorzieningschap Tomingroep

De gemeenschappelijke regeling richt zich op het bieden van werk aan mensen met een wsw-dienstverband. Met de inwerkingtreding van de Participatiewet in 2015 neemt het aantal wsw'ers jaarlijks af. Daarbij heeft de gemeente verantwoordelijkheid gekregen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In 2015 heeft de gemeente Tomingroep daarom de opdracht gegeven te transformeren richting arbeidsontwikkelbedrijf. Eind 2016 wordt deze opdracht op basis van de resultaten in 2015 en 2016 geëvalueerd.

De verhoudingen tussen gemeenten en Tomingroep zullen door deze opdracht veranderen. In 2017 wordt besloten welke governance-structuur het beste aansluit bij deze transformatie.

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

De wetgeving voor gemeenschappelijke regelingen is gewijzigd. In de vergadering van het Gemeenschappelijke Orgaan voor Primair Onderwijs Gooi en Vechtstreek is in juni 2016 besloten om als gevolg van de wetwijzigingen het GO te gaan ontbinden. De betrokken gemeenteraden voeren naar verwachting met ingang van 2017 individueel hun wettelijke taken uit gericht op het openbaar onderwijs. Gezien het gegeven dat op grond van wetgeving deze taken zeer beperkt zijn is het (her)inrichten van een georganiseerd overleg onevenredig uitvoerig. Beoogd wordt om naast de formele taken van de gemeenteraden een voorbereidend/afstemmend bestuurlijk overleg in te richten met de betrokken portefeuillehouders.

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.

Geen bijzonderheden in 2017

Tabel: Verbonden partijen

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Bijdrage
Regio Gooi en Vechtstreek	Bussum	8.455.864
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	Hilversum	3.898.359
Stichting Goois Natuurreservaat	Hilversum	345.750
Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Lelystad	750.149
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	Harderwijk	21.311
Werkvoorzieningschap Tomingroep	Hilversum	2.086.257
Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)	Huizen	pm
Bank Nederlandse Gemeente N.V.	Den Haag	pm
Totaal		15.557.690

De specifieke informatie per verbonden partij is opgenomen in de bijlage verbonden partijen.

Paragraaf Grondbeleid

De hoofdlijnen van het grondbeleid

Het grondbeleid omvat de activiteiten en calculaties voor de grondverwerving, toekomstige ontwikkelingen, beheer en uitgifte van de gronden. In de nog op te stellen nota Grondbeleid zullen de hoofdlijnen voor het beleid worden vastgelegd.

In deze paragraaf wordt rekening gehouden met de uitwerking van de voorstellen van de commissie BBV zoals verwoord in het Rapport Grondexploitaties. De hierin uitgewerkte voorstellen, die leiden tot meer transparantie, eenduidigheid en vermindering van de administratieve lasten, gelden vanaf 1 januari 2016.

Exploitaties

Vanaf 1 januari 2016 kunnen alleen de bouwgronden in exploitatie (BIE) onder de grondexploitaties worden opgenomen. Binnen de gemeente Gooise Meren is een beperkt aantal complexen in exploitatie.

Bouwgronden in exploitatie

Roodborstlaan

Doel grondexploitatie	Verkoop kavels en realisering langzaam verkeerontsluiting naar Crailo
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Bussum RV 2012.111
Jaar van start ontwikkeling	2013
Verwacht jaar van afsluiting	2016/2017

Begrote financiële ontwikkeling 2016

Begrote boekwaarde per 1-1-2016	€ 0
Begrote lasten 2016	€ 0
Begrote baten 2016	€ 0
Begrote boekwaarde per 31-12-2016	€ 0
Begroot eindresultaat	€ 16.165

Geweststrook

Doel grondexploitatie	Het realiseren van woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Bussum RV 2013.016
Jaar van start ontwikkeling	2013
Verwacht jaar van afsluiting	2018

Begrote financiële ontwikkeling 2016

Begrote boekwaarde per 1-1-2016	-/- € 372.447
Begrote lasten 2016	€ 43.240
Begrote baten 2016	€ 0
Begrote boekwaarde per 31-12-2016	-/- € 329.207
Begroot eindresultaat	€ 329.207

MOB-complex/ Landgoed Nieuw Cruisbergen (LNC)

Doel grondexploitatie	Het realiseren van een natuurterrein en woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Bussum RV 2013.056
Jaar van start ontwikkeling	2013
Verwacht jaar van afsluiting	2018

Begrote financiële ontwikkeling 2016

Begrote boekwaarde per 1-1-2016	€ 2.403.381
Begrote lasten 2016	€ 773.652
Begrote baten 2016	-/- € 1.733.334
Begrote boekwaarde per 31-12-2016	€ 1.443.699
Begroot eindresultaat	-/- € 110.637

Stork-locatie

Doel grondexploitatie	Het realiseren van woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Naarden RV 15.026
Jaar van start ontwikkeling	2009
Verwacht jaar van afsluiting	2020

Begrote financiële ontwikkeling 2016

Begrote boekwaarde per 1-1-2016	€ 432.627
Begrote lasten 2016	€ 40.142
Begrote baten 2016	€ 0
Begrote boekwaarde per 31-12-2016	€ 472.769
Begroot eindresultaat	€ 49.942

Daarnaast is de gemeente vanuit haar publieke taak betrokken bij de ontwikkeling van twee locaties welke niet zijn aan te merken als grondexploitaties voor de gemeente:

- De Krijgsman (KNSF-terrein);
- De Borgronden.

Reserves en Risico's grondexploitaties

De reserve Grondexploitatie (saldo € 5.694.432) vormt een buffer voor de financiële fluctuaties en risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd die van de reserve Grondexploitatie wordt afgeschreven. De risico's vanuit de grondexploitaties worden per project in beeld gebracht in het projectenboek. De projecten zijn na te lezen in het projectenboek (zie bijlage voortgangsverslag). Voor een verdere uitleg verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bijlage 1 | Overzicht Investeringsplan

MEERJAREN INVESTERINGSPLAN 2017											bedragen in €
Progr.	Activum	Totaal	Totaal	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten
2	Vervangingsinvest. (BOA-auto 2015)	31.901	-	31.901							
	Totaal programma 2	31.901		31.901	-	-	-	-	-	-	-
3	Vervanging wegen algemeen 2017	100.000	-			100.000					
3	Vervanging wegen algemeen 2018	100.000	-					100.000			
3	Uitvoeringskrediet Kerkplein	-	-								
3	Voorber krediet Tuindorp Keverdijk	96.926	-			96.926					
3	Uitvoering herinrichting Tuindorp Keverdijk	350.000	-	-				350.000			
3	Hoofdstraten Muiden	-	-	-		-					
3	AFA Rijksweg thv Graaf Lodewijklaan	114.438	-							114.438	
3	73140312 Wegen Groot Hertoginnelaan Pj 188	-	-			-					
3	73140316 Wegen Herenstraat e.o. Pj 189	183.750	-	35.000		148.750		-			
3	73140325 Wegen Lorentzweg e.o. Pj 192	525.000	-			75.000		450.000			
3	73140329 Wegen Vlietlaan Pj 193 (incl. sloopkstrn)	495.000	-	495.000							
3	Aanpassing wegvakken overwegen	150.000	75.000	60.000		90.000	75.000	-			
3	73140333 Wegen Spiegelstr. e.o. Pj 194	554.000	-			75.000		479.000			
3	Veldweg Wegen	157.500	-					35.000		122.500	
3	Kloosterweg wegen	250.000	-			35.000		215.000			
3	Olmenlaan wegen	375.000	-			35.000		340.000			
3	Veerstraat/Veerplein wegen	570.000	-			-		40.000		530.000	
3	Energiestraat wegen	140.000	-			40.000		100.000		-	
3	Kerkstraat wegen	170.000	-					35.000		135.000	
3	Brinklaan wegen	300.000	-			-		35.000		265.000	
3	Emmaschool Lomanplein wegen	115.500	-	115.500		-					
3	Verlegging van de Mariahoeveweg	1.665.000	1.105.000			150.000	100.000	1.365.000	1.005.000	150.000	
	subtotaal Wegen	6.412.114	1.180.000	705.500	-	845.676	175.000	3.544.000	1.005.000	1.316.938	-
3	Stelpost OV 2017			200.000							
3	Stelpost OV 2018					200.000					
3	Stelpost OV 2019							200.000			
3	Stelpost OV 2020									200.000	
3	73140313 Op.verl. Groot Hertoginnelaan Pj 188	-	-								
3	73140317 Op.verl. Herenstraat e.o. Pj 189	52.500	-	5.000		47.500		-			
3	73140330 Op.verl. Vlietlaan Pj193	120.000	-	120.000							
3	ov Energiestraat	35.000	-			5.000		30.000			
3	73140334 Op.verl. Nieuwe Spiegelstr. e.o. Pj 194	165.500	-			12.500		153.000			
3	Vervanging OV: Keverdijk (incl. Vaartweg)	140.373	-							140.373	

3	Vervanging openbare verlichting Kerkplein	-	-								
3	Vervanging OV Naarderwoonbos	165.560	-		165.560						
3	Vervanging OV oa Amsterdamsestraatweg	217.813	-				217.813				
3	Kloosterweg OV	50.000	-		5.000		45.000				
3	Olmenlaan OV	50.000	-		5.000		45.000				
3	Veerstraat/Veerplein OV	80.000	-		-		5.000		75.000		
3	Brinklaan OV	125.000	-				5.000		120.000		
3	Lorentzweg OV	150.000	-		7.500		142.500				
3	Veldweg OV	45.000	-				5.000		40.000		
3	Emmaschool Lomanplein OV	33.000	-	33.000	-		-				
	subtotaal Openbare verlichting	2.229.747	0	358.000	-	448.060	-	848.313	-	575.373	-
3	Doseerinstallatie Amsterdamsestraatweg	80.000	-				80.000				
3	Doseerinstallatie Kap. Meyerweg	80.000	-				80.000				
3	Doseerinstallatie Burg. Van Wettumweg	80.000	-				80.000				
3	Comm.verkeersregeli.met computer prov. N-H 2017	60.000	-	60.000			-				
3	Comm.verkeersregeli.met computer prov. N-H 2018	60.000	-		60.000		-				
3	Comm.verkeersregeli.met computer prov. N-H 2019	60.000	-				60.000				
	subtotaal Verkeersregelinstallaties	420.000	0	60.000	-	60.000	-	300.000	-	-	-
3	Verder met de Vesting Muiden	632.000	200.000	-	-	300.000		100.000	200.000	232.000	-
	subtotaal cultuurhistorische wegen	632.000	200.000	-	-	300.000	-	100.000	200.000	232.000	-
3	Herinrichting Stationsgebied	1.500.000	-		600.000		900.000				
	subtotaal gebiedsontwikkeling	1.500.000	0	-	-	600.000	-	900.000	-	-	-
3	73130223 vervanging p-automaten (p/14)	88.000	-	88.000							
	subtotaal parkeerautomaten	88.000	0	88.000	-	-	-	-	-	-	-
	totaal programma 3	11.281.861	1.380.000	1.211.500	-	2.253.736	175.000	5.692.313	1.205.000	2.124.311	-
4	Aankoop Bredius	4.000.000		4.000.000							
	Totaal programma 4	4.000.000		4.000.000	-	-	-	-	-	-	-
5	Vervangingsinvesteringen riolering 2018	416.807	-				416.807				
5	reparaties riolering e.d.	100.000	-	100.000							
5	73140311 Riolering Groot Hertoginnelaan Pj 188	-	-								
5	73140315 Riolering Herenstraat e.o. Pj 189	262.500	-	5.000		257.500	-				
5	73140324 Riolering Lorentzweg e.o. Pj 192	750.000	-			5.000		745.000			
5	73140328 Riolering Vlietlaan Pj 193	600.000	-	600.000		-					
5	73140332 Riolering Spiegelstr. e.o. Pj 194	790.000	-			7.500		782.500			
5	Kloosterweg riool	491.667	-			5.000		70.000		416.667	
5	Riolering Energiestraat riool	175.000	-			5.000		170.000			
5	Veldweg riool	225.000	-					5.000		220.000	
5	Emmaschool Lomanplein riool	165.000	-	165.000		-					
	subtotaal riool	3.975.973	0	870.000	-	280.000	-	2.189.307	-	636.667	-
5	Upgraden verharding blok 13 begraafplaats NV	25.010	-	25.010							

5	Vervangen hoofdpaden Nieuw Valkeveen	56.020	-	56.020						
5	Upgraden beplanting begraafplaatsen GM	76.000	-		76.000		-			
5	Upgraden begraafplaatsen	-	-	-						
5	Ruimen begraafplaats Muiden	60.000	-	60.000						
	subtotaal begraafplaatsen	217.030	0	141.030	-	76.000	-	-	-	-
5	Vervangingsinvesteringen groen 2015	82.975	-	82.975						
5	Verbet. groeiomstandigheden bomen Bos van Bredius	33.710	-	33.710						
5	Vervangingsinvesteringen groen 2017	82.975	-		82.975					
5	Herinrichting Keverdijk	97.920	-						97.920	
5	Vervangingsinvesteringen groen 2018	82.975	-				82.975			
5	73140314 Plantsoen Groot Hertoginnelaan Pj 188	-	-							
5	73140318 Plantsoen Herenstraat e.o. Pj 189	26.250	-	5.000	21.250					
5	73140331 Plantsoen Vlietlaan Pj 193	60.000	-	60.000	-					
5	73140335 Plantsoen Spiegelstr. e.o. Pj 194	80.000	-		12.500		67.500			
5	Klootterweg groen	25.000	-		5.000		20.000			
5	Olmenlaan groen	40.000	-		5.000		35.000			
5	Brinklaan groen	75.000	-				5.000		70.000	
5	Lorentzweg groen	75.000	-		12.500		62.500			
5	Veldweg groen	25.000	-				5.000		20.000	
5	Taakstelling Groen 10% minder	-78.681		-18.169	-	-13.923	-	-27.798	-	-18.792
	subtotaal groen	708.124	0	163.517	-	125.302	-	250.178	-	169.128
	Totaal programma 5	4.901.127		1.174.547	-	481.302	-	2.439.484	-	805.795
7	Vervangende permanente bouw 3 lokalen Godelinde	912.813	-	608.542	304.271					
7	Vervangende permanente bouw Godelinde	1.323.187	-	882.125	441.062					
7	Integraal Kindcentrum Muiden	4.350.000	-		2.900.000		1.450.000			
7	Uitbreiding/vervanging Vituscollege	1.500.000	-	1.000.000	500.000					
	subtotaal Huisvesting onderwijs	8.086.000	0	2.490.667	-	4.145.333	-	1.450.000	-	-
	Totaal programma 7	8.086.000		2.490.667	-	4.145.333	-	1.450.000	-	-
8	Techn inst De Lunet 2017	100.000	-	100.000	-					
8	Techn inst De Lunet 2018	100.000	-		100.000		-			
8	Techn inst De Lunet 2019	100.000	-				100.000		-	
8	Hockeyveld Muiderberg	650.000	-	650.000						
8	Kunstgrasveld en accommodatie SC Muiden	2.200.000	1.000.000	2.200.000	1.000.000					
	subtotaal Sport	3.150.000	1.000.000	2.950.000	1.000.000	100.000	-	100.000	-	-
8	Gymnastieklokken in Muiden	1.525.000	-		1.016.667		508.333			
	subtotaal Sport onderwijs	1.525.000	0	-	-	1.016.667	-	508.333	-	-
8	Renovatie toren Grote Kerk	221.735	90.000		147.823	90.000	73.912			
	subtotaal monumenten	221.735	90.000	-	-	147.823	90.000	73.912	-	-
8	Vervanging speeltoestellen 2017	100.070	-	100.070						
8	Vervanging speeltoestellen 2018	175.070	-		175.070					

8	Vervanging speeltoestellen 2019	135.070	-				135.070			
	subtotaal Speelvoorzieningen	410.210	0	100.070	-	175.070	-	135.070	-	-
	Groencompensatie SAAone Echobos	65.000	65.000	65.000	65.000					
	Totaal programma 8	5.371.945	1.155.000	3.115.070	1.065.000	1.439.560	90.000	817.315	-	-
9	73050035 Tractie: Q 45: Nissan Primastar (p/14)	33.000	-					33.000		
9	73050036 Tractie: Q 46: Opel Vivaro 2 (p/14)	48.000	-					48.000		
9	Vervangingsinvestering (Mercedes)+ container	165.000	-	165.000						
9	Vervangingsinvestering (Tractor wijk)	55.636	-					55.636		
9	Vervangingsinvestering (Opel)	57.043	-	57.043						
9	Piaggio 2017 (3 stuks)	81.000	-	27.000		54.000				
9	Piaggio 2018 (2 stuks)	54.000	-					54.000		
9	Fiat Strada	31.000	-	31.000		-				
9	Vw Caddy (2 stuks)	62.000	-			-			62.000	
9	Mitsubishi Canter (2 stuks)	110.000	-			-			110.000	
9	Veegmachine	150.000	-	150.000		-				
9	Tractor Sportpark	56.000	-			56.000				
9	Volkswagen transporter	55.000	-			-			55.000	
9	Zoutstrooier Muiderberg	30.000	-	30.000		-				
9	Zoutstrooier Muiderberg	35.000	-	35.000		-				
9	Zoutstrooier Naarden	40.000	-	40.000		-				
9	Kubota trekker begraafplaats	45.000	-	45.000		-				
9	Boki grafdelver	112.000	-	112.000		-				
9	Taakstelling 10% minder	-121.968		-69.204	-	-11.000	-	-19.064	-	-22.700
	subtotaal Tractie	1.097.711	0	622.839	-	99.000	-	171.572	-	204.300
9	Hardware: Back-end (2017)	75.000	-	75.000						
9	Hardware: Back-end (2018)	30.000	-			30.000				
9	Hardware: Back-end (2020)	260.000	-						260.000	
	subtotaal Hardware	365.000	0	75.000	-	30.000	-	-	-	260.000
9	Software: Back-end (2018)	70.000	-			70.000				
9	Software: bedrijfsappl & basisreg (2018)	50.000	-			50.000				
9	Software: Back-end (2019)	100.000	-					100.000		
9	Software: bedrijfsappl & basisreg (2017)	130.000	-	130.000						
9	Software: Back-end (2020)	50.000	-						50.000	
9	Soft- en hardware voor applicaties beheer openbare ruimte	60.000	-	50.000		10.000				
9	74120020 BZ: Modernisering GBA (10/12)	51.500	-	51.500						
	subtotaal Software	511.500	0	231.500	-	130.000	-	100.000	-	50.000
	Totaal programma 9	1.974.211	0	929.339	-	259.000	-	271.572	-	514.300
	Totaal programma's	35.647.045	2.535.000	12.953.023	1.065.000	8.578.931	265.000	10.670.685	1.205.000	3.444.406

Bijlage 2 | Reserves en voorzieningen

RESERVES	Saldo 1-1- 2017	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 1-1- 2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 1-1- 2019	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 1-1- 2020	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 1-1- 2021
Algemene Reserve	15.278.373	3.733.237	4.323.290	14.688.320	1.859.649	1.341.729	15.206.240	1.908.447	566.688	16.547.999	308.273	150.005	16.706.267
Totaal Algemene reserve	15.278.373	3.733.237	4.323.290	14.688.320	1.859.649	1.341.729	15.206.240	1.908.447	566.688	16.547.999	308.273	150.005	16.706.267
Bestemmingsreserves													
Algemene reserve Grondexploitatie	7.674.003	0	0	7.674.003	200.000	110.637	7.763.366	0	0	7.763.366	0	0	7.763.366
Reserve Sociaal Domein	4.422.733	37.550	25.640	4.434.643	37.550	20.000	4.452.193	37.550	20.000	4.469.743	37.550	20.000	4.487.293
Reserve uitbreiding sportvoorzieningen	1.692.507	0	172.588	1.519.919	0	168.291	1.351.628	0	163.994	1.187.634	0	163.994	1.023.640
Reserve Godelinde/Keverdijk	8.854.195	0	0	8.854.195	0	0	8.854.195	0	0	8.854.195	0	0	8.854.195
Reserve exploitatie Gewestkantoor	1.544.608	0	219.232	1.325.376	0	202.476	1.122.900	0	202.476	920.424	0	202.476	717.948
Reserve Grote projecten Muiden	3.799.375	830.000	1.580.249	3.049.126	950.000	1.573.859	2.425.267	0	1.244.138	1.181.129	0	0	1.181.129
Reserve Bovenwijkse voorziening	-30.000	0	0	-30.000	0	0	-30.000	0	0	-30.000	0	0	-30.000
Reserve wegen	2.668.518	380.000	1.169.000	1.879.518	380.000	845.000	1.414.518	380.000	0	1.794.518	380.000	0	2.174.518
Reserve bruggen	219.000	0	0	219.000	0	0	219.000	0	0	219.000	0	0	219.000
Reserve grondwater Masterplan 't Gooi	107.000	0	21.400	85.600	0	21.400	64.200	0	21.400	42.800	0	21.400	21.400
Reserve exploitatie gebouwen	402.286	256.216	0	658.502	256.216	0	914.718	256.216	0	1.170.934	256.216	0	1.427.150
Reserve onderwijsachterstandenbeleid	248.730	0	3.168	245.562	0	2.902	242.660	0	2.902	239.758	0	2.902	236.856
Egalisatiereserve Primair	47.791	0	0	47.791	0	0	47.791	0	0	47.791	0	0	47.791
Reserve exploitatie begraafplaatsen	270.586	25.021	30.575	265.032	41.711	0	306.743	51.822	0	358.565	51.822	0	410.387
Reserve exploitatie markten	45.797	0	5.584	40.213	0	5.337	34.876	0	5.337	29.539	0	5.337	24.202
Reserve tijdelijk tekort Wabo	62.733	0	0	62.733	0	0	62.733	0	0	62.733	0	0	62.733
Reserve Buurtsportcoaches	228.000	0	0	228.000	0	0	228.000	0	0	228.000	0	0	228.000
Reserve groenbeleidsplan	129.673	0	0	129.673	0	0	129.673	0	0	129.673	0	0	129.673
Reserve groot onderhoud De Zandzee	1.349.331	0	0	1.349.331	0	0	1.349.331	0	0	1.349.331	0	0	1.349.331
Totaal bestemmingsreserves	33.736.866	1.528.787	3.227.436	32.038.217	1.865.477	2.949.902	30.953.792	725.588	1.660.247	30.019.133	725.588	416.109	30.328.612
Totaal reserves	49.015.239	5.262.024	7.550.726	46.726.537	3.725.126	4.291.631	46.160.032	2.634.035	2.226.935	46.567.132	1.033.861	566.114	47.034.879

VOORZIENINGEN	Saldo 1-1- 2017	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 1-1- 2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 1-1- 2019	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 1-1- 2020	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 1-1- 2021
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting													
Egalisatie rioolheffing	8.648.884	0	289.511	8.359.373	202.781	290.156	8.271.998	202.781	270.875	8.203.904	202.781	270.875	8.135.810
Egalisatie afvalstoffenheffing	1.908.168	0	459.218	1.448.950	0	543.870	905.080	0	629.859	275.221	0	0	275.221
Egalisatie sociale recherche	96.400	8.000	4.000	100.400	8.000	0	108.400	8.000	0	116.400	8.000	0	124.400
Totaal voorzieningen derden	10.653.452	8.000	752.729	9.908.723	210.781	834.026	9.285.478	210.781	900.734	8.595.525	210.781	270.875	8.535.431
Onderhoudsvoorzieningen													
Voorziening onderhoud wegen en kunstwerken	2.082.865	881.500	0	2.964.365	896.500	0	3.860.865	896.500	0	4.757.365	896.500	0	5.653.865
Voorziening onderhoud Spieringbrug	800.423	0	0	800.423	0	0	800.423	0	0	800.423	0	0	800.423
Voorziening onderhoud gebouwen	1.335.698	154.517	0	1.490.215	154.517	0	1.644.732	154.517	0	1.799.249	154.517	0	1.953.766
Voorziening onderhoud gebouwen begraafplaats	50.147	23.500	0	73.647	23.500	0	97.147	23.500	0	120.647	23.500	0	144.147
Voorziening groot onderhoud Breeduit	479.017	80.000	0	559.017	80.000	0	639.017	80.000	0	719.017	80.000	0	799.017
Voorziening onderhoud Oranje Nassaschool	30.500	0	0	30.500	0	0	30.500	0	0	30.500	0	0	30.500
Voorziening onderhoud Sport	987.085	229.385	0	1.216.470	229.385	0	1.445.855	229.385	0	1.675.240	229.385	0	1.904.625
Voorziening groot onderhoud zwembad	277.500	277.500	0	555.000	277.500	0	832.500	277.500	0	1.110.000	277.500	0	1.387.500
Totaal onderhoudsvoorzieningen	6.043.235	1.646.402	0	7.689.637	1.661.402	0	9.351.039	1.661.402	0	11.012.441	1.661.402	0	12.673.843
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's													
Voorziening wachtgeld en pensioenen	11.370.886	120.000	0	11.490.886	120.000	0	11.610.886	120.000	0	11.730.886	120.000	0	11.850.886
Afkoop onderhoud graven	1.383.145	55.000	99.687	1.338.458	45.000	100.167	1.283.291	45.000	100.167	1.228.124	45.000	100.167	1.172.957
Spaarpremies hypoth. Ambt.	134.504	10.581	0	145.085	10.581	0	155.666	10.581	0	166.247	10.581	0	176.828
Totaal overige voorzieningen	12.888.535	185.581	99.687	12.974.429	175.581	100.167	13.049.843	175.581	100.167	13.125.257	175.581	100.167	13.200.671
Totaal voorzieningen	29.585.222	1.839.983	852.416	30.572.789	2.047.764	934.193	31.686.360	2.047.764	1.000.901	32.733.223	2.047.764	371.042	34.409.945
Totaal reserves en voorzieningen	78.600.461	7.102.007	8.403.142	77.299.326	5.772.890	5.225.824	77.846.392	4.681.799	3.227.836	79.300.355	3.081.625	937.156	81.444.824

Bijlage 3 | Verbonden partijen

Overzicht gemeentelijke bijdrage 2017 per verbonden partij verdeeld over de taakvelden

Naam verbonden partij	Regio Gooi en Vechtstreek
Rechtsvorm	De Regio is een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 1: Inwoners en bestuur; Programma 3: Openbare ruimte en verkeer; Programma 7: Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd.
Taakvelden	0.1 Bestuur 2.1 Verkeer en vervoer 3.1 Economische ontwikkeling 3.4 Economische promotie 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) 6.7 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.82 Geëscaleerde zorg 18+ 7.1 Volksgezondheid 7.3 Afval 8.1 Ruimtelijke Ordening en 8.3 Wonen en bouwen
Doel/Openbaar belang	Intergemeentelijke beleidsvorming- en afstemming dan wel uitvoering van taken op terreinen waarvan vaststaat dat dit toegevoegde waarde heeft in vergelijking met taakbehartiging door de individuele gemeente.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft rechtstreekse invloed op de besluitvorming. Elke gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd op basis van een verdeelsleutel van één stem per 10.000 inwoners (met een minimum van twee stemmen per lid). Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2017 op € 8.455.864
Eigen vermogen per 1-1-2017	€ 6.899.251
Vreemd vermogen per 1-1-2017	€ 10.679.107
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	0,65
Eigen vermogen per 31-12-2017	€ 6.870.796
Vreemd vermogen per 31-12-2017	€ 16.459.057
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	0,42
Geraamd resultaat 2016	€ 0

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
Rechtsvorm	De Veiligheidsregio is een openbaar lichaam op basis van de Wet veiligheidsregio's en de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 2: Veiligheid
Taakvelden	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
Doel/Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel door samenwerking doelmatig georganiseerde en gecoördineerde preventieve en repressieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen in het verzorgingsgebied te verzorgen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft negen leden (met negen plaatsvervangers). De gemeente Gooise Meren is met drie leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. Daarmee heeft zij rechtstreekse invloed. Een en ander is geregeld in de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2017 op € 3.898.359
Eigen vermogen per 1-1-2017	€ 1.901.981
Vreemd vermogen per 1-1-2017	€ 11.583.037
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	0,16
Eigen vermogen per 31-12-2017	€ 1.758.981
Vreemd vermogen per 31-12-2017	€ 10.630.875
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	0,16
Geraamd resultaat 2017	Het geraamde resultaat is € 143.000 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.

Naam verbonden partij	Stichting Goois Natuurreservaat
Rechtsvorm	Stichting
Programma	Programma 3: Openbare ruimte en vervoer
Taakvelden	5.7 Openbaar groen en (openlucht recreatie)
Doel/Openbaar belang	<ul style="list-style-type: none"> De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van aldaar gelegen terreinen, ten einde ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden. Aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon verzekeren.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft 17 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeente Gooise Meren is met 3 leden (Naarden/Bussum) en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd. De vertegenwoordiger van de Gooise Meren zit ook in het dagelijks bestuur.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2017 op € 345.750
Eigen vermogen per 1-1-2017	€ 1.069.400
Vreemd vermogen per 1-1-2017	€ 562.500
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	1,90
Eigen vermogen per 31-12-2017	€ 1.085.600
Vreemd vermogen per 31-12-2017	€ 509.500
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	2,13
Geraamd resultaat 2017	€ 0

Naam verbonden partij	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek
Rechtsvorm	De omgevingsdienst is een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 3: Openbare ruimte en verkeer
Taakvelden	7.4 Milieubeheer 8.1 Ruimtelijke Ordening 8.3 Wonen en bouwen
Doel/Openbaar belang	Deze regeling is opgezet door de deelnemers met als doel een robuuste uitvoeringsdienst te vormen ten behoeve van een adequate uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de provincie Flevoland, de provincie Noord-Holland en de regio Gooi en Vechtstreek. De deelnemers kiezen voor een verbetering van de kwaliteit en de integraliteit van de uitvoering van de taken door deze onder te brengen in deze regionale uitvoeringsdienst. De uitvoering wordt bij de uitvoeringsdienst belegd met het behoud van de eigen bevoegdheden van alle deelnemers. Tevens kan de OFGV taken verrichten op basis van de WABO voor zover de deelnemers hiertoe opdracht verlenen.
Bestuurlijk belang	Gemeenten en provincies zijn opdrachtgever van de Omgevingsdienst en vormen samen het Algemeen Bestuur (AB). De stemverdeling in het AB is gebaseerd naar rato van de ingebrachte financiële bijdrage per deelnemende partij aan de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2017 op € 750.149
Eigen vermogen per 1-1-2017	€ 1.626.300
Vreemd vermogen per 1-1-2017	€ 3.150.000
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	0,52
Eigen vermogen per 31-12-2017	€ 780.000
Vreemd vermogen per 31-12-2017	€ 3.150.000
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	0,25
Geraamd resultaat 2017	Het geraamd resultaat is € 191.737 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de frictiereserve.

Naam verbonden partij	Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging
Programma	Programma 5: Duurzaamheid en Water; Programma 8: Sport en Recreatie, Cultuur en Toerisme
Taakvelden	2.4 Economische havens en waterwegen
Doel/Openbaar belang	1. Het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren; 2. Het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren; 3. Het bewaren en bevorderen van het natuur- en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren; 4. Het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 5 leden, waarvan 1 bestuurder de voormalige blauwe as (leden B) vertegenwoordigt. De gemeente Gooise Meren heeft op basis van haar jaarlijkse bijdrage 4 stemmen in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2017 begroot op € 21.311. Leden zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de coöperatie en zijn op geen enkele wijze verplicht om bij te dragen in een eventueel tekort bij de ontbinding van de coöperatie.
Eigen vermogen per 1-1-2017	€ 4.398.000
Vreemd vermogen per 1-1-2017	€ 10.724.000
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	0,41
Eigen vermogen per 31-12-2017	€ 4.275.000
Vreemd vermogen per 31-12-2017	€ 9.474.000
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	0,45
Geraamd resultaat 2017	Het geraamde resultaat is € 123.000 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.

Naam verbonden partij	Werkvoorzieningschap Tomingroep
Rechtsvorm	BV
Programma	Programma 6: Werk en Inkomen
Taakvelden	6.4 Begeleiden participatie
Doel/Openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling richt zich op het bieden van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een Wsw-indicatie. Tevens is de doelstelling zoveel mogelijk Wsw'ers richting de reguliere arbeidsmarkt te begeleiden/ontwikkelen. Om dit te bereiken maakt de gemeenschappelijke regeling gebruik van Tomin B.V., waar zij een honderd procent deelneming in heeft. De B.V. heeft een aantal bedrijfsactiviteiten ingericht om de doelstellingen te behalen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft elf leden en wordt geadviseerd door twee vaste adviseurs. De gemeente Gooise Meren is met 3 leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Financieel belang	De Rijksvergoeding wordt doorbetaald aan Tomingroep. De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Vooralsnog staat de B.V. garant voor afdekking van dit risico. Mochten de winst en de Algemene Reserves van de B.V. echter niet volstaan, zullen de gemeenten zelf extra moeten bijdragen.
Eigen vermogen per 1-1-2017	€ 1.900.000
Vreemd vermogen per 1-1-2017	€ 11.700.000
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	0,16
Eigen vermogen per 31-12-2017	€ 1.800.000
Vreemd vermogen per 31-12-2017	€ 11.400.000
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	0,16
Geraamd resultaat Werkvoorzieningschap Tomingroep 2017	Het geraamde resultaat is € 249.000 positief. In het jaarcontract tussen Tomingroep BV en het Werkvoorzieningschap is vastgelegd dat Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap Tomingroep garandeert.
Tomingroep BV	
Eigen vermogen per 1-1-2017	€ 21.800.000
Vreemd vermogen per 1-1-2017	€ 7.300.000
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	2,99
Eigen vermogen per 31-12-2017	€ 21.600.000
Vreemd vermogen per 31-12-2017	€ 7.300.000
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	2,96
Geraamd resultaat Tomingroep BV 2017	Het geraamde resultaat is € 700.000 positief.

Naam verbonden partij	Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)
Rechtsvorm	Stichting
Programma	Programma 7: Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd
Taakvelden	4.1 Openbaar basisonderwijs
Doel/Openbaar belang	Het gemeenschappelijk orgaan primair onderwijs Gooi en Vechtstreek (GO) coördineert en oefent de bevoegdheden uit als bedoeld in artikel 17 van de 'Wet op het primair onderwijs' (WPO). Artikel 17 van de Wpo geeft regels als een gemeenteraad besluit de instandhouding van één of meer openbare scholen en een of meer bijzondere scholen door een stichting te laten verzorgen. Door de gemeenteraden van Blaricum, Bussum, Eemnes, Huizen, Laren, Muiden, Naarden, Stichtse Vecht (voorheen Loenen), Weesp en Wijdemeren is hiertoe besloten. Als gevolg hiervan is het GO opgericht en is de instandhouding van de scholen in genoemde gemeenten in handen gesteld van de Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek. Deze stichting heeft als doel het geven van openbaar onderwijs aan scholen die onder haar gezag vallen.
Bestuurlijk belang	Het GO heeft 8 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeente Gooise Meren is met 1 lid vertegenwoordigd. De stichting heeft een College van Bestuur (CvB) van maximaal 3 leden en een Raad van Toezicht (RvT) van maximaal 7 natuurlijke personen. In werkelijkheid bestaat het CvB uit één directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van de stichting. De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de onder de stichting ressorterende scholen. In de huidige statuten is opgenomen dat 3 leden van de RvT worden benoemd op voordracht van het GO uit de gemeenten waar de stichting scholen exploiteert. De directeur-bestuurder heeft een actieve informatieplicht. Hij informeert de RvT en het GO tijdig als er financiële omstandigheden ontstaan die de continuïteit van de stichting in gevaar brengen.
Financieel belang	De gemeente Gooise Meren heeft een renteloze lening van € 274.413 (€ 132.913 Naarden / € 96.500 Bussum / € 45.000 Muiden) verstrekt aan de rechtsvoorganger van de huidige stichting.
Eigen vermogen per 1-1-2017	€ 4.196.807
Vreemd vermogen per 1-1-2017	€ 4.923.403
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	0,85
Eigen vermogen per 31-12-2017	€ 4.296.807
Vreemd vermogen per 31-12-2017	€ 5.353.379
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	0,80
Geraamd resultaat 2017	€ 100.000

Naam verbonden partij	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
Rechtsvorm	N.V.
Programma	Programma 9: Algemene baten en lasten
Doel/Openbaar belang	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen met maatschappelijk belang. Het is de huisbankier van de gemeente.
Bestuurlijk belang	De gemeente Gooise Meren heeft 100.698 van de 55.690.720 aandelen in zijn bezit. Muiden heeft 3.510 aandelen en Bussum 97.188 aandelen. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).
Financieel belang	
Eigen vermogen per 1-1-2017	
Vreemd vermogen per 1-1-2017	
Solvabiliteit per 1-1-2017: EV/VV	
Eigen vermogen per 31-12-2017	
Vreemd vermogen per 31-12-2017	
Solvabiliteit per 31-12-2017: EV/VV	
Geraamd resultaat 2017	€ 0

Jaarlijks voorziet BNG Bank haar klanten van informatie over BNG Bank, die zij kunnen gebruiken voor het invullen van hun begrotingsparagraaf over verbonden partijen. Provincies en gemeenten worden geacht daarbij vooruit te kijken tot en met het komende begrotingsjaar, maar helaas kan de bank die financiële informatie niet verstrekken.

BNG Bank emitteert leningen, die beursgenoteerd zijn. Om die reden is BNG Bank gehouden aan de regels die de Autoriteit Financiële Markten stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder. BNG Bank gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen. Gegeven de complexiteit van de boekhoudkundige regelgeving die voor het bankwezen geldt en de omvang van de balans van BNG Bank, kunnen de definitieve gegevens over het lopende jaar 2016 in de loop van maart 2017 beschikbaar worden gesteld.

Overzicht gemeentelijke bijdrage 2017 per verbonden partij verdeeld over taakvelden

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Regio Gooi en Vechtstreek	0.1 Bestuur	103.239
	2.1 Verkeer en vervoer	16.650
	3.1 Economische ontwikkeling	56.000
	3.4 Economische promotie	50.786
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	113.667
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14.578
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	193.147
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	135.153
	6.7 Maatwerkdienstverlening 18+	860.927
	6.82 Geëscaleerde zorg 18+	210.052
	7.1 Volksgezondheid	1.787.305
	7.3 Afval	4.866.105
	8.1 Ruimtelijke Ordening	16.651
	8.3 Wonen en bouwen	31.604
Totale gemeentelijke bijdrage		€ 8.455.864

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.898.359
Totale gemeentelijke bijdrage		€ 3.898.359

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Stichting Goois Natuurreservaat	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	345.750
Totale gemeentelijke bijdrage		€ 345.750

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
OFGV	7.4 Milieubeheer	525.105
	8.1 Ruimtelijke Ordening	112.522
	8.3 Wonen en bouwen	112.522
Totale gemeentelijke bijdrage		€ 750.149

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	2.4 Economische havens en waterwegen	21.311
Totale gemeentelijke bijdrage		€ 21.311

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Werkvoorzieningschap Tomingroep	6.4 Begeleiden participatie	2.086.257
Totale gemeentelijke bijdrage		€ 2.086.257

Bijlage 4 | Taakvelden

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
0.1	Bestuur	1.431.388	1.413.602	1.415.185	1.415.185
	Baten	1.000	1.000	1.000	1.000
	Lasten	1.430.388	1.412.602	1.414.185	1.414.185
0.2	Burgerzaken	625.130	582.920	708.588	448.588
	Baten	-1.333.255	-1.338.410	-1.343.642	-1.343.642
	Lasten	1.958.385	1.921.330	2.052.230	1.792.230
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	164.254	150.131	129.124	79.506
	Baten	-1.545.266	-1.545.766	-1.545.766	-1.545.766
	Lasten	1.709.520	1.695.897	1.674.890	1.625.272
0.4	Overhead	1.994.639	1.746.945	1.212.782	1.212.738
	Baten	-165.590	-168.090	-168.090	-168.090
	Lasten	2.160.229	1.915.035	1.380.872	1.380.828
0.5	Treasury	-2.424.656	-2.331.603	-2.362.516	-2.535.736
	Baten	-2.432.378	-2.339.326	-2.370.239	-2.543.458
	Lasten	7.723	7.723	7.723	7.723
0.61	OZB woningen	-8.270.174	-8.334.802	-8.409.802	-8.409.802
	Baten	-9.080.400	-9.144.400	-9.144.400	-9.144.400
	Lasten	810.226	809.598	734.598	734.598
0.62	OZB niet-woningen	-937.250	-873.250	-873.250	-873.250
	Baten	-937.250	-873.250	-873.250	-873.250
0.63	Parkeerbelasting	-2.093.070	-2.093.070	-2.093.070	-2.093.070
	Baten	-2.093.070	-2.093.070	-2.093.070	-2.093.070
0.64	Belastingen overig	-2.471.141	-2.470.717	-2.470.717	-2.470.717
	Baten	-2.471.141	-2.470.717	-2.470.717	-2.470.717
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-62.320.655	-62.573.415	-62.451.032	-62.645.032
	Baten	-62.339.410	-62.591.542	-62.469.159	-62.663.159
	Lasten	18.755	18.127	18.127	18.127
0.8	Overige baten en lasten	-2.130.302	-482.760	475.445	1.000.401
	Baten	-7.550.726	-4.168.047	-2.158.252	-1.810.252
	Lasten	5.420.424	3.685.287	2.633.697	2.810.653
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	4.304.953	4.329.863	4.324.974	4.320.084
	Lasten	4.304.953	4.329.863	4.324.974	4.320.084
1.2	Openbare orde en veiligheid	676.519	670.297	669.796	669.796
	Baten	-129.213	-129.707	-130.208	-130.208
	Lasten	727.853	722.125	722.125	722.125
2.1	Verkeer en vervoer	7.119.221	7.023.378	6.160.576	6.354.547
	Baten	-394.127	-394.222	-394.318	-394.318
	Lasten	7.513.347	7.417.600	6.554.894	6.748.865

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
2.2	Parkeren	1.311.150	1.286.817	1.222.127	1.190.981
	Baten	-451.475	-451.475	-451.475	-451.475
	Lasten	1.762.625	1.738.292	1.673.602	1.642.456
2.4	Economische havens en waterwegen	455.265	358.290	356.603	354.917
	Baten	-10.500	-10.500	-10.500	-10.500
	Lasten	465.765	368.790	367.103	365.417
3.1	Economische ontwikkeling	378.382	420.104	401.661	401.661
	Baten	-260.651	-260.651	-260.651	-260.651
	Lasten	449.841	470.702	461.480	461.480
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	123.616	122.988	122.988	122.988
	Baten	-104.039	-104.039	-104.039	-104.039
	Lasten	227.655	227.027	227.027	227.027
3.4	Economische promotie	-173.189	-174.680	-174.680	-174.680
	Baten	-490.991	-492.482	-492.482	-492.482
	Lasten	506.994	527.855	518.634	518.634
4.1	Openbaar basisonderwijs	62.123	61.495	61.495	61.495
	Lasten	62.123	61.495	61.495	61.495
4.2	Onderwijshuisvesting	4.141.063	4.138.404	4.283.908	4.284.455
	Baten	-85.800	-85.800	-85.800	-85.800
	Lasten	4.226.863	4.224.204	4.369.708	4.370.255
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.524.167	1.536.974	1.568.607	1.599.607
	Baten	-388.039	-388.039	-388.039	-388.039
	Lasten	1.912.206	1.925.013	1.956.646	1.987.646
5.1	Sportbeleid en activering	448.376	402.748	397.648	397.648
	Baten	-8.593	-8.593	-8.593	-8.593
	Lasten	456.969	411.341	406.241	406.241
5.2	Sportaccommodaties	2.509.346	2.600.070	2.463.175	2.428.758
	Baten	-923.829	-926.130	-926.130	-926.130
	Lasten	3.433.175	3.526.200	3.389.305	3.354.888
5.3	Cultuurpresentatie, -productie & -participatie	783.241	742.937	721.890	700.842
	Baten	-159.861	-159.861	-159.861	-159.861
	Lasten	943.102	902.798	881.751	860.703
5.4	Musea	82.897	82.897	82.897	82.897
	Baten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
	Lasten	85.397	85.397	85.397	85.397
5.5	Cultureel erfgoed	258.751	244.882	244.645	345.915
	Baten	-63.425	-63.425	-63.425	-63.425
	Lasten	322.176	308.307	308.070	409.340
5.6	Media	1.506.943	1.256.943	1.256.943	1.256.943
	Baten	-14.116	-14.116	-14.116	-14.116
	Lasten	1.521.059	1.271.059	1.271.059	1.271.059
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.664.085	4.491.239	4.536.041	4.582.543
	Baten	-194.555	-240.555	-220.555	-207.555
	Lasten	4.858.640	4.731.794	4.756.596	4.790.098

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.598.151	7.552.762	7.548.225	7.502.198
	Baten	-133.997	-133.997	-133.997	-133.997
	Lasten	7.810.027	7.764.638	7.760.101	7.714.074
6.3	Inkomensregelingen	3.946.229	3.887.354	3.860.972	3.860.972
	Baten	-11.500.641	-10.096.641	-8.796.641	-8.796.641
	Lasten	15.446.870	13.983.995	12.657.613	12.657.613
6.4	Begeleide participatie	1.977.578	1.817.006	1.676.457	1.676.457
	Baten	-	-	-	-
	Lasten	1.977.578	1.817.006	1.676.457	1.676.457
6.5	Arbeidsparticipatie	1.563.664	1.109.764	1.124.629	1.125.629
	Lasten	1.563.664	1.109.764	1.124.629	1.125.629
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	2.462.802	2.440.376	2.430.268	2.430.268
	Lasten	2.462.802	2.440.376	2.430.268	2.430.268
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	5.754.824	5.586.490	5.549.308	5.579.308
	Baten	-1.704.080	-1.704.080	-1.704.080	-1.704.080
	Lasten	7.458.904	7.290.570	7.253.388	7.283.388
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.336.521	4.393.521	4.384.521	4.385.521
	Baten	-	-	-	-
	Lasten	4.336.521	4.393.521	4.384.521	4.385.521
6.81	Ge-escaleerde zorg 18+	360.624	350.268	345.756	345.756
	Baten	-	-	-	-
	Lasten	360.624	350.268	345.756	345.756
7.1	Volksgezondheid	4.578.967	4.684.439	4.740.576	4.740.576
	Lasten	4.578.967	4.684.439	4.740.576	4.740.576
7.2	Riolering	-1.563.785	-1.373.549	-1.278.833	-1.243.441
	Baten	-5.679.398	-5.680.043	-5.660.762	-5.660.762
	Lasten	4.115.613	4.306.495	4.381.930	4.417.322
7.3	Afval	-1.191.112	-1.189.013	-1.203.886	-1.204.384
	Baten	-6.103.595	-6.163.247	-6.249.236	-6.249.236
	Lasten	4.912.483	4.974.234	5.045.350	5.044.852
7.4	Milieubeheer	14.062.772	14.224.002	14.145.270	13.996.793
	Baten	-39.797	-45.797	-45.797	-45.797
	Lasten	14.102.569	14.269.799	14.191.067	14.042.590
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	14.647	-8.382	-10.256	-11.366
	Baten	-968.910	-962.079	-964.808	-964.808
	Lasten	983.557	953.697	954.551	953.441
8.1	Ruimtelijke ordening	1.023.561	1.091.905	1.091.499	1.091.499
	Baten	-263.470	-263.870	-264.276	-264.276
	Lasten	1.287.031	1.355.775	1.355.775	1.355.775
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.000.663	785.793	1.297.015	1.297.015
	Baten	-2.602.995	-2.656.328	-81.634	-81.634
	Lasten	3.603.658	3.442.121	1.378.649	1.378.649
8.3	Wonen en bouwen	328.821	317.633	316.445	316.988
	Baten	-1.124.264	-1.125.464	-1.125.817	-1.125.817
	Lasten	1.453.085	1.443.097	1.442.262	1.442.806

Bijlage 5 | Overzicht GMiB

Overzicht bezuinigingen, zoals vastgesteld bij de Perspectiefnota 2017

Programma	Onderwerp	Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
			2017	2018	2019	2020
1	Verhogen leges huwelijk	Het college kiest ervoor de tarieven voor huwelijken te verhogen. De leges voor het huwelijk liggen lager dan bij referentiegemeenten.	12	12	12	12
1	Sluiten servicepunten	Het college kiest ervoor de servicepunten in Naarden en Muiden te sluiten. Het aantal bezoekers per servicepunt is beperkt.	75	75	75	75
1	Inkoop gezamenlijk (in de regio) organiseren	Het college wil inkoopbesparingen realiseren door meer gezamenlijk in te kopen. Samenwerking levert een effectievere inzet van kennis, kunde en capaciteit.	250	500	750	1.000
1	Personeels- en salarisadministratie	Schaalvergroting op dit terrein met een minstens even grote gemeente als Gooise Meren kan efficiency in personele inzet geven.	0	40	40	40
1	Vermindering Stembureaus	<i>Amendement Perspectiefnota 2017</i> Budget verkiezingen: Onderzocht wordt of het aantal stembureaus verminderd kan worden. Uitgangspunten hierbij blijven een goede geografische spreiding alsmede goede bereikbaarheid voor de inwoners, rekening houdend met de belastbaarheid van ieder stembureau wat betreft het aantal stemmen en het tellen hiervan, en beschikbaarheid van goed gekwalificeerde stembureauleden.	10	10	10	10
2	Verhogen APV leges	De leges zijn in de huidige vorm niet kostendekkend. Het college wil de leges voor vergunningen en diensten verhogen ten behoeve van die kostendekkendheid.	15	15	15	15
3	Sponsoring groenonderhoud openbare ruimte	Het college gaat onderzoeken wat de mogelijkheden zijn op het gebied van sponsoring van het groenonderhoud in de openbare ruimte (bijvoorbeeld reclame-uiting op rotondes).	0	8	8	8
3	Verkoop snippergroen	Het college wil kleine stukken groen verkopen. Dit leidt tot lagere onderhoudskosten en hogere opbrengsten. De afgelopen jaren is er al ingezet op het verkoop van snippergroen waardoor hier slechts nog marginaal voordeel te behalen is.	0	38	18	5
4	Leges bouwen	Het college wil de leges voor bouwen kostendekkend maken.	100	100	100	100
4	Vastgoed en accommodaties	De exploitaties van onze accommodaties vormen jaarlijks een forse kostenpost in de programmabegroting. Om de voor Gooise Meren noodzakelijke besparingen te realiseren, ligt het voor de hand om ook naar het vastgoed en accommodatiebeleid te kijken. Of er besparingen te realiseren zijn, wordt in de loop van 2017 bekend.	PM	PM	PM	PM
4	Verhogen leges grafrechten	De drie kernen hebben ieder nog een eigen legesverordening voor de grafrechten. De planning is om die dit jaar voor een deel van de tarieven te harmoniseren. Belangrijk daarbij is dat goed wordt gekeken naar de kostendekkendheid van de begraafplaatsen.	38	38	38	38

Programma	Onderwerp	Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
			2017	2018	2019	2020
5	Maximaal doorberekenen van kosten aan inwoners	Het college gaat onderzoeken of er nog mogelijkheden liggen in het doorberekenen van de kosten naar de inwoners, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - evenementen: doorberekenen kosten aan organisatoren; - riolering: 100% kostendekkende tarieven hanteren; - afvalstoffenheffing: 100% kostendekkende tarieven hanteren. 	16	16	16	16
6	Minimaregelingen en zorgkosten	Tot 2015 ontvingen chronisch zieken en gehandicapten een tegemoetkoming in hun zorgkosten. Omdat de tegemoetkoming niet terecht kwam bij personen die het nodig hadden, heeft het Rijk de regeling afgeschaft. Wel is een gereduceerd budget naar de gemeenten gegaan. Gemeenten zijn vrij om dit budget te besteden. Het college kiest ervoor om met een gedeelte van deze middelen een regeling te treffen die de aanvullende ziektekostenverzekering voor deze groep vergoed. Dit betekent dat het restant budget niet besteed wordt, waardoor er een besparing realiseerbaar is. De bestaande minima-regelingen (kwijscheldingsbeleid, Doe-budget, PC-regeling, Tegemoetkoming eigen risico, Jeugd sport/cultuurfonds) en de wettelijke regelingen (Bijzondere bijstand, Individuele inkomenstoeslag) blijven beschikbaar.	400	400	400	400
7	Leges handhaving kinderopvang	Het is mogelijk om de kosten voor de handhaving van kinderopvang door te betalen via leges. Op dit moment wordt hier nog geen gebruik van gemaakt. De kosten voor de gemeente zijn eigen personeel en kosten van inspecties door de GGD.	18	18	18	18
8	Zwembaden	De gemeente kijkt in welke mate er efficiencyvoordelen te behalen zijn door de samenvoeging van Sportfondsen Naarden en Sportfondsen Bussum. Dit wordt reeds met Sportfondsen Naarden, Bussum en Nederland uitgezocht. De uitkomsten van dit onderzoek worden betrokken bij de visie rondom het gewenste toekomstige zwembaden-aanbod in Gooise Meren.	0	0	105	105
8	Spant!	Het college wil de mogelijkheden onderzoeken om de subsidie af te bouwen en/of het vastgoed aan de exploitant te verkopen.	0	18	38	58
8	Bibliotheek	Met de bibliotheek kan onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn om te bezuinigen of de inkomsten te verhogen. Opties zijn verhoging prijzen, verlaging leeftijd jeugdabonnementen en/of verlaging van de dienstverlening. Ook de inzet van de gebouwen voor andere activiteiten waarmee inkomsten gegenereerd kunnen worden is een optie.	0	250	250	250
4,7,8	Subsidies	Gooise Meren kent verschillende categorieën van subsidies op diverse werkerterreinen. In 2016 heeft de technische harmonisatie van het subsidiebeleid voor 2017 plaatsgevonden. Vanaf de zomer 2016 starten de werkzaamheden voor de inhoudelijke harmonisatie van het subsidiebeleidskader voor Gooise Meren voor het jaar 2018 en verder. In de Perspectiefnota worden bedragen voorgesteld als bezuinigingen op subsidies. Het college stelt als richtinggevend bedrag voor om € 150.000 te bezuinigen in 2017 en €300.000 in de jaren 2018 en verder. Deze bezuiniging dient te worden gehaald bij de (grotere) instellingen die meer dan €70.000 subsidie per jaar ontvangen. Bezuinigen kunnen worden gespreid over de diverse subsidie categorieën: Welzijn/zorg; Kunst/cultuur; Toerisme/economie.	150	300	300	300

Programma	Onderwerp	Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
			2017	2018	2019	2020
9	Doorberekenen activiteiten naar projecten	Dit voorstel betekent dat de kosten die de gemeente moet maken voor projecten, worden doorberekend aan de ontwikkelaar. De gemeente is daartoe gerechtigd op basis van het Besluit ruimtelijke ordening en de procedure bij bouwinitiatieven.	33	33	33	33
9	Hardware oplossingen (gezaamenlijk rekencentrum/ICT)	Samenwerking op IT kan leiden tot kostenreductie. In de regio zijn er kandidaten voor een mogelijke bundeling van het ICT beheer.	0	75	75	75
9	Afstoten gemeentewerf	Momenteel heeft Gooise Meren 3 gemeentewerven. Dat is teveel voor de werkzaamheden voor Gooise Meren. Het college wil twee werven afstoten, te weten de gemeentewerf aan de Huizerweg in Bussum en de werf aan de Tesselschadelaan in Muiderberg.	0	100	100	100
9	Belastingssamenwerking	Door de belastingtaken uit te voeren in groter verband kan efficiënter worden gewerkt en mogelijk kosten worden gereduceerd. Het college wil de mogelijkheden onderzoeken.	0	0	75	75
9	Innen van vermakelijkhedenretributie	Het college wil retributie innen van vermakelijkheden met een regionale aantrekkingskracht.	40	40	40	40
9	Herzien leningen	De lening portefeuille van Gooise Meren bestaat uit veel leningen met een gemiddeld rentepercentage van 3,76%. Gelet op de huidige lage rentestand kan het voordelig zijn om oude leningen met een hoge rente over te sluiten naar een lagere rente.	0	0	23	23
9	Bezuinigen op verbonden partijen	Het college kiest voor het principe 'trap op trap' af voor de bijdragen aan verbonden partijen. Dit betekent dat de bijdragen zullen moeten dalen met een gelijk percentage als waarmee het Rijk de Algemene uitkering aan gemeenten kort.	165	220	220	220
9	Afschrijvingstermijnen herzien	Het college wil kijken of zij de afschrijvingstermijnen van gebouwen, hardware/software, wegen, riolering kan verhogen.	300	300	300	300
9	Energie	Het college wil de mogelijkheden onderzoeken of een bedrijf de inkoop van energie, het monitoren van het gebruik en de betalingen van de gemeente kan overnemen. Dit leidt tot kostenbesparing.	38	38	38	38
9	Verhuur leegstandgemeentehuis	<i>Amendement Perspectiefnota 2017</i> Na renovatie gemeentehuis zijn er mogelijk ruimtes om te verhuren.	0	21	21	21
9	Onbenutte belastingcapaciteit	Een structureel sluitende begroting is noodzakelijk. In de periode tot aan de begrotingsbehandeling worden diverse onderwerpen, die nu nog niet konden worden gekwantificeerd, nader onderzocht. De uitkomsten kunnen zowel positief als negatief uitpakken. Voorgesteld wordt om, in afwachting van deze uitkomsten, voor het realiseren van een sluitende begroting de OZB met 3% te verhogen. Voor een woning met een WOZ-waarde van circa € 350.000 betekent dit een verhoging van de OZB met circa € 10 per jaar. Op basis van genoemde uitkomsten kan de verhoging nog worden bijgesteld, maar als dit onvoldoende oplevert, is het doorvoeren van een OZB-verhoging voor een sluitende begroting onontkoombaar.	270	270	270	270

Raadsmededeling Perspectiefnota 2017

De daling van de algemene uitkering (rekenfout ministerie) heeft een nadelig effect in de begroting van structureel € 650.000. Met de hieronder genoemde extra maatregelen kunnen we het tekort van € 650.000 opvangen en op termijn een sluitende begroting presenteren.

Programma	Onderwerp	Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
			2017	2018	2019	2020
9	Extra OZB verhoging	Zoals al in de Perspectiefnota is te lezen acht het college tenslotte een beperkte verhoging van de ozb, gezien het hoge voorzieningenniveau, verdedigbaar. Dat geldt voor ook de lichte extra verhoging die nu wordt voorgesteld: met nog geen euro per maand (voor een woning met een WOZ-waarde van € 320.000) blijft het voorzieningenniveau op een hoog peil en blijven we op koers naar een vitaal en gezond Gooise Meren.	300	300	300	300
8	Richtinggevende maatregelen investeringen (subsidiedeel)	Als het gaat om de verstrekte subsidies (lange en korte termijn) is afgesproken dat deze nog eens kritisch tegen het licht worden gehouden. Daarbij wordt gekeken naar de grondslag, de hoogte en de effecten van mogelijke aanpassingen op bestaand en toekomstig beleid. Deze taakstelling gaat in per 2017 en bedraagt € 50.000. Dit bedrag komt bovenop de reeds geboekte taakstelling in de perspectiefnota: 2017 € 150.000, per 2018 € 300.000.	50	50	50	50
9	Richtinggevende maatregelen investeringen (investeringsplan deel)	Het investeringsvolume van 19 miljoen in 2017 is wellicht te ambitieus. Er zal door nadere overweging en prioritering een evenwichtiger verdeling plaatsvinden van de investeringen over 2017 en de toekomstige jaren. Deze taakstelling gaat in per 2018 en bedraagt € 300.000.	0	300	300	300
Totaal			2.280	3.585	4.038	4.295

